

NASZA DROGA

Rycerze

Dąbrowskiego

MARIO KROLOWO POLSKI
JESTEM PRZY TOBIE
PAMIĘTAM CZUWAM

Our Lady of Częstochowa

The celebrated picture of Our Lady of Częstochowa, according to tradition, is the work of St. Luke the Evangelist painted on a table top of cypress wood — the very table used by the Holy Family at Nazareth. This tradition seems to be borne out by the fact that the very thing missing from the holy House of Loreto is the table. Because of the veneration that the early Christians accorded it, the picture was secreted out of Jerusalem at the time of its destruction in the year 70 and preserved throughout the early Roman persecutions. In the IV century St. Helena, the mother of Constantine the Great, in searching for the True Cross, came across this picture and had it brought to Constantinople along with the other relics. There it remained for five centuries, held in esteem and noted for miracles.

In the IX century Emperor Nicephorus I of Constantinople in gratitude for assistance presented it to Charlemagne, who in turn gave it to Prince Leo of Ruthenia. The Prince placed it in his castle at Belz near the city of Lwow where it remained enshrined for over 500 years. In 1349 Ladislaus of Opole was named Prince of Belz. It was about this time that Europe began to fear the Tartar threat.

A short time after he occupied the town of Belz a Tartar invasion threatened the town. In fact, during a Tartar foray, an arrow shattered the Chapel window and imbedded itself in the features of Our Lady. To prevent further damage to the miraculous picture Prince Ladislaus decided to transfer it to the town of Opole in Upper Silesia. Our Lady, however, had other plans. Prince Ladislaus got no further than the city of Częstochowa for it was there that Our Lady gave him a sign that it was Her wish to have the picture erected in Jasna Góra. He brought in from Hungary the Pauline Fathers as guardians of the shrine. Then on August 9, 1382 he had the picture enshrined in Częstochowa in the Church of the Assumption of B.V.M.

In the year 1430 a group of Hussites invaded the monastery, and after slaying five Pauline Fathers, plundered the monastery of its treasures and even attempted to steal the picture. Tradition tells us their attempt failed

when the horses would not budge the wagon containing the picture. With a curse the raiders hurled the picture to the ground with such force that it broke into three pieces leaving intact only the face of the Madonna and Child. One of them struck the face of the Madonna twice with his sabre, but when he attempted a third time, he fell dead. The other lawless raiders then fled in terror. These two cuts can be seen on the right cheek.

When the court artists failed to recognize the painting technique, Grecian artists had to be summoned by Jagiello and Queen Jadwiga to restore the picture. With great solemnity it was returned to Częstochowa for public veneration, which continues to be accorded it even to our days.

Noteworthy is the fact that of all the Marian Shrines in the world Częstochowa alone has captured and holds captive the hearts of an entire nation. It was through the intervention of Our Lady of Częstochowa that on December 26th, 1655 a miraculous victory was won by a handful of Poles over the formidable Swedish army at the very walls of the besieged Monastery. After the enemy was completely routed, the King returned to pay homage to Mary. On April 1, 1656 King John Casimir proclaimed her Queen of Poland and uttered his celebrated vows of Jasna Góra. The senators, the Army, the entire nation with one accord repeated the vows. In the intervening years the nation came frequently to the Shrine to rededicate itself. On September 3rd, 1717 the Apostolic Delegate led the nation in the coronation of Our Lady of Częstochowa. In the year 1910 Pope Pius X, now a canonized Saint, sent the crowns which adorn the picture. On May 3rd, 1956 over one million and a half pilgrims assembled at the Shrine to renew their homage. At the close of the nine year novena in preparation for the Millennium, Stefan Cardinal Wyszynski and the Polish Nation once more renewed the vows of Jasna Góra.

Częstochowa has been and always will be a National Shrine, and the miraculous picture, the "Heart... of the Heart of Poland." It is through Her intercession that the faith will continue entrenched in the hearts of the Polish nation in its next 1,000 years of Christianity.

NASZA DROGA

N U M E R 46

— WYDANIE JUBILEUSZOWE —
THE 25TH ANNIVERSARY ISSUE

— 1970 A.D. —

EDITORS

Antoni Walawender — Warren, Michigan — Part I
Jan A. Derecki — St. Clair Shores, Michigan — Part II

FRANCISCAN PRINTERS
Pulaski, Wisconsin

NATIONAL OFFICERS:

President — Edward J. Wajda, M.D., Chicago, Ill.
Vice Pres. — Frank J. Mizera, Chicago, Ill.
 — Stanisław W. Piekarski, Detroit, Mich.
Secretary — Chester Maziarz, Chicago, Ill.
Treasurer — Louis J. Talaga, Chicago, Ill.
Any part of this book may be reproduced by those
who desire to propagate our ideals and goals.

ACKNOWLEDGEMENTS

The editors express their appreciation to the many collaborators for their articles, photographs, autobiographies, biographies, words of direction and encouragement.

SOURCES

Issues of "Nasza Droga" (main source), O.L. "Alumnus," O.L. Year Books, "Za Naszą i Waszą Wolność," Dziennik Chicagoski, Dziennik Polski (Detroit), Scholastic Magazines, Atlases, resource persons, and unidentified references.

EMBLEM

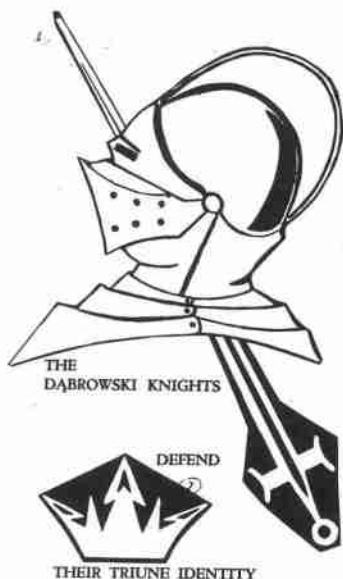
Tom Martin & Jan A. Derecki

AUTHORS

James E. Allen
Rev. Kazimierz Bobrowski
Msgr. Wincenty Borkowski
Msgr. Alexander Cendrowski
Jan A. Derecki
Msgr. Wacław Filipowicz
Rev. Jan Gabalski
Msgr. Walery Jasiński
Rev. Mieczysław Kaminski
John Cardinal Krol
Rev. Kazimierz Kwiatkowski
Rev. Sebastian Kuś
George La Mont
Jan Lechoń
Mieczysław Lewandowski
Czesław Lichodziejewski
Wacław Nagrocki

Msgr. Zdzisław Peszkowski
Msgr. Franciszek Pluta
Rev. Edward Popielarz
Congr. Roman Puciński
John C. Ray
Msgr. Michael Ready
Msgr. Tomasz Reginek
Bp. Edward E. Swanstrom
Rev. Joseph Swastek
Mieczysław Sukiennik
Msgr. Edward Szumal
Dr. Edward Wajda
Antoni Walawender
Karol Cardinal Wojtyła
Bp. Aloysius Wycisło
Stefan Cardinal Wyszyński
Rev. Walter Ziemba

— POSTULATY OGÓLNE —

UTRZYMUJEMY I WIERZYM W:

godność i wartość indywidualną każdego człowieka i oparcie godności ludzkiej o naukę Kościoła Chrystusowego;
 prawa osobiste i wolę większości, oraz obowiązki i konsekwencje pod prawem demokratycznym. Jesteśmy nieodstępnie przeciwni systemom politycznym i ekonomicznym, w których człowiek staje się niewolnikiem państwa;
 inicjatywę własną i umiejętność w osiąganiu stanowisk i pozycji społecznych, politycznych i naukowych przez pracę nad sobą, kwalifikowanie się na uniwersytetach lub instytutach zawodowych i gromadzenie doświadczenia;
 współpracę ludzi dobrej woli celem polepszenia bytu ekonomicznego i stosunków politycznych na świecie.

Rycerze Dąbrowskiego

PRESIDENTS OF THE ORGANIZATION

— SZLAKIEM HETMAŃSKIM —

Kazimierz Kwiatkowski	1945-I/50
Czesław Lichodziejewski	I/50-XII/50
Mieczysław Sukiennik	XII/50-X/51
Kazimierz Kutiuk	X/51-X/52
Kazimierz Kwiatkowski	X/52-X/53
Kazimierz Skowroński	X/53-VII/55
Bronisław Kaczmarczyk	VII/55-VII/56
Kazimierz Skowroński	VII/56-VII/57
Antoni Walawender	VII/57-VII/58
Jan Derecki	VII/58-VII/59
Antoni Walawender	VII/59-VII/62
Jan Derecki	VII/62-VII/64
Edward Wajda	VII/64-present

WHO ARE THEY

The Knights of Dąbrowski are an outgrowth of the Boys from Poland Fraternity founded in 1945.

Displaced by World War II from their homeland to the U.S.S.R. and Germany, and thence to the Near East, India, Pakistan, Great Britain, Mexico, Iceland, France and Italy, they were brought to the United States by the Bishops' Relief Committee. The Boys received initial training at the Orchard Lake Schools in preparation for life.

Fourteen of them eventually became priests; others entered various professions, trades and business occupations.

They banded into a dynamic group to promote the interests and ideals of Father Dąbrowski. After two decades of purposeful activity, they decided to expand their original organization under the name — THE KNIGHTS OF DĄBROWSKI.

The ideals of the Knights of Dąbrowski are solidly grounded in human nature — in man's desire to ennoble himself through dedication, service and sacrifice.

The qualities of dedication, service and sacrifice were noble characteristics of Father Joseph Dąbrowski, founder of the present Orchard Lake Schools.

Founded in 1885, the institutions exist as a memorial to the ideals of DEDICATION, SERVICE AND SACRIFICE. The Knights of Dąbrowski have adopted these ideals as their MOTTO and CHALLENGE.

Na Nasz Jubileusz

Świącąc swój pobyt na egzotycznej ziemi amerykańskiej po raz dwudziesty piąty, sięgamy do momentu, kiedy nas witała tkliwa Polonia. Patrzyła Polonia na nas, jak na wojskowo zdyscyplinowanych młodzieńców, na twarzach których rysowały się ślady starej powagi, przykryj tułaczki i przedwczesnego osierocenia; porzywały ją rysy chłopięcych twarzy, wyrzeźbionych szlachetną, hardą i przeświadczoną polskością. Witała Polonia tułaczy, niepełnoletnich rozbitków wojny, dla których Polski nie było. Po miliardowych epizodach w nieludzkiej ziemi, witała ich Polonia, gdy stawiali swe drżące nogi na wolności, w kraju wówczas im obcym. Gdy z wątlących ich płuc wyrwała się szczerza i mocna pieśń tułacza, ta sama Polonia ocierała łzy, bo kontemplowała pasmo wołań całej Polski, gdzie nieustanne konanie za sprawiedliwość trwało; gdzie unosiła się głębia dymu; gdzie honor stał ponad życie; gdzie męczeństwo nie miało końca... O, Boże, skrusz ten miecz, co siekł nasz Kraj... Ukojeniem swych uczuć Polonia ta odnawiała w sobie jakąś nadzieję. Chłopcóm rodziła ofiarność, a Polsce czyn. — Był to rok 1945.

Srebrny jubileusz to stosowna dla nas chwila, by oddać wyrazy publicznej wdzięczności, przede wszystkim wychowawcom i hołd szczodrym ludziom, którzy umożliwili przerobienie steranych młodych lat i surowiec na dojrzwały element społeczny. Tyle jednak byłoby za ubogo!

Upamiętnijmy sobie: skąd się wywodzimy i dokąd pędzimy. Czy patrzymy tylko w swą pełną miszkę, a takich jakimi sami byliśmy przed dwudziestu pięciu laty nie chcemy znać, a może asymilujemy się w tak strasznym tempie, że

stajemy się obcymi wśród swoich? Jeśli tak — gdzie jest nasza wdzięczność, którą żeśmy przywieźli i w rysach twarzy i w pieśni, i w całym dzieciństwie swoim?

Myśląc o rocznicy przyjazdu do Stanów Zjednoczonych staje nam przed oczami seria innych rocznic. Sięgamy do roku 1939, kiedy życie "sielskie i anielskie" przerwał strach "ognia i miecza" swastyki, oraz smutek "potopu" czerwonej pięciornicy. Każdy rok, miesiąc, a nawet i dzień dyktuje nam jakąś twardą rocznicę przełomowych lat 1939-45.

Srebrny Jubileusz Rycerzy Dąbrowskiego to nie tylko karty przeszłości! Sięgamy w swą przeszłość, bo jest rzeczą wskazaną, by wglądać w to, co było dobre i złe, mocne i słabe — cofamy się w tył, jak zdrowy, zdyscyplinowany zawodnik, który ma wykonać skok w dal — cofa się celem nabrania pędu i należytego odbicia się koniecznego do wykonania zadania.

Zaglądamy w swą przeszłość, by dzisiaj na DWUDZIESTOPIĘCIO-LECIE ruszyć w gwiazdzistą przyszłość.

Uświęceni mądrością swej przeszłości, świadomi swych zadań i celów w teraźniejszości, jako ludzie wartościowi z sercem polskim i tysiącleciem polskim w Ameryce; rozumni i skonsolidowani; z kompasem w dłoni; przy boku Pani Częstochowskiej — odważamy się nieść znicz rozpalony przez Księdza Dąbrowskiego po rycersku. Żyjemy w czasach powszechnych przemian i kryzysów, a równocześnie w czasach stosownych na rewizję haseł polonijnych i zastosowanie ich do doby pocisków przestrzennych i lotów na księżyc. — Naprzód!

A. Walawender

DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION, AND WELFARE
OFFICE OF EDUCATION
WASHINGTON, D.C. 20202

August 7, 1969

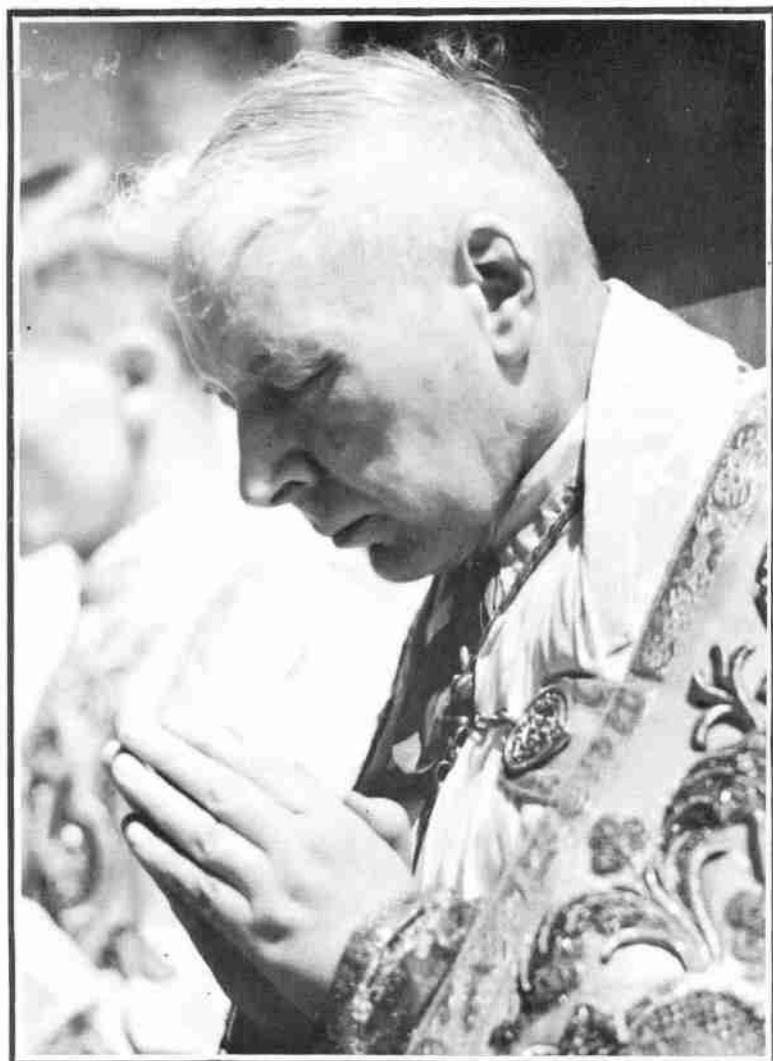
On behalf of President Nixon, I am pleased to send warm greetings to the Knights of Dabrowski on the occasion of your 25th anniversary.

As you pass this important milestone in your history, you can review with deep satisfaction your quarter-century of commitment to service and the love of learning that so strongly influenced the man whose name you honor, Father Joseph Dabrowski. Through your continuing support of the Orchard Lake Schools and your generous provision of scholarships to deserving young students, you have contributed substantially to the strength of American education.

Permit me to join the President in congratulating you on your fine record of accomplishment and extending best wishes for further success in the years ahead.

A handwritten signature in dark ink, which appears to read "James E. Allen, Jr.", is written over the typed name.

James E. Allen, Jr.
Assistant Secretary for Education
and
U.S. Commissioner of Education

Drogim Rzyercom iustkawy' hawice
 Kniadze Dobrowolny
 zynny, by waskencosal, fery i dady i
 Stenigle Kniadze Bolewicz u Wronski
 Kuchidow i Polna Kuchidow
 i ologostanienkow

Wre. 26. 8. 59

+ Dupa Kord. Wymy
 Panna Solt

Edward J. Wajda, M. D.
National President
Knights of Dabrowski
3147 Logan Square
Chicago, Illinois

His Eminence
John J. Cardinal Krol, D.D.
Philadelphia, Pennsylvania

Dear Doctor Wajda:

Gratitude is one of the most noble sentiments of the human mind and heart. It is also a sacred duty which Christ demands from His followers, as illustrated in the parable of the ten lepers.

Twenty-five years ago, forty-seven young men from Poland, displaced by the war, came to the United States and attended the Orchard Lake Schools. Fourteen of the young men were privileged to be called by Our Lord to the sublime dignity and ministry of the priesthood. Others entered various professions, trades and business occupations. All were a credit to their native and to their adopted country, and to their Alma Mater.

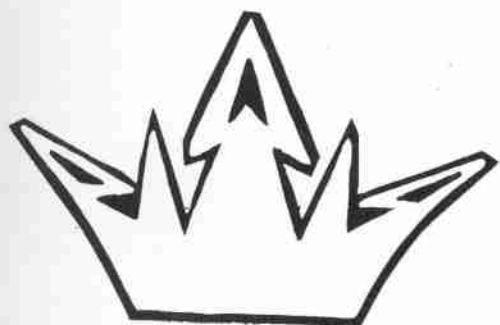
Impelled by gratitude to the Orchard Lake Schools they united into the Boys from Poland Fraternity, which developed into the organization now known as the Knights of Dabrowski - after the saintly founder of the schools and seminary of Orchard Lake. The principal objective was to provide financial and moral support to St. Mary's Preparatory, St. Mary's College and SS. Cyril and Methodius Seminary at Orchard Lake.

It is a genuine pleasure to extend cordial greetings and congratulations to the Knights of Dabrowski as they commemorate the twenty-fifth anniversary of their establishment. We express sincere gratitude for being a credit to the training and formation received at Orchard Lake. We compliment them for giving such eloquent witness to their discipleship of Christ and their living witness to the words repeated in the Preface of Holy Mass, that "it is truly meet and just, proper and helpful toward salvation to give thanks...."

May the Knights of Dabrowski continue with increased vigor to live up to the most noble objectives of their organization, and may God's choicest blessings attend all their efforts in behalf of the Church and the Orchard Lake Schools as faithfully as do the prayerful best wishes of

Their devoted servant in Christ,

John Cardinal Krol
Archbishop of Philadelphia

WYRAZY UZNANIA TYM, CO —
— MAJĄ ŚWIATŁOŚĆ I ODWAGĘ PROWADZIĆ WSPÓŁ-
CZEŚNIE POLONIĘ —

Dedykują: *Rycerze Dąbrowskiego*

W HOŁDZIE KSIĘDZU DĄBROWSKIEMU

Cierpko i nader gorzko to było
 Żółtańce zostawić i Polskę miłą!
 Powstanie! A po nim? Szubienice!
 Tak despot mnożył swe prawice.
 Z łez potokiem lecz wiernie,
 Lice w Dreźnie tulił i Lucernie;
 Szwajcarskie deptał też Berno,
 Aż ducha wezbrał ogromne miarki,
 W grodzie Piotrowym — na pewno!
 I spieszył, hen! — do żmudnej orki,
 — Z poselstwa Pana wielkiego
 Dla opatrunku ludu polskiego,
 Co po cierniach osiadł rozterce
 Tam, gdzie obca i mowa i serce.
 Zdawało się, że ród ów skona
 W dalekich oazach Washingtona.
 Z torbą żebraka szedł w garści,
 Pochylony i srebrnowłosa oną robotą.
 Czynem i sercem rozpędził napaści
 I tak dzieło swe przyodziewał cnotą.

W jutro on uparcie wpatrzony,
 Jak orzeł jął dzieło w swe szpony!
 Zbierał ziarnka i drobne centy,
 By seminarium miał nasz lud
 I nie odpadł od Boskich wrót.
 Gdy cne przeżyło serce już zamęty,
 Zakwitła tęczą osłodzenia
 Nad szczep lechicki nieugięty.
 Długo duch tryskał będzie boży
 Nad tym co za księdzem Józefem droży.
 — Na znoje dobry stale patrzy Bóg,
 Choć prowadzi poprzez setki dróg.
 Za Polonii wzgórze i kościoły,
 Ten klasztor sióstr Felicjanek
 — Nieśmy serca dlań wianek!
 A za naszego seminarium mozoły
 Dąbrowskiego chwalmy nieugięcie,
 Boć On rycerski filar i szczęście.

A. Walawender

A PRIEST FOR ALL SEASONS (Part Seven — Significance)

Father Dabrowski was buried in the priests' plot at Mt. Elliott Cemetery in Detroit on Wednesday, February 18, 1903. His passing elicited posthumous tributes which attempted to take the measure of the man. The evaluation grows increasingly more difficult, as with each decade Father Dabrowski's shadow lengthens over the passing parade of people and events entering the annals of history.

As a person, Father Dabrowski impressed his contemporaries with his unpretentious simplicity and his dedicated humanitarian activity. A man devoted to people in need, he appeared completely forgetful of self, living a life of service to others with unflagging perseverance and fidelity despite numerous hardships and trials. To a European visitor in 1900, Father Dabrowski looked like a workingman in a cassock, with his roughened hands and tanned features, his patched robe and worn shoes — but at the same time a man who inspired trust by his friendly unpretentiousness and practical self-confidence.

As a historical figure, Father Dabrowski has been called "the foremost Polish priest in America," "the worthiest candidate for the post of the first Polish bishop in this country," and "the greatest man of the Polish emigration in the United States." He has also been described as the ideal Polish-American priest: a man of God deeply imbued with the Polish Catholic heritage, he loved the United States deeply as his freely chosen homeland and remained loyal to it from the moment he applied for citizenship in 1871. Polish by birth, American by choice, priest by dedicated service, he exemplifies the finest qualities of Polish American priesthood.

It is no exaggeration to say that Father Dabrowski made notable contributions to three areas in which his influence has continued to make itself felt to this day. The widest sphere of this influence embraced the Catholic Church in the United States. At a time when culture pluralism was not in favor with leading members of the American Catholic hierarchy, he reaffirmed in word and deed the ancient Catholic tradition of religious service to migrants. By providing American Catholicism with two mission churches, a parochial school, a girls' academy, a convent, two orphanages, a theological seminary,

a sisterhood and a group of priests, trained for effective bilingual ministry among Polish-speaking Catholics, he became one of its apostles during the formative missionary period of its development that lasted till 1908.

The second, more restricted area of Father Dabrowski's influence affected the Polish-American community not only in Portage County and in Detroit, but also in numerous other centers in the United States where Polish immigrants made their permanent homes. To the Polonia (as this community is popularly designated by Polish Americans) he was preeminently a teacher, both religious and cultural, supplying it with primary and secondary schools, with teachers and textbooks, with nuns and priests, with literature in books and a periodical. Above all, however, by providing Polish Americans with an intercultural pluralistic program that combined the values of the Polish heritage with those of the American environment, he gave the immigrants and their offspring a sense of cultural identity and pride that stood them in good stead against hostile pressures.

The third and narrowest but by no means least important sphere of Father Dabrowski's influence was the Polish Seminary in Detroit. He was truly the founding father of this distinctive bilingual institution, for he not only originated its idea and gave it a habitation and a name but also established its identity as an accepted part of the educational system of the country. Moreover, he spiritually fathered several graduating classes of students by providing them with higher training which many of them could not otherwise have secured for lack of funds or of linguistic qualifications.

Father Dabrowski lived an adventurous and colorful life on two continents. Some details of this life have been traced and recounted in this page. But it is more difficult to discern and put into words the ideal, the guiding thought of his life — the motto which crystallizes the hopes, efforts and achievements of his eventful life. Perhaps it will not be a deviation from the truth to say that the central idea which best sums up his life is found in the simple yet eloquent sentence spoken by Him whom Father Dabrowski regarded as his mentor and master: "I have compassion on the people."

Rev. J. Swastek

SZLAKIEM KS. DĄBROWSKIEGO PRZEZ EUROPE

Droga Pielgrzymki szlakiem ks. Dąbrowskiego, a odbyta w Roku Jubileuszowym założyciela Seminarium Polskiego prowadziła przez Warszawę (gdzie studiował na Uniwersytecie-Szkole Głównej i skąd przyłączył się do Powstania w 1863 r.), Chełm Lubelski (gdzie w kościele pod wezwaniem "Rozesłania Apostołów" został ochrzczony i przyjął Pierwszą Komunię), przez Żółtańce (gdzie się urodził i spędził dzieciństwo, miejscowość oddalona 3 kilometry od Chełma), przez Lublin (gdzie uczęszczał do Gimnazjum), wreszcie przez Kraków (gdzie pożegnał swą matkę i Polskę, i skąd przybyły pierwsze siostry polskie, Felicjanki, do Stanów Zjednoczonych). Pielgrzymi byli też na Podhalu i w Tatrach, oraz w specjalny sposób podziękowali Matce Najświętszej Królowej Polski w Częstochowie za dar najcenniejszy Apostoła Polonii ks. Józefa Dąbrowskiego.

Z Polski Pielgrzymi udali się do Szwajcarii, gdzie w mieście Bern pracował Józef Dąbrowski jako kowal i drukarz, a skąd po pielgrzymce do Sanktuarium w Einsiedeln zdecydował się pójść na księdza.

Polska to kraj, gdzie żyje i pracuje przeszło 32 miliony mieszkańców, gdzie słyszy się polską mowę najbardziej dźwięcznie, polską pieśń najbardziej melodyjnie.

Wiele się słyszy i pisze i mówi, że z powodu stosunków politycznych, przemian społecznych, z powodu zniszczenia kraju przez wojny są pewne niedomagania i braki. Zgadzam się, ale nie powinniśmy poniżać tam żyjących współbraci do poziomu obdartych żebraków, przygnębionych niedorajdów, którym stale czegoś brakuje, którym

Pielgrzymka była też w Rzymie, gdzie studiował założyciel Seminarium teologię i otrzymał święcenia kapłańskie, oraz gdzie zrobił decyzję apostołowania wśród Ludu Bożego Polonii w Stanach Zjednoczonych. Niezapomniane chwile przeżyli Pielgrzymi z Orchard Lake podczas audiencji u Ojca Świętego Pawła VI, wręczając Namiestnikowi Chrystusa mistrzowskiej roboty Krucyfiks — dzieło Mariana Owczarskiego — jako dar Polonii na Złoty Jubileusz Kapłaństwa.

Ks. Z. Peszkowski

Zdjęcie przedstawia Pielgrzymów z Orchard Lake nad Morskim Okiem. Wśród Pielgrzymów obecni są ks. prałat Walery Jasiński, ks. prof. Józef Swastek, ks. dziekan Tadeusz Ozog, ks. prob. Czesław Klimowicz, i prowadzący pielgrzymkę ks. prałat Zdzisław Peszkowski. Oprócz młodzieży w liczbie 30 były też i Siostry Felicjanki, Bernardynki i Sercanki. Uśmiechnięci Pielgrzymi cieszą się pięknym Tatr.

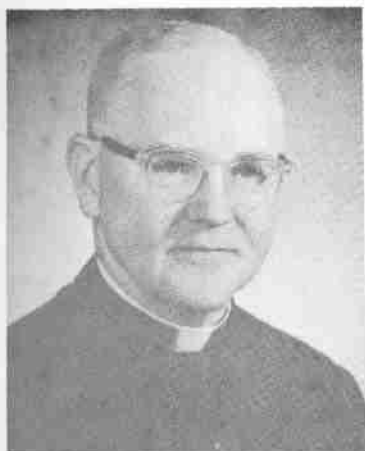
Na Wawel, na Wawel,
Krakowiaku żwawy,
Podumaj, potęsknij nad pomnikiem sławy.
Dzieje twojej ziemi
Na grobowcach czytaj,
Twoich wodzów groby uściskiem powitaj!

trzeba posyłać nasze stare buty lub podarte portki! Posyłajmy im coś porządnego, albo wcale nic...

Naród polski trzeba widzieć na codzień jak żyje, pracuje, modli się, a wtedy ten obraz w wyobraźni nabierze koloru, realności...

Polska to żywy organizm, gdzie wiele rzeczy poszło do muzeum czasu i choć cywilizacja może trochę się spażnia w porównaniu do naszych norm, to jednak widzi się postęp...

Ks. K. Kwiatkowski

Rev. Joseph Swastek, M.A.
University of Detroit, University
of Notre Dame, Ottawa Univer-
sity, Catholic University of Am-
erica, University of Michigan

Rycerstwo Wczoraj i Dziś

Co to za średniowieczne gusta i zabobony w nowoczesnym świecie sputników i pocisków międzyplanetarnych — to odtworzenie i organizowanie jakichś tam związków rycerskich? Po co w ogóle mówić i pisać o rycerstwie i rycerskości w dwudziestym wieku? Te i podobne pytania słyszy się nieraz. Warto więc zastanowić się krótko nad możliwą repliką.

W społeczeństwie Polski średniowiecznej, oraz wczesno-nowoczesnej, warstwa rycerska odegrała poważną rolę. Jako specjalnie dobrani wojownicy, rycerze ślubowali wierność Kościołowi, cześć dla niewiast, obronę wdów, sierot i uciemiężonych. Zamki i twierdze rycerskie rozsiane były po całej Polsce dla skuteczniejszej służby tym szlachebnym ideałom.

W trzynastym stuleciu, w Dobrzyniu Mazowieckim za sprawą księcia Konrada, powstał Zakon Rycerski Braci Dobrzyńskich dla obrony pogranicza Polski przeciw napadom pogańskich Prusaków. A w piętnastym wieku zasłynął Zawisza Czarny z Garbowa, jako zwycięzca turniejów i najpopularniejszy z polskich rycerzy wędrujących. Walczył on pod Grunwaldem, poległ nad Dunajem w wojnie Węgier z Turkami. Do rycerstwa polskiego

zaliczyć wypada także późniejszych legionistów i powstańców, którzy po każdym rozbiórze Polski walczyli o wolność uciemiężonej Ojczyzny, często wędrując bojem, lasem do ziemi francuskiej, włoskiej i amerykańskiej, by toczyć walki o wolność obcą i własną.

Rycerz polski, stojący na wysokości swego zadania, był uosobieniem nie tylko pewnych cnót osobistych — męstwa, poświęcenia i wierności — ale także i zalet społecznych — współczucia, współpracy i służby społecznej.

Poza tymi zaletami, rycerza wyróżniało posiadanie herbu i zawołania. Herby powstawały z przekształcenia z n a k ó w własności, używanych do znakowania koni, zbroi lub granic posiadłości. Zawołania stanowiły wyrazy lub okrzyki, używane przez członków rodziny względnie rodu herbowego w czasie bitwy i turnieju lub przy spotkaniu osobistym. Stan rycerski w Polsce zasadniczo obejmował trzy grupy społeczne: możnowładców względnie komesów (posiadaczy największych majątków i wpływów politycznych oraz dworów i orszaków służebnych), rycerzy względnie milesów (posiadaczy mniejszych majątków z poddanymi), oraz rycerzyków (posiadaczy majątków rolnych bez poddanych) i samych bezpośrednio uprawiających swą rolę. Wyjątkową cechą polskiego stanu rycerskiego była niezależność osobista i rodowa, której podstawę stanowiła własność ziemi.

W życiu społecznym rycerstwo polskie występowało w ramach organizacji rodowej, tj. w t. zw. rodach gniazdowych. Rycerze-milesi oraz rycerzyki, osiedleni na jednym terenie i często spokrewnieni, łączyli się w plemiona, by zachować swoją tożsamość, zabezpieczyć swą niezależność i utrzymać się w stanie rycerskim. Członkowie plemion, trzymając się razem, nie tylko wspierali się wzajemnie w razie potrzeby, ale przede wszystkim zabezpieczali się przed zdeklasowaniem i utratą rycerskiego pochodzenia.

Przyjęcie do stanu rycerskiego wymagało kilkuletniego przygotowania w służbie dworskiej, turniejowej i wojennej. Rytuał przyjęcia zwyczajnie wykonywał ojciec kandydata, jeśli on sam był rycerzem. Zasadniczym aktem ceremonii było podanie miecza i lekkie uderzenie nim ramiona kandydata.

Te wspomnienia rycerskie z polskich dziejów historycznych mogą służyć jako lekkie uderzenie w nasze poczucie rodowe. Co ważniejsze podstawowa idea rycerska może stać się dla nas w Ameryce wartościowym łącznikiem dziedzicznym między tym co było, a tym co być może. Jeśli kiedy, to właśnie dziś potrzeba świata średniowiecznych cnót rycerskich — wierności Kościołowi, czci dla niewiast oraz obrony uciemiężonych.

Ks. Józef Dąbrowski, który sto lat temu przybył do Ameryki, budował nie tylko swe życie osobiste, ale i Seminarium Polskie na podstawie cnót rycerskich. Jako były powstaniec i jako kapłan, ks. Józef Dąbrowski głęboko pojmował, jak nierozzerwalnymi węzłami związani jesteśmy z naszą przeszłością kulturalną i religijną, i jak nie możemy skutecznie i wydajnie trwać, tworzyć i rzutować w przyszłość bez tego zasadniczego oparcia w przeszłości dziedzicznej.

Indywidualność ludzka może dorósć do właściwego sobie rozmiaru najefektowniej poprzez swe dziedzictwo kulturalno-religijne. Kontakt z dziedzictwem lic-

nych pokoleń, które budowały stopniowo to, czym jest polska świadomość kulturalna, urabia człowieka w pełnym tego słowa znaczeniu. Atrakcyjnym i ważnym pierwiastkiem w tym osobliwym dziedzictwie polskim jest duch rycerskości, jak to podkreślił Louis E. Van Norman w dziele "Poland — The Knight among Nations".

Pokolenie dzisiejsze powołane jest do decydujących czynów. Dokoła niego toczy się cicha, ale niemniej krytyczna walka ideologiczna — spór o przyszłość Kościoła, zmagania o kierunki i cele Polonii, i bolesne zapasy o dumę osobistą i pochodzenie polskie. Mimo piętrzących się trudności, pewien odłam pokolenia polonijnego trwa wiernie na posterunku, otaczając pietyzmem dziedzictwo przodków. W tej właśnie grupie wyłoniła się, odżyła na nowo, zeszłego roku szlachetna idea rycerska, sięgająca historycznymi korzeniami w bogatą przeszłość Polski średniowiecznej. Co ważniejsze, owa idea rycerska została szczęśliwie skojarzona ze świetlaną postacią Ks. Józefa Dąbrowskiego, duchowego patriarchy Polonii Amerykańskiej. A z owego zespolenia średniowiecznego ideału z nowoczesnym bohaterem powstało grono RYCERZY DĄBROWSKIEGO.

Twórcami nowej organizacji są "Chłopcy z Polski", zrodzeni w tysiącletniej rycerskiej Polsce, a wychowani w nowym świecie amerykańskim, w Uczelni założonej przez ks. Józefa Dąbrowskiego. Mają oni za sobą już cały szereg szlachetnych osiągnięć na różnych odcinkach życia osobistego i społecznego. Przyszły jednak dziejopis Polonii Amerykańskiej na pewno określi najnowsze ich dzieło jako koronę, uwieńczającą ich owocną kilkuletnią działalność w Stanach Zjednoczonych. Tą organizacją ułatwią i zabezpieczą sobie i potomstwu swemu oraz Polonii, drogę ku owocniejszej jeszcze przyszłości w Ameryce.

Ks. Józef Swastek

Książęcy Dar Rycerzy Ks. J. Dąbrowskiego

W związku z "Rokiem Ks. Józefa Dąbrowskiego" trudno nie mówić o wyjątkowej organizacji — "Rycerzach Ks. Józefa Dąbrowskiego". Rok 1970 to "Rok Ks. Józefa Dąbrowskiego", założyciela Seminarium Polskiego i tym samym Ojca duchowego Polonii Amerykańskiej, z okazji jego setnej rocznicy przybycia do Polaków do Stanów Zjednoczonych z Rzymu. Było to w ostatnim dniu roku 1869. Z jego przybyciem zaczęła się nowa karta historii katolickiej Polonii Amerykańskiej. Ks. Józef troszczył się o duszpasterstwo Polaków, jako proboszcz założył Seminarium Polskie, które od roku 1885 nieprzerwanie pracuje; sprowadził Siostry Felicjanki, które stały się jednym z głównych filarów szkolnictwa Polonii; troszczył się również o młodzież Polonii, a wobec hierarchii amerykańskiej uzasadnił rację bytu Seminarium Polskiego racjami duszpasterskimi, socjologicznymi, (w tym wyprzedził Konstytucję "Exsul Familia" i najnowszą Instrukcję o opiece duszpasterskiej migrantów, obowiązującą od 1969 r.). Zajmował się wydawaniem podręczników dla szkół Polonii. W pracach swoich pedagogicznych, w programach nauczania łączył naukę języka polskiego i angielskiego, przedmioty humanistyczne i nauki przyrodnicze wraz z religią. Poza tym jako proboszcz zajmował się nawracaniem Indian, sam ich chrzcił i wpisywał ich dziwne dla nas nazwiska w księgę chrztów.

Lecz nie wszyscy Polacy w Stanach Zjednoczonych dorosli do poziomu ideałów Ks. Dąbrowskiego, które to ideały stały się z biegiem lat coraz bardziej nowoczesne, bo dziś coraz to głośniej mówi się o pluralizmie społeczeństwa Amerykańskiego i o roli grup etnicznych. Ponadto dziś Kościół coraz mocniej podkreśla znaczenie języków i tradycji grup narodowościowych dla wzbogacania i upiększania życia Kościoła. Lecz pod wpływem szowinizmu, standaryzacji i rasizmu od strony anglosaskiej warstwy dominującej w USA, a z drugiej strony pod wpływem kompleksu niższości tych z grup etnicznych, którzy nie znają na odpowiednim poziomie swoich własnych wartości, doszło do tego, że w szkołach parafialnych polskich nawet nie ma możliwości uczenia się języka i kultury polskiej. Gorzej jeszcze, jak ogólnie wiadomo, dzieje się o wielkiej liczbie parafii polskich od wielu lat nikogo ze swoich studentów teologii, którzy są polskiego pochodzenia, nie posyłają na

studia teologiczne do Seminarium Polskiego, a tym samym nie mogą mieć kapłanów należycie przygotowanych do pracy duszpasterskiej w polskich parafiach. Na domiar złego, często, ani duchowieństwo, ani ludzie świecy nawet nie upominają się o wysyłanie studentów do Seminarium Polskiego. Nieraz absolwenci polskich szkół katolickich lub członkowie prawie że nie nie wiedzą o Seminarium Polskim, które przecież, na poziomie współczesnej nauki Kościoła o duszpasterstwie imigrantów przygotowuje kapłanów dla hierarchii amerykańskiej i do służby Polonii.

Na takim to tle można należycie ocenić pracę i dar "Rycerzy Dąbrowskiego". Kim są, czego chcą, a co dali instytucji Ks. Dąbrowskiego? Otóż są oni jednymi z najciekawszych owoców dzieła ks. Józefa Dąbrowskiego. Gdy część polskiej młodzieży, która przeżyła Syberię i dostała się do Indii, korzystała z zaproszenia hierarchii amerykańskiej i Polonii, wtedy Zakłady Naukowe przygarnęły pewną jej liczbę i dały jej wykształcenie katolickie, polskie i amerykańskie, aby chłopcy ci mogli dalej kontynuować swoje amerykańskie wykształcenie, albo jako klerycy, albo jako przygotowujący się do innych świeckich zawodów. Grupa ta przez wiele lat nazywała się "chłopcami z Polski" w znaczeniu familijnym. Obecnie jednak przestali być chłopcami, bo są księżmi, lekarzami, inżynierami, przedsiębiorcami, a laicy wśród nich mają piękne własne rodziny. Postanowili więc przekształcić się w "Rycerzy Dąbrowskiego". Ciekawa to nazwa, ale zupełnie świadomie wybrana, bo nie chcieli być "klubem zawodowym", ani unią zawodową, ani towarzystwem handlowym, ani organizacją polityczną, ani organizacją parafialną, ale chcieli być "rycerzami", wiernymi dziedzictwu duchowemu Ojców swoich polskich, czyli chcieli patrzeć na życie własne i służbę narodu z punktu widzenia idealizmu opartego na religii i kulturze, na godności wolnej osoby ludzkiej w myśl najszlachetniejszych wartości amerykańskich, polskich i katolickich. Zdając sobie jasno sprawę z tego, co oni sami i cała Polonia w dziedzinie kulturalnej zawdzięczają Ks. Józefowi Dąbrowskiemu, nazwali siebie Rycerzami Dąbrowskiego. Grupa ich jest otwarta dla wszystkich, którzy chcą w duchu rycerskim służyć ideałom ks. Dąbrowskiego.

Mając dobre wykształcenie zawodowe i kulturalne, rozumieją, że nie wystarczy Polonii pomagać przez same donacje, lecz czegoś więcej potrzeba, aby dzieło Dąbrowskiego nadal mogło swoje zadanie spełniać dla Polonii Amerykańskiej. Gdy się przekonali że ostatni ksiądz z Orchard Lake, który otrzymał wykształcenie teologiczne w Orchard Lake, już obchodził pięćdziesięciolecie kapłaństwa, że Chicago, najliczniejsza Polonia USA, za mało wie o znaczeniu Seminarium Polskiego dla przyszłości Polonii, wtedy postanowili z własnej inicjatywy, bez niczyjej pomocy organizować w Chicago serię programów telewizyjnych o roli Zakładów Naukowych Polonijnych w Orchard Lake, a to z udziałem najbardziej kompetentnych osób, czyli z udziałem samych członków fakultetu tychże Zakładów Naukowych. I ten plan szczęśliwie się udał. W czasie polskiej godziny telewizyjnej p. Kwiatkowskiego, każdy program poświęcony Orchard Lake'owi, zaczyna się od hejnału krakowskiego i od pokazania pomysłowo zestawionych obrazów z Orchard Lake. Potem p. Kwiatkowski rozpoczyna dialog lub grupową dyskusję z jednym z członków fakultetu z Orchard Lake, na jeden z żywotnych problemów Polonii i Seminarium Polskiego: np. czy Orchard Lake w ogóle ma jeszcze rację bytu we współczesnej Ameryce, albo jakie znaczenie ma język polski w życiu i pracy drugiej i trzeciej generacji Polonii, albo jakie znaczenie mają parafie polskie w świetle rzymskich przepisów o duszpasterstwie grup etnicznych, lub w świetle ustawy o pielęgnowaniu języków mniej znanych lub zaniedbanych, do których się zalicza w USA język polski (National Education Defence Act), albo jak się obecnie rozwijają Zakłady Naukowe w Orchard Lake?

Tymi, którzy przed kamerą telewizyjną odpowiadają na te i inne im podobne pytania, są zwykle członkowie fakultetu szkół z Orchard Lake. A "Rycerze Dąbrowskiego" biorą na siebie organizowanie tych programów o Seminarium Polskim, sprowadzają członków fakultetu i pokrywają koszty związane z tymi programami. Zaiste trudno sobie wyobrazić inteligentniejszą, bardziej nowoczesną pracę w służbie najwyższych ideałów Ks. Dąbrowskiego.

W ten wyjątkowy sposób Rycerze Dąbrow-

skiego odpłacają się Polonii za idealizm, dzięki któremu Polonia i Zakłady Naukowe w Orchard Lake serdecznie kiedyś przyjęli w swoje grono nieznanych im "Chłopców z Polski". Przeżywszy Sybir i tułaczkę w Indiach, Chłopcy ci zrozumieli może lepiej niż wielu innych Polaków, olbrzymie znaczenie dzieła Ks. Dąbrowskiego dla duchowego rozwoju Polonii Amerykańskiej. Więcej jeszcze, pojęli (czego nie widzi wielu Polaków, którym się zdaje, że dzieło ks. Dąbrowskiego już spełniło swoje zadanie), że Zakłady Naukowe Polonii w Orchard Lake i ich ideały są dziś bodajże jeszcze więcej Polonii potrzebne niż kiedykolwiek. Polonia bowiem w dzisiejszej fazie swojego rozwoju potrzebuje księży, którzy nie tylko znają język polski i angielski, ale ponadto znają zasady duszpasterstwa imigrantów, ideały amerykańskie i polskie oraz ducha Polonii.

Takich księży nie może dostarczyć Polonii ani Polska, ani seminaria duchowne diecezjalne amerykańskie. Jedyne seminarium, które takich wychowuje kapłanów, jest Seminarium Polskie. Lecz rzecz to jasna, że tylko wtedy, kiedy Polonia zdaje sobie sprawę z tego faktu, będzie ona całym sercem popierała Seminarium Polskie dla dobra własnego, dla dobra Kościoła i samych Stanów Zjednoczonych. Trudno bowiem spodziewać się, aby Seminarium założone przez ks. Dąbrowskiego, mogło spełniać swoje opatrnościowe zadanie dla Polonii, jeżeli ta, albo nie zna, albo nie rozumie roli tegoż Seminarium w współczesnej fazie rozwoju Polonii, Kościoła i Stanów Zjednoczonych.

Naprawdę, to książęcy dar "Rycerzy Dąbrowskiego" — te programy telewizyjne o Orchard Lake. I nic dziwnego, że budzą powołania dla szkół Polonijnych w Orchard Lake, powiększają szeregi przyjaciół naszych zakładów i uszlachetniają hojność dla dzieła ks. Józefa Dąbrowskiego. Więcej jeszcze, czy przykład dawnych "Chłopców z Polski", a obecnych "Rycerzy Dąbrowskiego" nie jest godny naśladowania przez tych, którzy, choć nie przeszli przez tak twardą szkołę życia, jak "Chłopcy z Polski", to jednak dorównują im w rozumieniu wartości ideałów ks. Józefa Dąbrowskiego?

Ks. W. Jasinski

ON CHICAGO TV — Polish program host Zenon Kwiatkowski interviews OL faculty member on a series of shows sponsored on Chicago television by the Knights of Dąbrowski.

... "We, the Knights of Dąbrowski, believe that unity of the Polonia depends upon mutual sacrifices and our strength depends on education. We, Polish Americans in order to survive for generations to come must sacrifice and erect Bright Mountain University at Orchard Lake, which will give us strength, unity and pride." ...

POD ZNAK RYCERZY DĄBROWSKIEGO

Był zimny i pochmurny dzień 25-go listopada 1945 roku, gdy grupa chłopców z Indii przybyła do Zakładów Naukowych w Orchard Lake.

W następnych kilku miesiącach mniejsze grupki, podobnych im wygnańców okutej w kajdany Ojczyzny, z Niemiec, Francji, Meksyku i innych zakątków globu dołączyły się do pierwszej grupy chłopców z Polski. Cel był jeden: wytrwała praca nad sobą, oraz nauka. Mijały lata — chłopcy z Polski zdobywali dyplomy szkoły wyższej, kolegium i seminarium w Orchard Lake. Wielu z nich wstąpiło na świeckie uniwersytety; kończyło zamierzone studia. Największymi walorami tej gromady od samego początku jej istnienia były: wielka przyjaźń, wzajemna pomoc i poświęcenie się dla innych. Te szlachetne cechy związały wszystkich chłopców z

Polski w Organizację znaną odtąd pod nazwą "KOŁO CHŁOPCÓW z POLSKI".

W pierwszym okresie istnienia tej organizacji rozwijają się dyskusje filozoficzne o życiu, oraz praca wydawnicza. W tym czasie powstaje pismo "NASZA DROGA".

Drugą fazę cechuje raczej cisza w Organizacji. Poza rocznymi Zjazdami, Zebraniami Okręgowymi i wydawaniem "Naszej Drogi", członkowie raczej zachowują się biernie. Całą swoją energię i młode siły poświęcają studiom, które kiedyś mają im otworzyć drogę do lepszego jutra, a tym samym powrót ich do pracy w Organizacji macierzystej. Ten drugi okres w życiu Organizacji i w życiu jej członków, to okres próby i jednocześnie okres selekcji myśli i ducha, która była wynikiem zróżnicowania wykształcenia, a co za tym idzie pozycji społecznej i zawodowej.

Okres trzeci charakteryzuje rozkwit pracy społecznej na rzecz Alma Mater. Członkowie urządzają bale, wieczorki bankiety, wkładając cały swój wysiłek, by ich praca przyniosła rezultaty. W tym czasie zabiegają o rozszerzenie Organizacji przez przyjmowanie do niej nowych, ambitnych jednostek. Członkowie-Założyciele coraz mocniej odczuwają i rozumieją swoją więź z Zakładami Naukowymi w Orchard Lake; zdają sobie z własnej wobec nich odpowiedzialności za dalszy rozwój i udokumentowanie ich wielkiej, dziejowej roli w krzewieniu nauki wśród Amerykanów polskiego pochodzenia. Coraz świadomiej realizują postulat: PLANUJESZ NA ROK — SIEJ ZBOŻE; PLANUJESZ NA 10 LAT — SADŹ DRZEWA; PLANUJESZ NA 100 LAT — WYCHOWUJ LUDZI.

Ostatnią fazą, czwartą z kolei — to reforma "Koła Chłopców z Polski". Organizacja otwiera swoje szeregi dla wszystkich ludzi dobrej woli, wierzących w ideologię tejże Organizacji, tj. dedykację, służbę i poświęcenie się dla innych. To nie jest już zamknięty krąg członków-

założycieli, wprowadzających w życie szlachetne myśli i cele ks. Józefa Dąbrowskiego; to już Organizacja ogólnoludzka, której celem jest wychowanie człowieka, Amerykanina polskiego pochodzenia.

Dzień 4 lipca 1969 jest dniem, w którym nastąpiła oficjalna reorganizacja struktury Rycerzy Dąbrowskiego. Dla członków Organizacji ustalono 4 stopnie: 1. Krzyżowiec 2. Rycerz Białej Gwiazdy 3. Rycerz Białego Orła oraz 4. Rycerz Koronny.

Stopniowanie to ma na celu podkreślenie trzech kultur, dominujących w życiu członków Organizacji a mianowicie: chrześcijańskiej, amerykańskiej i polskiej.

Na podstawie doświadczenia stwierdzono, że każdy nowy, aktywny członek, zanim osiągnie dojrzałość duchową, psychiczną, oraz intelektualną, równą członkom-założycielom, potrzebuje minimum 5 lat w stopniu I., II., i III. Po tym okresie wstępnym dopiero, członek taki będzie kwalifikował się do uzyskania najwyższego stopnia — Rycerza Koronnego. Oprócz tego okresu, który ma być niejako próbą dla nowowstępującego, warunkiem koniecznym jest posiadanie przez niego rekomendacji ze strony członka II, III, czy IV stopnia. Przy przyjęciu nowych członków należy mieć zawsze na uwadze, że o losach i znaczeniu Organizacji decyduje nie ilość, a jakość członków.

Reformą objęta została również sprawa honorowego członkostwa. Polega ona na tym, że po prostu każdy człowiek dobrej woli, któremu odpowiada ideologia Rycerzy Dąbrowskiego, może włączyć się w nurt pracy i życia Organizacji. Honorowe członkostwo ma miejsce wtedy, gdy dana jednostka nie ma odpowiednich rekomendacji na aktywnego członka, albo czas nie pozwala jej na wzięcie czynnego udziału w życiu Organizacji, albo wreszcie dana jednostka chce tylko finansowo — rocznymi donacjami — wspomagać Organizację. Podobnie, jak w aktywnym członkostwie, również członkowie honorowi przechodzą przez stopnie w formie rang.

Honorowy członek ma prawo wystąpić z wnioskiem po 2-ach latach wspomagania Organizacji o przyjęcie go na aktywnego członka. Obecna faza w życiu Organizacji Rycerzy Dąbrowskiego, to werbowanie nowych członków, oraz praca społeczna.

Organizacja Rycerzy Dąbrowskiego trwa już 25 lat, posiada silne i solidne fundamenty. Przed nią przyszłość i wielkie plany, nie ograniczone czasem, ani ilością okręgów, ani wreszcie ilością członków. Do tej pory działały 3 Okręgi, mając przed sobą 2 główne cele: 1. propagowanie Zakładów Naukowych w Orchard Lake, oraz 2. zbieranie funduszy na utrzymanie tej instytucji polsko-amerykańskiej. Na najbliższą przyszłość Organizacja wytyczyła sobie dwa kierunki działania, a mianowicie:

1. Udzielanie stypendiów dla kształcącej się młodzieży. Fundusze na ten cel pochodzą z zapisów pośmiertnych osób, które nie posiadają prawnych spadkobierców, a które chcą, by ich majątek po ich śmierci został użyty we właściwy sposób na tak szlachetny cel, jakim jest kształcenie młodzieży. Pamięć tych szlachetnych testatorów jest uwieczniona nadaniem nazwy danego stypendium nazwiskiem ofiarodawcy. Jest to t. zw. "Wieczne Stypendium".

2. Na dalszym planie jest budowa multimilionowego "gmachu-pomnika" kultury polskiej. Do wykonania tego gigantycznego zamierzenia Rycerze Dąbrowskiego, oraz Zakłady Naukowe w Orchard Lake potrzebują szerokiej współpracy i zrozumienia całej Polonii Amerykańskiej.

Rozwój tej Organizacji i jej ideologia mają wielkie dzieło do spełnienia. Przeto, jako Prezes Krajowy zwracam się do Was wszystkich z apelem: Wstępujcie w nasze szeregi i wspólnie pracując z nami, pomożecie naszej młodzieży w osiągnięciu najwyższego wykształcenia i pozycji w tym kraju przy jednoczesnym wyrabianiu w niej świadomości piastowskiego pochodzenia.

Dr. E. Wajda

Na uroczystościach z okazji 25-lecia Rycerzy Dąbrowskiego, kongr. Roman Puciński mówił z uznaniem o zabiegach na rzecz utrzymania wartości polskich jako wkładu na rzecz kultury amerykańskiej, wyrażając się w słowach pochwały o dorobku i osiągnięciach Zakładów Naukowych w Orchard Lake, Mich.

Właśnie m. in. praca Orchard Lake zachęciła kongr. Pucińskiego do wniesienia w Kongresie projektu ustawy o utworzeniu kosztem funduszków federalnych centrów studiów etnicznych na terenie kraju.

THE ETHNICS AND THE DECADE OF THE SEVENTIES

Americans live in a dynamic, multi-ethnic society, surrounded by the wealth of cultural legacies brought to this Nation by our forefathers. Fortunately, they have left us many treasures from all parts of the globe — the vivid beauty of their music, drama, dance, and art; the distinctive flavor of their folklore, languages, and literature; the dignity of their values and beliefs. Today, these priceless heirlooms continue to nourish and grace the American heritage.

This Nation thrives on a deep sense of ethnic community. It flourishes on the pride of origin shared by its people, both as committed Americans and as devoted individuals with strong ties to their own indigenous neighborhoods and groups.

Polish Americans can take well-earned pride in the immeasurable contributions by them and by their ancestors to our precious cultural heritage. They plowed our prairies, built our roads, our canals, and our railroads. They worked in our mines and factories. They poured their treasures into our intellectual and artistic and scientific life. They have always found fulfillment in maintaining, through responsible participation in both civil and military services, America's freedom and honor.

Today, for personal satisfaction and development, Americans of Polish descent have approximately 10,000 fraternal, dramatic, literary, musical, social, cultural, religious, and athletic societies all over America. A good many are branches or affiliates of the American Polish national organizations whose total membership exceeds over 800,000. These national organizations, such as the Polish National Alliance, the Polish Roman Catholic Union, the Polish Women's Alliance, the Association of the Sons of

Poland, the Falcons, and the Union of Poles in America, sponsor a wealth of social, cultural and sports events. Polish language daily and weekly newspapers as well as Polish language radio programs and now television programs reach almost every Polish family in America.

Americans of Polish descent have achieved distinction at every level of politics and government. Today, one Senator and eleven Congressmen of Polish descent serve the national government in Washington, D.C. In recent administrations, John Gronouski was an outstanding member of the Cabinet as Postmaster General and was also chosen Ambassador to Poland. At the Democratic Convention in 1968, presidential candidate Hubert Humphrey chose Senator Muskie, also of Polish descent, to be his running-mate and it is now safe to presume Ed Muskie will be the standard bearer for the Democratic Party in 1972.

In the past century, however, our society has begun to deny the existence of these origins. We have been challenging the concept of ethnicity, eroding the delicate tendrils that link us with our past. Indeed, we have over-sold the value of homogenization, sacrificing the diversity of our pluralistic society for the sake of uniformity.

Consequently, many of our ethnic groups have developed a profound sense of cultural inferiority — a feeling that they are second-best Americans because they have carefully preserved their original languages, their customs and traditions, and their unique styles of life. Some have even totally forsaken their ethnic bonds.

The most serious casualties of this quasi-cultural obliteration have been the young. Today, our Nation's youth are plagued by a sense of rootlessness. Many of them are caught up in a malaise of alienation and are channeling their energies to a search for identity.

In a very sense, these are the "Forgotten

Young Americans," with no feeling of belonging in our heterogeneous society.

We are as Americans today paying the tragic price that 100 years of effort to homogenize the American people into a monolith has wrought upon our nation.

I submit to you tonight that the tragedy of America has been our effort to mold every human being into a single concept. From the very beginning of our nation the Puritan ethos has prevailed and unless you subscribe fully to the Anglo-Saxon concept of values and standards, somehow or other, you were set back as not quite equal.

We ignore completely the fact that the United States is unique as a nation — polyglot in nature and heterogeneous in form and substance.

There is no other nation in the world made up of so many diverse human factors as the U.S. and if our people are "uptight" today it is only because they resist and resent the unyielding efforts to mold them into a monolith.

Every other nation in the world has a predominance of its own people. Poland has 94 per cent Polish Catholics, Denmark has 93 per cent Danes, Sweden 92 per cent Swedes, Italy an over-whelming majority of Italians and so on down the line. Each nation of the world has predominantly people of its own ethnic and cultural background with only a handful of other cultural infusions.

Conversely, it is only in America that we find this huge crosscurrent of nationalities, races, religions, and cultural values.

I reject the American slogan of "melting pot". As a human being of Polish background, I do not want to be like all other human beings on this continent. I reserve the right to retain my ethnic identity even though I have the highest respect and the highest admiration for Americans of all other ethnic backgrounds.

I recognize America as a beautiful mosaic made up of fine fibers representing the beauty and cultural strength of people from many lands and many social, racial and religious values.

Too long have we endured what Henry David Thoreau once wrote of the mass of men who "lead lives of quiet desperation." From the very beginning of the U.S. the sizable Puritan faction and its predominant Anglo-Saxon Protestant beliefs have dominated the formation of American ethos.

This is understandable for in Europe the Puritans built on an existing non-Puritan society.

Savonarola could not destroy the Renaissance and Cromwell could not destroy Shakespeare though both tried.

But in America or at least in that part of America they became dominant, the Puritans had it all their own way from the beginning. Like all Puritans, they profoundly distrusted the arts and culture, the religions and values of all others except the Puritan concept. Their distrust, it must be said, has outlasted their rigorous standards of conduct.

And even to this day we still have those who challenge the validity of Slavic culture, Catholic dogma, Jewish anxiety and Negro capability.

Our educational institutions and even our modern media do little to help bridge the gap of misunderstanding. Society's transmitters of cultural values, its primary and secondary schools, have taught these young people nothing of their own ethnic backgrounds, and this omission has led them to conclude that their heritage has no status in the value system of the society. Therefore, it is scarcely surprising that so many young people have failed to develop a positive self-image.

To remedy this situation, I have introduced H.R. 14910, "The Ethnic Heritage Studies Centers Act of 1969." This act would establish a number of Ethnic Heritage Studies Centers, each devoted to the development of curriculum materials dealing with one ethnic group of one regional group of ethnic cultures, for use in the elementary and secondary schools. Such materials would pertain to a particular group's history, geography, society, literature, art, music, language, drama, economy, and general culture, and to the group's contributions to the American heritage.

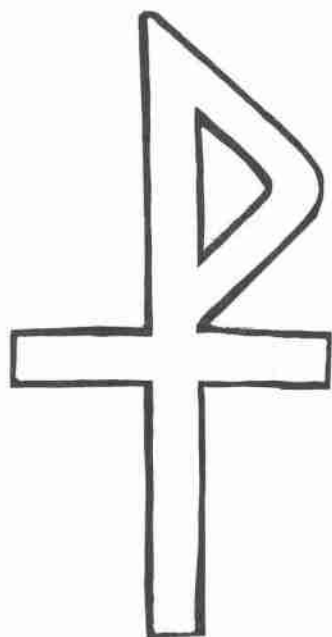
As a major consequence of this bill, our young people would be able to develop greater awareness and appreciation of the importance of all ethnic civilizations to our national heritage. Every one of the 51.5 millions students in the primary grades and high school could study, in depth, about the ethnic culture of his own family and forefathers, and about their contributions to the American way of life.

As H. G. Wells wrote in "The Outline of History," "Our true nationality is mankind." The time has come for our schools to teach about the contributions of all mankind to our nationhood, and the Ethnic Heritage Studies Centers Act of 1969 would contribute to this worthy goal.

W HOŁDZIE TYM, CO —
— WALCZYLI, CIERPIELI, GINĘLI ZA TO, ŻE KOCHALI
BOGA I POLSKĘ —

Dedykują: *Rycerze Dąbrowskiego*

Fr. Maximilian M. Kolbe, whose cause of beatification is now in progress. Portrait by Kościelniak, a fellow prisoner.

A holy Franciscan, Father Maximillian Kolbe, the founder of famous settlements in Poland and in Japan, known as Niepokalanów, and of the widely circulated magazine *RYCERZ NIEPOKALANEJ* (The Knight of the Immaculate), died like a martyr.

He asked the German executioners to kill him instead of a younger man, who had a wife and small children. The strange request of the Franciscan friar was gladly fulfilled.

AUSCHWITZ MEMORIAL RECALLS NAZI VICTIMS

"Four million people suffered at the hands of the Nazi murderers between the years 1940 and 1945".

That's the main inscription on a granite monument to the 4,000,000 people killed at the Nazi German concentration camp at Auschwitz (Oświęcim). The sentence is repeated in 18 languages on the memorial, built at the site of the death camp.

Nazi Germans built death camps at Auschwitz and other locations during World War II.

The Auschwitz memorial includes a granite rock representing the chimney of a death camp crematorium, ruins of the camp's gas chambers, and the railway platform where trainloads of victims arrived in boxcars from all over Europe.

Nie opuszczaj nas, nie opuszczaj nas,
Jezu nie opuszczaj nas!
Tyś powiedział, że na ziemi
Nie zostawisz nas samymi,
Twoje Serce czuło w niebie,
Jak nam ciężko żyć bez Ciebie.

Nie opuszczaj nas, nie opuszczaj nas,
Jezu nie opuszczaj nas!
Gdzie pociechę my znajdziemy,
Gdzie żyć żalu ukoimy?
W Sercu Twoim, tylko, Panie,
I pociecha i wytrwanie.

DOMKU MÓJ!

*Stałeś na wzgórzu — do dziś pamiętam
Domku mój mały, drewniany;
A w tobie wszystko co dla mnie święte,
Jak w każdym domku kochanym.
Tyś był kolebką mą i schronieniem
I mą ucieczką wśród trwogi.
Aż dnia jednego losu skinieniem
Zabrał mi ciebie lud wrogi.
I wyrzucony, jak pisklę z gniazda
Ciebie na długo utracił...
Spędzałem noce w tiurmach, zajazdach;
Nie pod twym dachem — wśród braci.
I żyłem w nędzy, ale z nadzieją,
Że Bóg mi skróci tę karę —
Wytrwać pozwoli; burze rozwieje
I wrócę do domu nad Szczarę.
Wytrwać wytrwałem; losu koleje
Nie dają miejsca stałego —
Z kraju do kraju wiatr mnie wciąż wieje;
Zdała od domku miłego.
Tak po świecie błędzę stroskany
I pędzę życie tułaczę.
Często po tobie domku drewniany
W ukryciu cicho zapłaczę.
Czasem, gdy smutny wieczór jesienny
Wspomnienia myśli zakłóca;
Wtedy rój zaklęć czynię płomiennych:
Że do ciebie domku — powrócę!*

K. Kwiatkowski

A MEMORABLE DAY

Nazism... Communism... The treacherous pact between the two...

The aggression... and the tenth of February, 1940 — the dreadful day, the paver to a myriad of sorrowful days is, indeed, a memorable day...

A few youthful and angelic years... in eastern Poland... abruptly by the explosion in 1939 which in its aftermath has registered the most calamitous

chapters in humanity's records. The explosion had sketched a chain of dark scenes... prolific episodes... revolving around suspicion, intolerance, deportations and years of crucifixion in captivity...

The Kremlin, mindful of the historic experiences that a Pole without personal liberties and national identity is neither a master in his own enclosure nor a passive recipient in subjugation, had enacted a precausious scheme. This plan was to repeal repugnance against the newly created "Russian order" on the Polish soil.

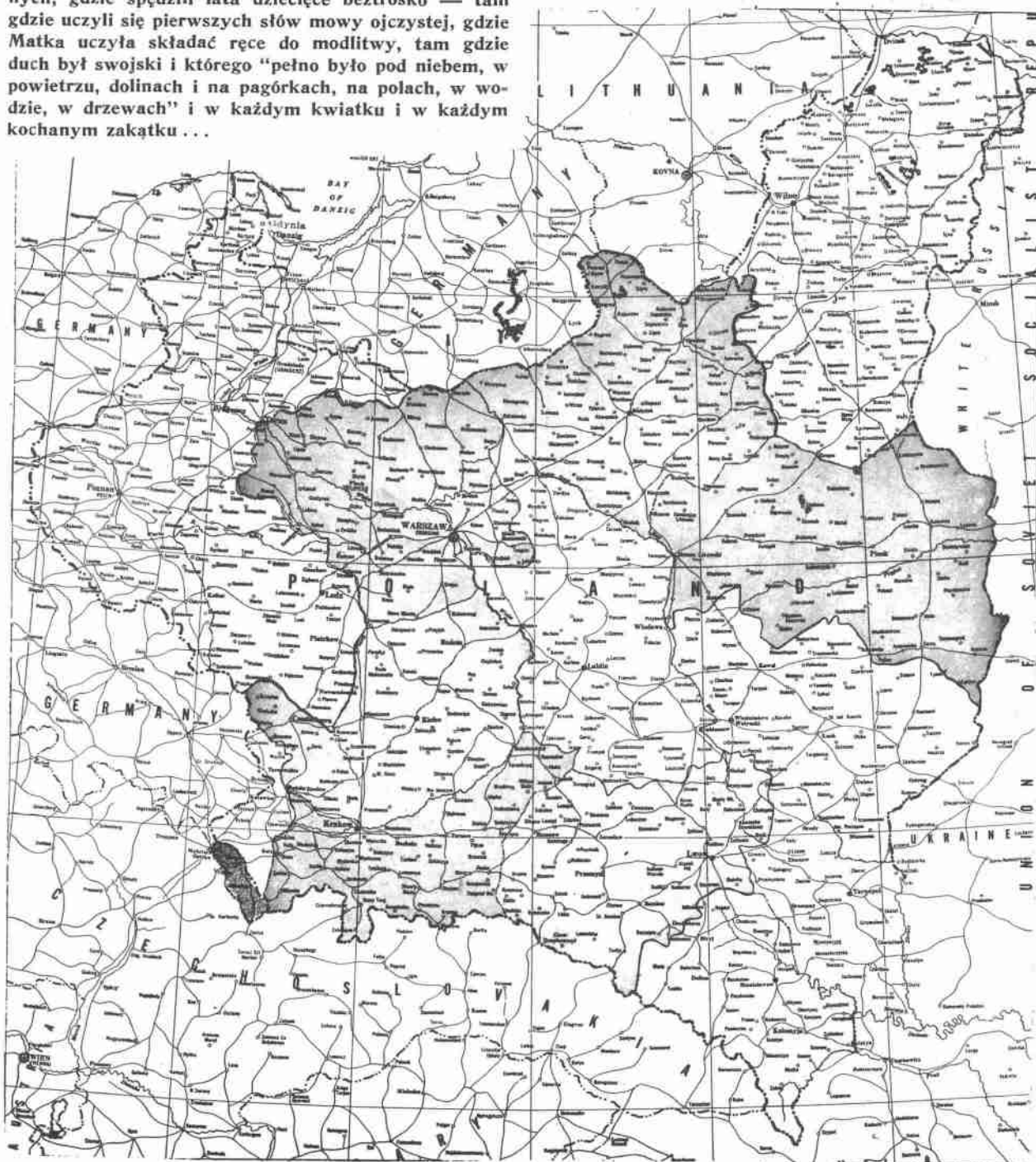
In the process of elimination, were the intellectuals — the most influential and, therefore, the most dangerous and the least desirable element in the enemy's sphere of operation. Thousands of officers, priests, educators, and civic officials, consequently, had been captured, and exterminated in numerous execution sites. The Katyn Forest stands out as the most notorious homicidal monument in the Soviet Union. Other crimes "did not call for immediate extermination"... "Suspects"... one and a half million of them... doomed to a "sanctuary." Four soldats broke into a blissful rural house... arrest... rifle butt... journey to Siberia. — It had begun... just before dawn, on February 10, 1940... — This is the lament of my unquenchable past!

A. Walawender

POLAND - 1939

CHŁOPCY Z POLSKI — unoszą myśli do stron rodzinnych, gdzie spędzili lata dziecięce beztrosko — tam gdzie uczyli się pierwszych słów mowy ojczystej, gdzie Matka uczyła składać ręce do modlitwy, tam gdzie duch był swojski i którego "pełno było pod niebem, w powietrzu, dolinach i na pagórkach, na polach, w wodzie, w drzewach" i w każdym kwiatku i w każdym kochanym zakątku...

DUMKA

Gdy nocna cisza zewsząd mnie otacza,
Czuję jak dusza ze snu się porywa
I głosy słyszę — coś we mnie rozpacza...
Tęsknota budzi się, na skrzydłach zrywa
I leci hen, hen poza oceany.
— Ach, wiem już dokąd — na Wołyn kochany!
Idę więc za nią, bo wiem gdzie przystanie.
Wionę nad krajem prześlicznych mozaiek:
Tu, łanom zboża starej wierzby łkanie
Pieśń smętną snuje; tam, dąb uczy bajek;
Gdzie indziej brzoza, hoża jak dziewczica
Ku niebu strzela, lecz pochyla lica.
Na drugim końcu stary las grabowy
Utula wioskę. Ta, jakby się bała
Nowych porządków, może obcej mowy.
Jedną drożyną z światem się związała.
Zawsze zaciszna, natrętom nierada;
Znać, że najmilszą jej swojska jest gromada.
Nieczo opodał, jak parą warkoczy,
Modry ruczaj dwa strumyki spaja,
A ten swe wody w Horyń szybko toczy,
Pięknem mię nęci i wonią upaja,
Lecz idę dalej — nurzam się wśród łąn
I tam przystaję na stoku kurhanu.
Na nim, zgarbiony czuwa krzyż drewniany,
Co okolicy jedną łaski nieba,
A że był kwieciami ciągle przystrajany
Świadczy, że lud tu nie gryzła potrzeba.
To też gdy rankiem oracz krzyż spostrzeże,
Uśmiechem wita go, mówiąc: pacierze.
Miał też drugiego kurhan towarzysza,
Staruszka dęba, co pięknym widokiem
Często w te strony sprowadzał przybysza
I pochłaniając go swoim urokiem
Snuł mu prastarą dumkę o kurhanie;
Przechodzeń słuchał i wchłaniał dumanie.
A dąb mu prawił o tych co tu legli,
Broniąc tej ziemi i szumiących łąnów;
Ludzi, co choć żywot prosty wiedli,
Lecz obcych nigdy nie uznali panów;
I teraz stali tu na wiecznej straży
Przeciw przemocy, kłamstwu i potwarzy!
Marzenie prysło — cisza i noc głucha
Znowu mię otacza. O rzeczywistości!
Gdybym nie tęsknił, gdybym nie miał ducha
Co mię unosi na łono przeszłości,
Czyż mógłbym dzisiaj mieć jakieś zalety
Bez marzeń moich i bez ich podniety?!

J.A. Derecki

TĘSKNOTA

Szczęśliwe ptaszę, gdy w pióra obrosto,
Bo po uciechy wzlatuje pod nieba;
Swobodnym skrzydłem kieruje się prosto,
Co dzień u matki nie żebrząc — daj chleba!
Tam państwo jego, gdzie ma życia środki;
Tam gniazdka swego, tam przyjaciół szuka,
A gdy silniejszy, od obcej mu matki
Wkroczy, choć z łałem gdzie indziej umyka.
Lecz żal ten krótki, snadnie się rozwieje;
Świeżych radości doznaje niebawem;
Z chórem przyjaciół jak dawniej znowu śpiewa;

Życie mu nigdy nie jest znajomym, krwawym.
Lecz nam nie ptaszę — nam orzeł symbolem!
A ten swej skały nie opuści progu,
Choćby miał zginąć najstraszniejszym bólem.
Konając, jeszcze służy swemu Bogu.
I my na wieki do gniazda przykuci
Ogniem serca i duszy kajdany!
Ciągłe tęsknimy, gdy z niego wyzuci,
Gdyż nic zagoić nie potrafi rany.
Bo nasze dusze, jako orzeł biały
Ponad rodzinne gniazda się unoszą;
Rodzinny kraj nam zawsze ukochały
I zań modlitwy nasze Boga proszą.
I miłsza chatka swojska, choćby mała,
Nad pałac obcy, błyszczący od złota,
Bo w niej została nasza dusza cała —
Tęsknota, tęsknota, tęsknota...

J.A. Derecki

NAD ZBRUCZ I DNIESTR

Srebrny oddech poranków,
Wonnych kwiatów wyżyna,
Rajski śpiew skowronków,
Szerokie pola pszenne,
Cień gruszy przy stodole,
Dęby za gościńcem,
Nad stawem topole;
Dniestr bystry i Zbrucz,
— Nie schodzą z mych ocz
Ach, moje Podole!
Do tych stron rodzinnych,
Gdzie wiosen trzy i pięć
Spędziłem sielskich,
Powrotu bije chęć
Tętnem uczuć wszystkich.
Ach, tyle tam życia było
Na Podola łonie,
Że czar mnie ogarnia
I struga serca płonie!
Tam i dziatwa żwawa,
Szukała przygody
— Zimą na stawach,
A w żniwach przyrody
— Do ptasich gniazd
Chyżo razem chadzała,
A gdy już znużona
Matczynej osłody szukała,
Bo spojrzeniem upoić
Tylko Matula umiała.
Pokój i życie usłane,
Brzękiem łańcuchów,
Panie! — tułactwem urwane,
Unosi te myśli
— Tęsknotą zalane
— Nad Zbrucz i Dniestr,
— Podole kochane!

A. Walawender

Kartki z Pamiętnika

Dnia 16 września, 1939. Nareszcie jestem w domu. Powitali mnie rodzice i znajomi, jak owieczkę co była zginęła. Były bowiem obawy, może i słuszne, że Niemcy zabiorą mnie pod swe panowanie, tym bardziej, że zajęli już kilka dni temu Kraków. Wieści z pola walk są bardzo smutne. Podobno Warszawa i Lwów są zagrożone! W naszej osadzie niepokój, szczególnie po bombardowaniu torów kolejowych w okolicy. Więc Niemcy i tu mogą przyjść! Miejscowi komuniści podobno otrzymali tajne rozkazy z Rosji, jest ich pełno w okolicznych wsiach białoruskich, które nas dookoła otaczają.

Całe dwa tygodnie nic nie pisałem, a przecież tyle przeżyłem wędrując niemal poprzez całą Polskę z Pawlikowic, koło Wieliczki, aż tutaj do naszej kochanej osady nad Szczarą.

Ojciec poszedł do sąsiadów na pogawędkę, mama w ogrodzie, brat w polu przy krowach, a ja w cieńniu sosen tuż przed domem odpoczywam po podróży i pilnuję małej siostry Danusi, która w tej chwili śpi obok w kołysce. Burek u mych nóg ogania muchy. Jakaś cisza w powietrzu, ciepło i duszno. Deszczu już dawno nie było... Wracam myślą do zakładu wychowawczego Księży Michaelitów w Pawlikowicach, koło Wieliczki, do czasu gdy się urwały notatki w moim pamiętniku.

Dnia 2 września, 1939. Słowo wojna jest na ustach wszystkich. Niemcy są groźni i silni. Już wczoraj widzieliśmy ich samoloty nad Wieliczką, jak leciały w stronę Krakowa. Niektórzy jednak mówili, że to nasi. Lekcje w gimnazjum rozpoczęły się wczoraj, ale dziś znowu mieliśmy wrócić do zwykłych zajęć wakacyjnych, tymbardziej, że dwóch świeżych profesorów: od niemieckiego i polskiego, nie wróciło z wakacji. Czy w ogóle wrócą? Szczególnie profesor niemieckiego, nasz opiekun klasowy. Pamiętam, jak nam mówił kilka razy: "Wy Polaki uczta się niemieckiego języka, bo to się wam bardzo przyda, bo Niemce to wielki kraj"! Ja się jednak do tego języka niechętnie zabierałem — dawał mi same dostateczne. Mam również nadzieję, że nie zajdzie gwałtowna potrzeba znajomości tego języka; nasi żołnierze pobiją na pewno Niemca przy pomocy Anglii, który coraz to dalej łapę wyciąga i nowych żąda terenów.

Rano byłem na wczesnej Mszy św., bo miałem pomagać zwozić koniczyne. Dzień zapowiadał się słoneczny, choć z rana wisiały przejrzyste mgły w dolinach. Wraz z kilkoma kolegami udałem się do budynku gospodarczego, który stał w dole; główny budynek szkolny stał na górze, a w nim kaplica,

gdzie właśnie była Msza św. dla wychowanków zakładu. Wsiadliśmy z panem Jankiem, stałym robotnikiem zakładowym, na wóz. Z kaplicy słychać było uroczysty śpiew "Tantum Ergo", gdy mijaliśmy główną bramę zakładu. Droga wiała się pod górę, — raptem radosny śpiew z kaplicy przygłuszyły jakieś huki, biły gdzieś działa, słychać było rosnący warkot samolotów.

Działa strzelały raz po raz — ktoś z kolegów rzekł, że to chyba manewry. Pan Janek zatrzymał konie i wskazał nam palcem w stronę Wieliczki. To co zobaczyliśmy wcale nie wyglądało na manewry wojskowe. Leciało bowiem ze 100 samolotów w naszą stronę, a obok nich wybuchały obłoki dymu. Huk rósł, potężniał, samoloty były tuż, tuż nad naszymi głowami.

"Niemcy — ktoś krzyknął, kryć się!" Wszyscy zeskoczyliśmy z wozu na pole. Ja wlałem pod wóz i o małym nie przypłacił tego kalectwem, bo konie pozostawione bez woźnicy i przestraszone hukami, ruszyły z miejsca i o mały włos tylne koła nie przejechały mi ręki. Samoloty tymczasem, robiąc szerokie koło nad naszymi głowami, zawróciły w stronę Krakowa wśród salw strzałów armatnich z Wieliczki, które im jednak żadnej szkody nie uczyniły. Samoloty zrzuciły kilka bomb na przedmieście Krakowa.

Byliśmy jednak przekonani, że nasza armia nie da się zgnieść Niemcom i że nasze samoloty na pewno czynią podobne przejażdżki nad Berlinem. Tylko dziwiło nas, że ci Niemcy tak sobie bezkarnie latają nad naszymi głowami. Nawet działa przeciwlotnicze z Wieliczki nic im nie mogą zrobić. W południe tego samego dnia, dwa samoloty lecące na znacznej wysokości, zrzuciły coś jakby wiele luźnych kartek papieru. Jak się później okazało, były to ulotki do ludności cywilnej po polsku, w których Niemcy ostrzegali ludność, by przyjęła ich, jako oswobodzicieli, że polski rząd już nie istnieje, i że nic nikomu nie grozi od mających lada chwila nadjechać Niemców — byle tylko zachować spokój.

Starsi chłopcy z zakładu, którzy należeli do Związku Strzeleckiego, zostali pod wieczór wezwani do Wieliczki na odprawę, po której udawali się grupami na wyznaczone posterunki obserwacyjne przeciwko skoczkom spadochronowym i na rozpoznawanie samolotów. Z tego wszystkiego doszliśmy do wniosku, że jest coś nie w porządku, że jednak może ci Niemcy nie żartują.

Dnia 3 września, 1939. Z rana urządzono alarm w zakładzie. Wszyscy gdzieś lecą w stronę Wielicz-

ki. Ktoś mi wytłumaczył, że Niemcy przystali szpiega. Pobieglem i ja za innymi szukać tego szpiega w przydrożne krzaki. Śmiechu godne były te moje poszukiwania, bo cóż ja mogłem mu zrobić z pustymi rękami, najwyżej dużo krzyku, gdy on tymczasem mógł mieć broń palną. Choć kto wie, może i krzyk by pomógł. Nikt go jednak nie znalazł. Każdy z nas był dumny, że coś przynajmniej chciał zrobić dobrego dla wspólnej sprawy, dla Kraju, który jest w potrzebie. Ksiądz Rektor zakładu już pierwszego dnia wojny zarządził specjalne modły za Polskę. Słyszałem, że front modlitwy jest podobno najskuteczniejszy. Dzisiaj w czasie modłów przyszedł mi na myśl jeden z moich krewnych, kapral kawalerii, który na pewno był gdzieś na froncie w tej chwili, modliłem się więc na jego intencję by jak najdalej odegnał wroga od naszych granic.

Dnia 4 września, 1939. Wróg jednak widocznie z powodu strategicznych posunięć naszego wojska zagrożał naszym okolicom, ponieważ komentator radiowy mówił dzisiaj, że nasze wojska na niektórych odcinkach cofnęły się na z góry upatrzone pozycje. Z rana Ksiądz rektor W. Janowicz wezwał nas wszystkich t.j. studentów warsztatowych i gimnazjalistów do refektarza na specjalne zebranie i powiedział, że z powodu przybliżenia się działań wojennych, nauki tak w gimnazjum, jak i w szkole warsztatowej nie będzie tymczasowo, on bowiem nie chce brać odpowiedzialności za nas i dlatego pozwala tym, którzy chcą, by udali się do swoich rodzin, lub do miejsc zamieszkania o ile te znajdują się dalej od granicy niemieckiej niż my w tej chwili. Ksiądz rektor życzył powodzenia i opieki Bożej tym wszystkim, którzy opuszczają zakład, bo nie wiadomo kiedy się znowu zobaczymy. Oświadczył nam również, że lekcje rozpoczną się znowu jak tylko niebezpieczeństwo minie.

Zaraz po zebraniu udaliśmy się wszyscy do kaplicy na modlitwę o szczęśliwą podróż. Ks. Błędziński udzielił nam błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem — *In via pacis*. Wielu z nas miało łzy w oczach, bo każdy wiedział, że dzieje się coś nadzwyczajnego: nauka przerwana, zakład trzeba opuścić, może już na zawsze... Po błogosławieństwie zrobił się ruch nie do opisania. Każdy pakował rzeczy najpotrzebniejsze, szukał współtowarzyszy, żegnał te mury szkolne, które tak niespodziewanie należało opuścić.

Ksiądz rektor wzywał każdego z nas do kancelarii i dawał zaświadczenie, że się jest wychowankiem tutejszej szkoły. Gdy przyszła kolej na mnie, ks. rektor zapytał się: "A ty dokąd Kaziu?" — "Do ojca, proszę ks. rektora, na Kresy Wschodnie." "A masz przynajmniej pieniądze na podróż?" — "Pół-

tora złotego" — odparłem. "To mało, ale ja ci w tej chwili pomóc nie mogę. Staraj się jednak — mówił mi — połączyć się z grupą chłopców, którzy idą w twoje strony, oni ci pomogą. Idź z Bogiem." Ucałowałem go w rękę i z zaświadczeniem, (które stale mam przy sobie) udałem się na poszukiwanie kolegów z moich stron. Było ich siedmiu, wszyscy ze szkoły mechanicznej; z całej grupy pamiętam tylko dwóch braci Gontarczyków z Baranowicz. Trzej chłopcy byli bezdomni, dlatego szli do zakładu Księży Michaelitów w Dziatkowiczach — jakieś 10 kilometrów od miejsca mego zamieszkania.

Tego samego dnia po obiedzie nasza ósemka ruszyła w podróż — piechotą oczywiście. Z plecakami i kijami w rękę wyglądaliśmy jak grupa wędrowników — harcerzy. Najbliższym naszym celem było dotrzeć do Wisły, a potem wałami wzdłuż Wisły aż do Sandomierza, skąd już pociągiem, o ile się da, planowaliśmy jechać na wschód. Ktoś miał mapę Polski — na wszelki wypadek.

Droga wiodła początkowo na północ. Szliśmy wyżyną; a w pewnym momencie weszliśmy na takie miejsce, skąd w dole Wieliczkę widać było, jak na dłoni — w dali błyszczącą wstęgę Wisły. Mieliśmy nadzieję dojść do niej jeszcze dziś wieczorem. Jednak nie zdążyliśmy. Pierwszy nocleg wypadł w stodole u wieśniaka. Posililiśmy się na prędcie zapasami zebranymi z zakładu i od razu zasnęliśmy.

Dnia 5 września, 1939. Właściciel stodoły ugościł nas razowym chlebem i mlekiem i wskazał nam drogę w stronę Wisły. Dopiero w południe dotarliśmy do niej i po przeprawieniu się na drugi brzeg za pomocą promu, ruszyliśmy w stronę Sandomierza. Pod wieczór usiedliśmy na chwile w cieniu wierzby, by dać nogom wytchnienie. Jeden z kolegów zobaczył na mapie, że Wisła robi w tym miejscu duży zakręt; krótsza droga, jakby cięciwa do łuku Wisły, wiodła gościńcem. Więc dalej poszliśmy gościńcem, który był przepełniony uciekinierami z zagrożonych pn. — zach. części kraju. Wszyscy przy pomocy najrozmaitszych środków lokomocji szli i szli bez końca na wschód, byle dalej od Niemców. Wieczorem znowu nocleg w stodole.

Dnia 6 września, 1939. Znowu maszerujemy wśród piekącego słońca, wśród kłębow kurzu i ciągłego gwaru ludzi, którzy idą, jakby z pielgrzymką w niepewne jutro. W południe odpoczynek w krzakach przydrożnych. Zbudził mnie nisko lecący samolot. Ku wielkiemu zdziwieniu znalazłem się sam — po kolegach, ani śladu. Początkowo myślałem, że żartują i pochowali się. Nikogo z nich nie znalazłem. Zostałem zdany na łaskę losu, 600 kilometrów od domu z gotówką — półtora złotego w kieszeni!...

Ks. K. Kwiatkowski

POLAND IS NOT YET LOST

While we live, she is existing,
Poland is not fallen;
We will win with swords resisting,
What the foe has stolen.
We'll cross where Warta's surging
Gloomily its waters,
With each blade from sheath
 emerging
Poland's foes to slaughter!
Hence unto the field of glory,
Where the life blood's streaming;
Where with talons red and gory
Poland's eagle's screaming.
Poland! shall the foe enslave thee
Sadly and forever;
And we hesitate to save thee?
Never, Poland, Never!
March, March, Dąbrowski
From Italy's Plain;
Our Brethren shall meet us
In Poland again!

HYMN

POLAKÓW Z ZAGRANICY

Jedna jest Polska, jak Bóg jeden w niebie,
Wszystkie me siły Jej składam w ofierze,
Na całe życie, które wziętem z Ciebie,
Cały do Ciebie, Ojczyzno, należę.

Twych wielkich mężów przykład doskonały,
Twych bohaterów wielkie święte kości,
Wierzę w Twą przyszłość pełną wielkiej chwały,
Potęgi, dobra i sprawiedliwości.

Wiem, że nie ucisk i chciwe podboje,
Lecz wolność ludów szła pod Twoim znakiem,
Że nie ma dziejów piękniejszych, niż Twoje
I większej chluby, niżli być Polakiem.

Jestem jak żołnierz na wszystko gotowy
I jak w Ojczyźnie, tak i w obcym kraju
Czuwam i strzegę skarbu polskiej mowy,
Polskiego ducha, polskiego zwyczaju.

Z narodem polskim na zawsze związany,
O każdej chwili to samo z nim czuję,
Do wspólnej, wielkiej przyszłości wezwany,
Wszystkim Polakom braterstwo ślubuję.

Jan Lechoń

KATYŃ

Historia ma swoje znaki, symbole i skróty. Jednym z tych potwornych symboli naszych czasów — to Katyń.

Dla mnie Katyń to fakt integralnie złączony z moim życiem, który jak cień towarzyszy mi stale. Przeglądając leżące książki — po raz 1000-ny i pierwszy — żywo staje przed oczyma miejsce, ludzie, sytuacja i wtedy wiem, że myśl może być bolesną, wyobraźnia piekącą, a refleksje — oby ich nie było.

Kozielsk — kiedyś wspaniały klasztor, ale w październiku 1939 r. kiedy nasz transport oficerów i podchorążych dowłókł się na wzgórze, przed bramą główną były to tylko obdrapane mury, a okryte najokropniejszymi historiami męczeństwa mieszkańców dokonane przez apostołów rewolucji. Były za straszne, aby uwierzyć, ale za realne, aby spokojnie spać. Ja mieszkalem w tak zwanym "skidzie" — to jest jakby pustelni, albo zaciszu należącego do klasztoru, a oddalonego kilkaset metrów od głównego monasteru. Położenie jego prześliczne — w lesie, okolone drzewami, które widziały bardzo dawne czasy.

Do Kozielska wtłoczono około 5000 polskich jeńców wojennych. Była tam cała Polska — wszystkie stany, zawody, kierunki polityczne, przedstawiciele wszystkich działów gałęzi wiedzy ludzkiej. Byli starzy i młodzi — trzy pokolenia się spotkały — było kilka kobiet. Było około 500 lekarzy. Może jest jakiś język, którym ludzie mówią na ziemi, a któryby w Kozielsku nie miał tłumacza. Dużo jeńców znało język rosyjski i lepiej niż ci, u których musieli żyć. Chiński, japoński i tamil hinduski na własne uszy słyszałem. Wszystkie stopnie wojskowe i rodzaje broni miały swych przedstawicieli. Była to Polska żywa. Co za ludzie, co za mozaika charakterów, jaki wachlarz zainteresowań — brak mi słów! Jaką bogatą była Polska — tam odkryłem — smakowałem. Dla mnie był to czas przeogromnej przygody — spotkanie z ludźmi, raczej z człowiekiem — każdym, poszczególnym. Wszystkich nas łączyła świadomość klęski "września", każdy to na swój sposób przeżył, a byli tacy co i nie przeżyli — kończyli pomieszaniem zmysłów, czy targnęli się na swoje życie. Wspólnym nam były i nieludzkie warunki, w jakie nas wtłoczono i świadomość, żeśmy stracili wszystko. Każdy został, musiał zostać takim jakim był — na nic szlify generalskie i gwiazdki, na nic stopnie naukowe, czy urzędy w jakiejkolwiek hierarchii. Został człowiek — a po kilku miesiącach nie najważniejszą rzeczą było "kim był" — ale "kim jest" — jego pozytywna wartość, jego charakter. Zaczął się bardzo dziwny sposób wartościowania — i jakie ogromne niespodzianki. Studium psychologiczne jedyne w swoim rodzaju.

Col. Van Vliet, above, makes a top report to our generals in 1945 blaming the Reds for the massacres at Katyn Forest. Pentagon admits the papers "disappeared." Where?

W lutym 1940 roku pamiętam, jak dziś jeden z pierwszych w obozie znalazł się Julian Bakoń — mój przyjaciel... Julek spał na jednej pryczy ze mną i byliśmy razem przez wiele lat i długich miesięcy walki i długie dni niewoli. Jednym kocem nakrywaliśmy się i dosłownie z jednej menażki jedliśmy. Kocem mnie nazywał.

Ja wyjechałem jednym z ostatnich transportów z Kozielska. Została nas tylko garść. Od lutego 1940 r. do maja tegoż roku każdy dzień znaczyło pożegnanie z całą gamą bólu, nadziei i niepokoju. Wiosna 1940 roku była pełna krasy. W maju w drugi dzień Zielonych Świąt i moje nazwisko wywołano. Jak zawsze rewizja bardzo szczegółowa; — włączano nas do pociągu więziennego i gdzieś zawieziono. Nie zapomnę tej jazdy i tego pięknego śledzia i braku wody i piekielnego upału. Obok mnie siedział młody poeta J.W. Obaj przechodziliśmy coś, co się krótko określało wtedy "chandrá". Staliśmy na jakiejś stacji długo, bardzo długo — do dziś postój ten, jako koszmar wspominam. Już nie pamiętam, jak to się stało, ale dowiedzieliśmy się, że była to stacja Gniazdowo...

Nasz transport pojechał dalej. Po kilku godzinach jazdy zapalając papierosa zauważyliśmy na ścianie wagonu napis po polsku "Wysiadamy jedną stację przed Smoleńskiem — 24 kwietnia 1940 roku."

Z przesłuchów dziś już wiemy, że z tej właśnie stacji wieziono do lasu Katyńskiego, gdzie związano — z zakneblowanymi ustami i pojedynczo strzałem w tył czaszki mordowano. Celem tej maskary było zniszczyć polską inteligencję.

Oficerów polskich wywiezionych z Kozielska znaleziono tam — w Katyniu. Gdzie inne lasy — Starobielszczan i policjantów z Ostaszkowa? Nie wiemy. Ziemia Rosji ma takich miejsc wiele. Cała jest potworną tajemnicą i zagadką piekła na ziemi. Katyń zmusza do refleksji...

Ks. Z. Peszkowski

W Stalínowskiej Ochronie

Zwabiony uludnym urokiem i mydlaną bańką sławy, znalazłem się pewnego pochmurnego i nieszczęsnego poranka w zabłoconej i cuchnącej Ferganie.

Fergana, jest ze wszech stron romantyczną i oryginalną miejscowością, a sława jej rozchodzi się szeroko po uzbekistańskiej pustyni, bo jest jedyną w promieniu co najmniej stu kilometrów.

Już od dwóch tygodni jechałem na dachu wagonu trzymając się kominka i chociaż była to jazda bezpłatna, bo konduktor nie śmiał tam wejść dla sprawdzenia biletu i chociaż widok na okolice był świetny, to jednak miała kilka ujemnych stron, które skłoniły mnie do zstąpienia na niziny: Fergana była ostatnią placówką, na której zatrzymywały się transporty z polskimi wygnańcami, a ja goniłem za rodziną, od której z powodu choroby odłączyłem się.

Zlałem się z różnobarwnym i różnojęzycznym tłumem, co płynął ponad błotami ulic i maszerowałem w takt muzyki, jaką czułem w pustym żołądku w kierunku czterech części świata w celu zaspokojenia rozpaczliwych drapań po wnętrznościach, powodowanych przez chroniczny głód. Sprawa to nie była łatwa, bo wprowadzie nie bałem się rabusiów będąc z pustymi kieszeniami, ale też nie miałem doświadczenia w sprawie "kupowania na kredyt", liczyłem sobie zaledwie 12 wiosen życia.

Szczęście tego dnia wcale nie było mi sprzymierzeńcem. Na rynku nic nie upolowałem; z polskiej placówki, do której udałem się z pokorną prośbą o pomoc, odprawili mnie z kwitkiem, bo oprócz języka w gębie nie miałem nic innego co udowodniłoby moją polskość. Napojony octem zachłanności ludzkiej i nakarmiony masą przesądów narodowościowych skrzyłem w boczną uliczkę, aby ułożyć swoją nędzę na nocleg, gdzieś na suchym kawałku bruku. Będąc człowiekiem małej wiary zaczynałem poddawać się rozpacz i pomrukiwać przeciw ustrojowi tego świata, gdy przypadkowo natknąłem się na bramę, którą była zakończona ta ślepa uliczka, a na tej bramie koszlawym drukiem krzychał szyld "Dietpryjomnik" co przetłumaczywszy na język polski oznacza rzeszoto, w którym przesiewają kandydatów do sierocińca.

Było to śliczne, potulne gniazdko ulepione z gliny, a obwarowane wysokim murem. Ptaszki, które w nim mieszkaly, chociaż nie opierzone

(całe ich ubranie składało się z białej koszuli i kalesonów), znane były ze swoich drapieżnych wypadów nocnych. Wypraw tych nie mógł powstrzymać, ani wysoki mur, ani dwóch strażników, ani czujność bystrookich policmajstrów. Każdego prawie poranka dość pokaźny "ogonek" poszkodowanych dobijał się do bramy żądając kary na drapieżników, których wszyscy znali po ubraniu.

Otóż pukałem i ja w tę bramę, którą mi po długim czekaniu otworzono. Meldowałem się najpierw przed trzema osobami nim dopuszczono mnie przed oblicze otyłej dyrektorki. Jedyne dokument jakim mogłem zabłysnąć był zmięty świstek papieru od lekarza, w którym bezczelnie twierdził, że leżałem w jego trupiarce chory na "istaszczenie" /wycieńczenie/ podczas, gdy mnie był obłożył tyfus plamisty. Wiadomości te okazały się mniej niż dostateczne i z pewnością dostałbym drugi świstek, gdyby nie ulitowała się dyrektorka nad nędzą moją. Dowiedziawszy się, że jestem Polakiem z Sybiru, pochwaliła się, że jej matka była też Polką dawniej zesłana na Kameczatkę i że ona Polaków lubi. Przyjęła już dwie małe Polki do swego zakładu i postara się o miejsce dla mnie, jeżeli się da wyrobić dowody. Tymczasem rozkazała swemu synkowi, aby się mną zaopiekował.

Utartym w tym kraju zwyczajem musiałem przejść "banie", ubranie oddać do parowni /celem "odwshzenia"/, a wypiwszy miszkę "kapiatku" bez chleba, bo było już po kolacji, zaprowadził mnie do sypialni i wskazał łóżko... pod którym miałem spać.

Była to długa sala z dwoma rzędami łóżek po bokach, ciasno nabita kłótniawą i nadzwyczaj ruchliwą masą ludzką. Ściany oszpecone były portretami Stalina i Lenina, którym chłopcy w przypływie głodu powybijali zęby i powyłupywali oczy. Zaduch panował tu nieprawdopodobny. Powietrze było gęste — przesycone wilgocią, a atmosfera przyjacielska była w jeszcze gorszym stanie. Człowiek człowiekowi był tu wilkiem i wszyscy nawzajem się nienawidzili. Rządzono się tu prawem dżungli:—siła jest nad prawem. Był tu innymi słowy ściek szumowin z całej okolicy, bo przyjmowano każdego, kto nie był jeszcze obarczony piętnastym rokiem życia i mógł bezpiecznie siedzieć piętnaście dni, w którym to czasie ustalono pochodzenie, podłoże moralne i obecne zachowanie się pacjenta i

zależnie od tego, co ustalono, wysyłano go do sierocińca, na ulicę, do wojska, a nierzadko i do więzienia.

Przeważali tu Uzbegy i inni Mongoli ze spleczonymi nosami upatrując ciągle chytrymi czarnymi oczami, aby kogo pożyć. Było dużo Rosjan, którzy trzymali hegemonię na sali; handel jak zwykle, był w rękach Żydów, którzy kładąc swoje długie orle nosy do kupy, ciągle radzili nad czymś gorączkowo. Z Polaków byłem jeden i czułem się, jak we lwiej jamie.

Na każdym łóżku spało po trzech lub czterech chłopców. Ja miałem dzielić swój sen z trzema innymi "sierotkami"; dwóch było Uzbeków, i jeden Rosjanin. Właśnie wykladał im coś, a zobaczywszy, że siadam na łóżku, warknął po rosyjsku: "gdzie się pchasz, nie wiesz, że jest i tak ciasno. Będiesz spał pod łóżkiem"...

Chciałem zaprotestować, ale wyczytałem na płaskich gębach Uzbeków, że syknienie to było dla mego dobra. Wlałem, więc pod barłóg i chociaż "harmider" trwał wielki i podłoga, wprawdzie grubo usłana pchełkami, wystarczyło Morfeuszowi pięć minut, aby mnie tulił w swoich ramionach. Zaledwie zdołałem zapomnieć o troskach tego świata w drzemce, gdy mokry but z rozpędem spadł mi na głowę, za chwilę drugi, później trzeci i czwarty. Wynurzam się, aby ogłosić swoje oburzenie, ale kilku uderzeniami pięści wepchnęli mnie z powrotem.

Rano, tych co spali, obudził dzwonek i wszystko na złamanie karku prosto z łóżek /ja spod łóżka/ wali do jadalni, gdzie na długich stołach rozstawione są porcje chleba i "kipiatok", skrzętnie pilnowane przez wychowawczynie. Na dany znak wolno rozpoczynać jedzenie, przed tym sprawdzają, czy wszyscy dostali swoje porcje, okazało się, że trzech kromek chleba już brak. Nastąpiła rewizja. Znalezione tylko jedną w nogawicy Rosjanina /z nad mego łóżka/, dwie inne ulotniły się bez wieści.

Ja czułem smotkanie po całym ciele, jak gdyby siedziało na nim tysiące pijawek; w uszach huczało, jak w młynie i stukano głucho jak w kuźni. Czułem chłód podróżujący po krtani. Zęby i dziąsła swędziały straszliwie, a powietrza, chociaż oddychałem, było za mało. Mimo wysiłku, nie mogłem opanować dreszczu, który przechodził po całej skórze, a ręce i nogi wprawiał w szczególne paralityczne drgawki.

Wychowawczynie klasnęły w ręce! Można zaczynać! Za chwilę wszystko ustanie, a po całym organizmie rozejdzie się błogie ciepło. Co za rozkosz zapuszczać zęby w gliniasty chleb

i mięsić go w ustach. Nagle, ciężka ręka mego sąsiada gwałtownie spadła mi na twarz, a jeszcze łapczywiej na chleb i zobaczyłem, jak ginie pomiędzy gwiazdami...

Rycerska krew moich przodków zakipiała w żyłach. Czy chleb, na który czekałem dni kilka ma zginąć w przepaścistej paszczęce rabusia? — Nim zorientowałem się w sytuacji, byłem po drugiej stronie stołu goniąc swego przeciwnika.

Wracając do sypialni nie mogłem znaleźć swoich butów. Skradł je Rosjanin /ten sam, z którym pojedynkowałem się/ na oczach całej sali. Zaniósł je na "bazar". Dowiedziawszy się o tym, pożaliłem się wychowawczyni, wyjątkowo znajdującej się na sali, co tak rozgniewało winowajcę, że sprzął mnie gruntownie w jej obecności i kazał oskarżenie odszczekać. Ponieważ wychowawczynie, ani słówkiem nie ujmowała się za mną, a Rosjanin groził, wlałem na łóżko i jak z kazalnicy publicznie oskarżenie cofnąłem, co jeszcze bardziej rozjuszyło draba, — "jeśli nie ja skradłem, to dlaczego przed chwilą mnie oskarżyłeś?" Uzupełnił lanie...

Przez piętnaście dni i piętnaście nocy tak cierpiałem. Dnia szesnastego — rozpacz. Dowiedziałem się od dyrektorki, że muszę odbyć drugą kwarantannę, bo nie mogła ustalić daty mego urodzenia...

Cz. Lichodziejewski

Hunger has never had a pretty face. Hunger is too light a word on the lips of those who can afford a square meal a day.

Wspomnienia z Rosji

W piękny wrześnieowy dzień 1939 roku, ojciec wyjechał do najbliższej stacji, zwanej Dębową Karczmą. Wybiegłem na spotkanie, gdy wracał. Obok niego zobaczyłem zarośniętego pana, w którym dopiero po dłuższej chwili poznałem wuja Michała.

Polskę zajęli z jednej strony Niemcy, z drugiej bolszewicy. Wuj powrócił z wojny; zatrzymał się u nas na krótko, a następnie ojciec odwiózł go w stronę Bugu. Myśmy też mieli uciekać za Bug. Byłem wówczas małym chłopcem; chodziłem do czwartej klasy powszechnej.

Nadszedł luty 1940 roku. Wczesnym rankiem przybył do nas komunista, prosząc niby o cukier na wesele. Kłamał, gdyż jego wesele odbyło się dwa dni temu. Ojciec wybudzony ze snu, nalegał na nieoczekiwanego przybysza, by mu wyjawiał właściwy cel wizyty.

Ojciec wyczuwał coś niedobrego. Wówczas komunista-Ukrainiec powiedział, że przyszedł nas pilnować, byśmy nie uciekli, bo wkrótce nadejdą bolszewicy. Ojciec, słysząc to skoczył na równe nogi i chociaż nie myślał o ucieczce, zaczął przygotowywać się do wyjazdu własnymi końmi. Po jakimś czasie nadjechało kilka sań, a w nich pełno bolszewików. Weszli do naszego domu i natychmiast posadzili ojca pod ścianą. Rozpoczęli wypytywać go o broń, którą jak donieśli im Ukraińcy mieliśmy mieć ukrytą w domu. Mylili się. Broń już dawno oddał ojciec stryjowi na Leonówce.

Zaczęliśmy zbierać się bardzo niechętnie. Na nasze zapytanie, co mamy zabrać, usłyszeliśmy "tam wsio budiet, nie bierytie niczewo". Potem zostaliśmy załadowani na sanie; ojca osobno otoczyło kilku bolszewików. Zajechaliśmy na stację, gdzie upchano nas do wagonów razem z ojcem i innymi Polakami. Wagon został zamknięty. I tak zaczęła się nasza wędrówka w zamkniętym, bydłowym wagonie, mająca potrwać o okropnych warunkach dwa tygodnie. Z wagonu nie wolno nam było wychodzić, nie dawano nam prawie nic do jedzenia. Żyliśmy tym, co zdołaliśmy zabrać z domu. W jednym takim wagonie mieściło się około 100 osób — mężczyźni, kobiety, dzieci i niemowlęta.

Nie było najprymitywniejszych urządzeń sanitarno-kanalizacyjnych. Całą podróż odbywaliśmy w wagonie, podczas wielkiego mrozu. Po dwu tygodniach takiej podróży pociąg zatrzymał się w lesie, zasypanym głębokim śniegiem. Kazano nam wysiąść. W tych lasach za mieszkanie służyć nam miały

jakieś brudne baraki, pełne pluskiew. W czasie drogi rozchorował się dziadek i zmarł niedługo po naszym przybyciu. Pochowaliśmy go w lesie, nie daleko naszych baraków i tak zapoczątkowaliśmy polski cmentarz wygnańców wojennych, który rósł z każdym dniem.

W tym zasypanym śniegiem pustkowiu pędzono nas do pracy. Ojciec stojąc po kolana w śniegu, od wschodu do zachodu słońca ścinał drzewa. Nawet w niedzielę pędzono do pracy. Ojciec wracał z niej znużony i wyczerpany. Mimo to brał jeszcze małą siostrzyczkę Genię na ręce, która tuliła się do niego.

W pierwszych dniach mieliśmy jeszcze trochę jedzenia z tego, cośmy przywieźli ze sobą z domu. Gdy jednak nawet te skromne zapasy się wyczerpały nie mieliśmy, co jeść. Brakowało jedzenia i pieniędzy. Matka poszła pracować do piekarni. Praca była ciężka. Wewnątrz gorąco, a ona musiała wybiegać na mróz po drzewo. Nie wytrzymała długo; jeszcze jedna mogiła przybyła na polskim cmentarzu. Po śmierci matki ja poszedłem do pracy; rżnąłem drzewo i rąbałem, zanosząc do piekarni. W pracy tej pomagała mi babcia. Pewnego dnia, gdy babcia przybiegła mi pomóc, jedna z moich małych siostrzyczek już nie żyła. Po tygodniu zmarła druga. I tak nasza rodzina w ciągu kilku miesięcy pomniejszała się o 4 osoby. Zapoczątkowany grobem dziadek cmentarz coraz bardziej rósł i zwiększał swój obszar. Ojciec przychodził coraz bardziej wyczerpany z pracy, mimo to jednak starał się nam tego nie pokazywać; brał małą Genię na ręce i jak mógł zabawiał.

Po pierwszej, ciężkiej zimie przyszło lato, równie smutne dla nas, jak i zima. O tyle jednak lepsze, że można było chociaż zbierać w lesie jagód, malin lub żurawin. Zbieraliśmy wszyscy z babcią i potem sprzedawaliśmy.

Gdy w czerwcu 1941 roku wybuchła między Niemcami a bolszewikami wojna odetchnęliśmy, gdyż spodziewaliśmy się wszyscy, że chyba los nasz wreszcie się poprawi. Po jakimś czasie dowiedzieliśmy się o układzie z Generałem Sikorskim i o amnestii, która miała objąć Polaków, wywiezionych do Rosji. W serca nasze zaczęła wstępować otucha. Mieliśmy trochę ciężko zapracowanych pieniędzy, więc wyjechaliśmy z posesiłka Siemiareczna, rejon Solwyczegodzki, obłaść Archangielsk. Wyjechaliśmy do Kotlasu. Stamtąd po kilku dniach z transportem do Kazachstanu. Jechaliśmy jak najbardziej

na południe, by być najbliżej perskiej granicy. W Kazachstanie ojciec pracował przy zbieraniu bawełny. W tym kołchozie byliśmy tylko 2 tygodnie. Pojechaliśmy znowu dalej na południe do drugiego kołchozu, niedaleko Keminechu i Kermine, gdzie organizowało się Wojsko Polskie. Najpierw ojciec pracował w kołchozie, a po krótkim jednak czasie został przyjęty do Wojska Polskiego. Z kolei ja poszedłem do pracy, wożąc ziemię z jednego wyższego miejsca na drugie niższe. Gdy wracałem w południe i wieczorem, wstępowałem od jednej kibitki do drugiej, prosząc Uzbeków o kawałek "lepioszki"; nim doszedłem do domu miałem pełne kieszenie i pełną czapkę, lepioszek, urugu i kiszmiszu (chleb, owoce, rodzynki.) Przez dłuższy czas otrzymywałem tę jałmużnę, ale i oni wreszcie mnie przepędzili, mówiąc że sami nie mają dosyć dla siebie.

Opadałem z sił i w pracy zamiast pełnej taczki ziemi brałem tylko połowę. Wracając z pola kładłem się nad kanałem, z którego nawadniano pola i piłem z niego brudną wodę. Piłem tak długo, aż brzuch stał się pełny, i by nie być głodnym w domu i móc zostawić jak najwięcej dla Geni i Babci. Babcia również często nie jadła po kilka dni, by pozostawić dla nas. Tak okłamywaliśmy się wzajemnie i cierpieliśmy nigdy nie kończący się głód.

W jakiś czas potem poszedłem do innego kołchozu, odległego od nas o 2 km., aby tam zdobyć coś do jedzenia. Dostałem lepszą pracę, woziłem osiołkiem bawełnę ze stacji Kizeldepe do kołchozu. Było trochę lepiej. Po drodze kradłem makuch, który przywoziłem do domu, gdzie Babcia dodawała trochę otrzymywanej raz w miesiącu maki i piekła placki. Tak zaspakajaliśmy, chociaż częściowo, tracąc nas nieustannie głód. Były i takie czasy, że

nie było co do ust włożyć. Złapałem kota, zabiliśmy go, skórę zakopaliśmy, a mięso ugotowaliśmy. Było wtedy bardzo smaczne. Po kilku jednak tygodniach nie było, ani jednego kota w całym kołchozie.

Pewnego dnia pojechałem na stację, jak zwykle po bawełnę i dowiedziałem się, że tam jest polski delegat. Zwróciłem się do niego o pomoc i otrzymałem wówczas 30 rubli. Jedna z naszych sąsiadek otrzymała wiadomość, że mąż jej znajduje się w polskim obozie w Keminechu; postanowiła go odwiedzić. Pojechałem z nią. Spotkanego sierżanta zapytałem o mego Ojca. Gdy wymieniłem nazwisko, uściskał mnie. Okazało się, że był to mój wuj. Ojciec zaś leżał w tym czasie w namiocie sanitarnym. Żołnierze nie tylko nakarmili mnie, ale jeszcze zaopatrzyli w żywność na drogę. Mimo że Ojciec chciał mnie dłużej zatrzymać, wróciłem nocą, by jak najprędzej zanieść babci i Geni zdobyty chleb. Tego chleba nie jedliśmy, ani ja, ani babcia. Zostawiliśmy go dla małej Geni, by miała na dłużej.

Gdy Ojciec wrócił do zdrowia, pojechał do kołchozu, gdzie nas jednak nie zastał. Przyjechał za nami do Kermine. Dzień przed jego przybyciem do Kermine, zachorowałem na tyfus brzuszny i znalazłem się w szpitalu. Na czas mojej choroby, Ojciec zabrał babcię i Genię do Keminechu. W szpitalu byłem dwa tygodnie, po wyjściu byłem bardzo słaby i wyczerpany. Pomału doszedłem do polskiej placówki. Przeszedłem rzekę; zobaczyłem maszerujący pluton do kąpieli. Wśród idących żołnierzy zobaczyłem tatusia...

Zmarła babcia. Ojciec odwiózł nas do sierocińca w Kerminie, skąd wyjechaliśmy do Ashhabadu, a stamtąd po dwóch tygodniach do Iranu.

W. Nagrocki

"Królowa Wygnańców"

**O Panie, któryś jest na niebie,
Wyciągnij sprawiedliwą dłoń,
Wolamy z cudzych stron do Ciebie
O polski dach, o polską broń.**

**O Panie, usłysz skargi nasze,
O usłysz nasz hulaczy śpiew.
Z nad Wisły, Warty, Niemna, Bugu,
Męczeńska do Ciebie woła krew.**

**O Boże, skrusz ten miecz, co siekł nasz kraj,
Do wolnej Polski nam powrócić daj,
By stał się twierdza naszej siły
Nasz dom – nasz kraj.**

Matka Boska Zwycięska z Kozielska

Obraz - pTaskorzeźbę wykonał artysta niezbian por. Tadeusz Zieliński w Rosji, w obozie jeńców.

General Władysław Sikorski
Prezes Rady Ministrów i
Naczelný Wódz Sił Zbrojnych

SOVIET TERROR DEATHS PUT AT 21.5 MILLION

WASHINGTON — (AP) — A Senate panel released Saturday an expert's study of "the human cost of Soviet communism," estimating that at least 21.5 million persons have died under terror policies since the Russian revolution.

Senator Thomas J. Dodd, Connecticut Democrat, who requested the report by Robert Conquest for the Senate Internal Security subcommittee, said the figure is admittedly conservative — with "45 million as a more probable estimate."

"Even if the Soviet Union had turned out to be the kind of social paradise that Communism propagandists peddle to those they are attempting to deceive," Dodd wrote in an introduction to Conquest's study, "it would still be impossible to argue that any paradise is worth 40 million human lives."

The London author, Dodd said, is "a scholar who enjoys an international reputation as an expert on

... IDZIEMY ... Z ROSJI ...

*Z wilgotnych grobów więzień, z dróg rozmięklej gliny,
Z ogromu ciemnych lasów, ze stepów bezbrzeżnych,
Z kolczastej, zardzewiałej drutów pajęczyny,
Z północy mroźnej, z pustyni bezludnych i śnieżnych
... idziemy...*

*Ze smutku gdzieś bezdroży, z rozpaczny otchłani,
Z tęsknoty długiej nocy, z nadziei przedświutu,
W pożarze serca, bladej, w łachmany odziani,
Z przepaści nagłych zwątpień, z wiary skalnych szczytów
... idziemy...*

*Z podziemi czarnych kopalń, ze świata gdzieś końca,
Z pogrzebu dni koszmarnych i z kirów żaloby,
Z tej ziemi wiecznej nocy, bez blasku, bez słońca
Gdzie braci naszych świeże bez krzyżów śpią groby
... idziemy...*

*Z oczyma, z których dawnych wionie dni pokuta
I w których jeszcze kraty zostawiły cienie,
Z twarzami, które cichych łez pokryły dłuta,
Lecz z duszą przez młodości zajętą płomienie
... idziemy...*

*Po obcej ziemi szarych, rozległych bezmiarach,
Jak burzy nadchodzącej wichrowe westchnienie,
Przez trudy i zwycięstwo, z tęsknotą w sztandarach,
W pochodniach serc płonących niosąc wyzwolenie
... idziemy...*

Soviet affairs." The senator called the study the first document published "that attempts to assess in a systematic manner the total human cost of Soviet communism."

Conquest calculates that 500,000 persons were executed or died in prison camps from 1919 to 1923; two million were executed under Stalin; 3.5 million died in camps from 1930 to 1936; 12 million died in forced labor camps in the Stalin years; and 3.5 million died in a famine during the forced farm collectivization of the 1930's.

"Mr. Conquest points out that this is a conservative estimate," Dodd said, "which is almost certainly too low and that the real figure might very well be 50 per cent greater than this."

Dodd wrote that Conquest "does not include in this tabulation... his estimate that the cost of the civil war, from military action, executions, typhus and famine, totaled nine million lives, and that the great famine of 1921 which followed the civil war cost another five million lives."

Premier rządu polskiego na wygnaniu, General Władysław Sikorski — wykorzystuje okazję napadu Hitlera na Związek Radziecki w 1941 roku, normuje chwilowo stosunki między Polską i Stalinem, a na mocy amnestii z 30 lipca tegoż roku, wydostaje tylko część z miliona i pół skazańców.

King George VI and General Sikorski inspect Polish airmen.

The gallantry and heroism of the Poles were beyond praise.

On the memorial of their war cemetery at the slopes of Point 593, these poignant words are written:

*"We Polish Soldiers,
For your freedom and ours,
Have given our souls to God,
Our bodies to the soil of Italy,
And our hearts to Poland."*

Gen. Tadeusz Bór Komorowski hero of the most tragic and at the same time the most heroic event of our times.

STALIN ROLE IN WARSAW REVOLT BARED

WASHINGTON — (Reuters) — Josef Stalin deliberately permitted the Nazis to crush the Poles in the Warsaw uprising of 1944 because the Polish home army was anti-Communist, claimed a study of the uprising released today by the Senate Subcommittee on Internal Security.

Senator Thomas J. Dodd, Connecticut Democrat and vice-chairman of the subcommittee, called the Soviet inaction *"one of the crassest betrayals in history."*

He asked that the study be published in the interest of historical accuracy and as a tribute to the thousands of Poles who fought and died and were betrayed.

The study was carried out by Irene Lazutin, foreign affairs analyst in the Library of Congress.

Dodd, in an introduction, contrasted the facts as set forth in the study with the version of the Warsaw events put out by the Polish Communist government this year to mark the 25th anniversary of the uprising.

"It was an anniversary which the Polish Communist government could not ignore because they would convince themselves in the eyes of their people if they failed to pay homage to it," Dodd said.

"But the statement which they issued turned out to be a despicable amalgam of pretended tribute and of historical falsification intended to conceal the real role played by the Soviet Union and its Polish quislings in the battle of Warsaw."

Józef Gałuszka

Gen. Władysław Anders
D-ca II Korpusu

Franciszek Mizera

Franciszek Lieske

TEHERAN

Dnia 24 lutego nadeszła wiadomość, że rząd sowiecki godzi się na przeniesienie Armii Polskiej na teren Środkowego Wschodu. Ostatni transport opuszczał Rosję 1 września. Poprzez karkołomne serpenty górnictwa Elbrus, ożywione mnóstwo ciężarówek długimi liniami wiozło ludność polską do Teheranu. Miasto śliczne, rozłożone szeroko na wyżynie.

W budynkach kilka kilometrów od stolicy Iranu rozmieszczono ludność cywilną, a obok na łąkach podwórzu byłej szkoły lotniczej umieszczono pierwsze oddziały wojska polskiego przybyłego z Rosji.

Polski Czerwony Krzyż postawił szpitale cywilne pod namiotami; opieka lekarska dla wielu poskutkowała, a innych wyniszczonych nadmiernie pobylem w Rosji uratować się nie dało. Dzieciom i młodzieży o wszystko się starano — zakładano sierocińce, ochronki, szkoły, organizacje, a harcerstwo obejmowało całą młodzież.

Około 8000 dzieci uczęszczało do szkoły podstawowej lub średniej. Na początku nie było, ani ławek, ani przyborów do pisania, ani podręczników. Z czasem jednak powstały namioty, w nich stanęły

SPOTKANIE

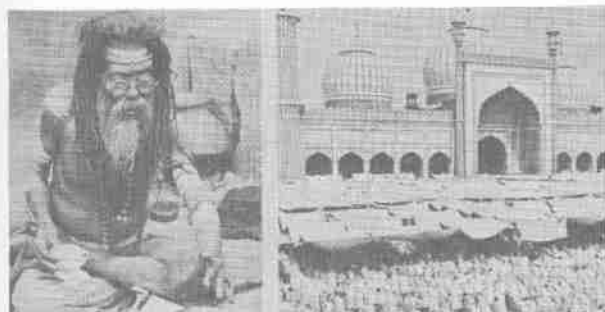
Po trzech latach przypadkowo
Hen daleko w Teheranie
Widząc Panią Budrykową,
Więc ją witam: — Droga Pani!
Gdzie synowie Tadzio, Rysio,
Wszak to moi przyjaciele;
Można ich zobaczyć dzisiaj,
Albo jutro po kościele?
Ona rzekła dziwne słowa
Na ulicy Teheranu:
"Panie, wróg mi ich zrabował
Tam w pustyni Kazachstanu
Głód ich zabrał i choroby,
A jam żywa, jeszcze żywa;
Na mych rękach zmarli obaj,
Ach, jakam ja nieszczęśliwa!
Chciałem mówić, ale słowa
Nie znalazłem raptem w krtani,
Bo po cóż tu próżna mowa —
By pazurem wspomnień ranić?
Poszła matka nieszczęśliwa,
Z żalu prawie nieprzytomna;
Mnie też serce ból rozrywał
Na ten tragizm przeogromny.
Nie zapomnę was koledzy,
Coście legli z ręki wroga.
Śnijcie wolność tam na miedzy,
A ja będę prosił Boga:
By was przyjął w nieba progi
I ból matki, tży osłodził,
By pogłębił nasze wrogi
Świat od nieszczęść oswobodził.

K. Kwiatkowski

stały i ławki, a zeszyty i podręczniki, chociaż w bardzo ograniczonych ilościach też nadeszły. Powoli poziom i warunki wzrastały. W samym Teheranie było około 16,000 Polaków; z tego 50 procent kobiet, 40 procent dzieci i młodzież, a 10 procent mężczyzn. Opieka religijna zaraz na początku była wzmożona i idealna, a lud otwartym sercem przyjmował kazania, uparcie przystępował do Sakramentów Św. i śpiewał z całej duszy.

Z powodu wielkiego napływu ludności do Iranu, zaszła konieczność rozmieszczenia jej w innych punktach. I tak Ahwaz pomieścił w swych starych barakach kawalerii perskiej ponad 6,000 Polaków. Obóz ten sąsiadujący z pustynią niedaleko Zatoki Perskiej był przystanią dla dalszych wędrówek. Stąd tysiące rodaków odpływało do Karachi, Valivade, Afryki, Australii, Argentyny, Nowej Zelandii i wszędzie tam, gdzie ich przesiedlano.

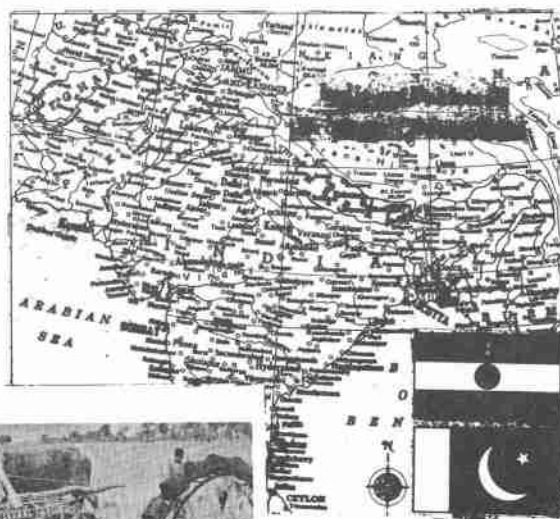
Ks. M. Kamiński

BALACHADI — JAMNAGAR, INDIE

W myślach widzę Was często, wszystkich razem i każdego z osobna. Widzę Was poprzez deszczową zasłonę ulew- nego, niekończącego się monsoon'u i roz- palny żar sypiący się z tropikalnego nie- ba; poprzez upalne dni i poprzez pałace przyjaciela naszego Maharadży i nędzne lepianki życzliwych zawsze i uśmiechnię- tych chłopów hinduskich z okolicznych wiosek; poprzez polowania na żurawie, gazy i węże, jak i poprzez żałośliwe wy- cia wygłodniałych szakali; poprzez fale przypływu i odpływu Oceanu, gładkie lus- tro jeziora i na skalnym gruncie wegetu- jące palmy, słoną wodą podlewane. W skrzypieniu wiatraka naszej studni wraca w myślach do mnie Polish Children's Camp, Balachadi, Jamnagar, India, z szeregiem prymitywnych lepianek-bara- ków i widoczną na mile wokoło powiewa- jącą na wysokim maszcie flagę amaran- towo-białą, symbol wolności, symbol Pol- ski, która w miniaturze na ziemi obcej, a gościnnej, sami i własnym wysiłkiem stworzyliśmy.

Dziesięć akrów skalistej pustyni indy- skiej, porośniętej najpospolitszym kaktu- sem, zabudowanych barakami bez sufi- tów, o dziurawych i glinianych podłogach, które wypełniliśmy sobą i życiem i pracą we dnie i ciszą idealną zasłużonego, spo- kojnego odpoczynku w nocy. Zorganizo- waliśmy to życie w instytucjach, jak głów- ne biuro, kierownictwa, magazyny, kuch- nię, jadalnię i spiżarnię, szpital z ambu-

A familiar view to many who spent three years or more on the subcontinent of Asia where shallow wells often go dry.

latorium i apteką, szkołę powszechną i gimnazjum rozwojowe, kursy zawodowe, przedszkole i świetlicę, mieszkania dla personelu tubylczego, pralnię i własną rzeźnię. Na takiej przestrzeni żyło i wy- chowywało się około tysiąca dzieci i pra- cowało około 150 osób dorosłych perso- nelu.

Życie osiedla proste i więcej niż spar- tańskie. Ujęte w twarde przepisy życia na codzien, którym każda chwila jest prze- myślana i wypełniona. Wszystko dla dzie- ci, dla ich wychowania...

Ks. Prałat F. Pluta

JESZCZE JEDNO ROZSTANIE
Niedziela — 30 września 1945 roku — Z Valvade ciężarówką do Kolhapur — w drodze do U.S.A.

W DALEKICH INDIACH

Pierwszy transport Polaków w liczbie około 300 dzieci i ich opiekunów przybył do Bombaju 12 kwietnia 1942 roku.

Wszystkie transporty do Indii szły przez obóz przejściowy w Karachi ob. Zachodni Pakistan, skąd ludność ewakuowaną z Rosji rozdzielano i wysyłano do osiedli polskich w Indiach, Afryce, Meksyku i Nowej Zelandii. Przez obóz przejściowy w Karachi przeszło co najmniej 20,000 Polaków. Kapłanem tego obozu był Ks. Antoni Jankowski wyświęcony na kapłana przez J.E. Ks. Biskupa Polowego Józefa Gawlinę w Rosji.

W osiedlu Baldachadi — Jamnagar na półwyspie Kathiavar znajdowało się z górą 300 dzieci poniżej lat 15. Były to przeważnie sieroty po poległych i pomordowanych w czasie wojny oraz dzieci, które straciły rodziców w niewoli rosyjskiej. Kierownikiem tego sie-

rocinca był Ks. Kapelan Franciszek Pluta, kapłan z diecezji łuckiej, obecnie prałat w London, Ontario.

Przez ośrodek zdrowia w Panchgani 300 km. na pół. od Bombaju przeszło sporo osób starszych i dzieci — słabych i chorowitych. Do ośrodka tego dojeżdżał okazjonalnie z Bombaju Ks. Kazimierz Bobrowski, kapłan z archidiecezji gnieźnieńsko-poznańskiej.

W Bombaju mieściły się polskie władze i urzędy opiekuńcze: Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polski; Delegatura Ministerstwa Wyznań i Oświecenia Publicznego i Delegatura P.C.K.

Trzydziestu jeden chłopców — wybrańców z tych osiedli w stadiach przygotowawczych na wyjazd do Orchard Lake otrzymało paszporty Rzeczypospolitej Polski 26 czerwca 1945 z pieczęcią Konsulatu Generalnego w Bombaju i podpisem Dr. T. Lisieckiego — Wicekonsula R.P.

A. Walawender

Tengeru — 1945

TENGERU, AFRYKA

Tengeru miało dla mnie swój specyficzny, odrębny charakter. Na ogromnej przestrzeni zadrzewionej wspaniałymi okazami afrykańskiej flory, nad kryształowym jeziorem Duluti, pochodzenia wulkanicznego, pocięte licznymi drogami Tengeru stanowiło rozległą wieś. Lecz nie było ono wsią od razu.

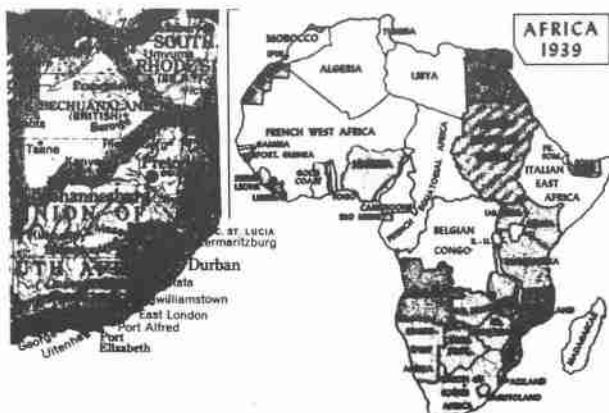
Pamiętam Tengeru od pierwszych dni jego powstania. Miałam wtedy 10 lat. Półnaczy murzyni o czekoladowej skórze ze szczepu Masai wycinali drzewa olbrzymimi tasakami, a trawę słoniową wypalali przez długie dni i noce. Ogień bowiem był jedynym żywiołem, który potrafił wywalczyć w dziewiczych lasach przestrzeń życiową dla ludzi i wytrzebić jadowite gady. Toteż nocą otoczeni byliśmy prawie zawsze wieńcem pożarów, a widok płasających przy ogniu Masajów, ich dzikie okrzyki i głucho stękania — przerażały nas — składając się na wizję ludożerców, tańczących wokoło ofiary ludzkiej, przeznaczonej na pożarcie. Zdawało nam się, że lada chwila dzika zgraja zbliży się do naszych chat i rzuci się na nas.

Ślady dzikości występowały wszędzie. Drzewa pozostawione pomiędzy naszymi domkami dla cienia miały korę odartą przez dzikie zwierzęta, które przed naszym przybyciem miały tu swój matecznik. Nocami dżungla i sawanna rozbrzmiewały tajemniczą, dziwną muzyką, przeplatana czasami hukaniem nocnych ptaków, pomrukiem lwów, płaczliwym zawodzeniem hien. Małpy u skraju lasu podnosiły wrzawę podobną do zajądłej kłótni, a pod osłoną nocy robiły wypad na pola kukurydzy. Czasami dżunglą przedzierał się jakiś gruby zwierz, pod którego kopytami łamał się chrust i gałęzie. Plaga malarycznych komarów zaliczała się tu do najstraszniejszych. Mniejszą od niej, choć bardzo przykłą, były ziemne pchły stepowe, tzw. dzigry, pasożyty sadowiące się w miękkim ciele ludzkim, najczęściej pod paznokciami stóp. Tam się otorbiały i składały jajka, powodując ostre stany zapalne.

Z biegiem czasu i lat obóz przybierał swojski wygląd. Wokół pobielane chaty ulepione z gliny; na tle zielonego kobierca traw wesoło odcinały się ra-

Wycieczka nad wodospad — 1947

batki kwiecia z przeważającymi w nich różami i malwami. U wejścia do chatek nierzadko kłaniały się słoneczniki.

W czasie ulubionych wieczornych spacerów po drózkach obozu, blask księżyca srebrzył trawy w poszyciu dachów, a strzyżone żywopłoty, biegnące wzdłuż ścieżek rzucały pod nogi atramentowo czarny cień. Spacerzy te przenosiły nas tęsknotą pod wiejskie, słomiane polskie strzechy i na pola obsiane złotym zbożem, pachnące koniczyną i gryką. Zdawało się nawet, że księżyc przekształca jakąś czarodziejską mocą tę równikową ziemię w polską krainę. Rozświetlone wnętrza chat mrugały przyjaźnie złocistymi ognikami lamp. Przed chatkami siedziały w półmroku pogadujące sobie kobiety, jakby na polskich przybach. Noc przynosiła ściszony gwar rozmów i chwytające za serce melodie harcerzy. Ze środka obozu, od strony zabudowań sierocińca, niosła się śpiewna modlitwa wieczorna: "Wszystkie nasze dzienne sprawy."

Obóz Tengeru leżał tuż pod równikiem, ale już na południowej stronie półkuli w odległości około 50 mil od Kilimandżaro, a u podnóża innej góry, Meru. W środku obozu stał kościół, a obok na placu zarośniętym trawą, wyrastał wiecznie zielony, równo strzyżony żywopłot układający się w formie liter i liczb — POLAND 1942, rok przyjazdu pierwszych uchodźców do obozu.

Krystyna (Maziarz) Derecka

HISTORIA RATOWANIA UCHODźCÓW W MEKSYKU

New York (IC)

Z końcem 1952 roku byliśmy świadkami szczęśliwego zakończenia programu pomocy dla grupy polskich uchodźców, którzy zostali przywiezieni do Meksyku. Był to pierwszy projekt pomocy i rehabilitacji zorganizowany przez War Relief Services — N.C.W.C., który zdobył wielki rozgłos. Historię jego zakończenia jest niemniej ciekawa i pożyteczna.

Z Syberii do Meksyku:

Ten pierwszy projekt Agencji Biskupiej, zainicjowany z początkiem 1943 roku, kiedy grupa składająca się z 1500 uchodźców polskich, bezlitośnie wywiezionych z Polski przez Rosjan, znalazła schronienie w przyjaznym Meksyku. Był to ułamek kilkuset tysięcy Polaków, których Rosja wywiozła w zapieczętowanych pociągach do obozów pracy na Sybir. Kiedy armia niemiecka zaatakowała Rosję w 1941 roku, tysiące Polaków na podstawie amnestii miało możliwość opuszczenia Rosji sowieckiej. Dla wielu opuszczenie Rosji oznaczało przebycie piechotą jakieś 3000 mil, przepłynięcie okrętami morza Kaspijskiego i dalej ciężarówkami do Iranu. Tysiące straciło życie w tej koszmarniej podróży, a około 250,000 znalazło schronienie czasowe w krajach Środkowego Wschodu, we Wschodniej Afryce i w Indiach. Grupa 1500 Polaków, którzy znaleźli schronienie w Meksyku, wyprowadzona została z nędznych obozów w Indiach.

Początkowo, na podstawie umowy podpisanej przez nasz Departament Stanu, Meksyk zgodził się dać schronienie tym uchodźcom przez cały okres wojny, mając na uwadze fakt, że z chwilą uwolnienia Polski, uchodźcy ci powrócą do swego kraju. Podobnie jak tyłu innych uchodźców polskich, którym War Relief Services — N.C.W.C. pomagało na Bliskim i Środkowym Wschodzie — przeważna część grupy meksykańskiej składała się z kobiet i dzieci, których mężowie i ojcowie służyli w Armii Polskiej przydzielonej do 8-mej Armii Brytyjskiej.

Ustrój Santa Rosa:

Grupa osiadła w obozie zwanym "Colonia Santa Rosa" koło Leon, jakie 250 mil na północ od stolicy Meksyku. Uchodźcy sami bardzo szybko urządzili te nieodpowiednie i skąpe pomieszczenia, przystosowując je do swoich potrzeb życia. Powstała szkoła dla dzieci, przychodnia lekarska i inne urządzenia potrzebne w takim zgrupowaniu. Z inicjatywy War Relief Services powstały ośrodki rozrywkowe i kursy zawodowe, jak również religijna pomoc.

Ze zbliżeniem się końca wojny, ci uchodźcy, po-

dobnie, jak wielu ich rodaków w Zachodniej Europie, zdecydowało, że nie mogą powrócić do Polski opanowanej przez komunistów. Pierwszą próbę "demokracji" komunistycznej już mieli za sobą. Trudno im było zapomnieć zapieczętowane pociągi, obozy pracy, odmrożenia i brak żywności. Nigdy też nie zapomną grobów swoich najbliższych, wykopanych w zamrożonej ziemi syberyjskich lasów.

W drodze do Stanów Zjednoczonych:

Sierotami tymi zajął się Katolicki Relief amerykański (NCWC—WRS). Wspólnie z Komitetem Katolickim dla Uchodźców (Catholic Committee for Refugees) i z współudziałem kilku większych sierocińców w Detroit, Milwaukee, Chicago i Buffalo udało się розміścić dzieci w tych miastach.

W grudniu 1946 roku, rządy Stanów Zjednoczonych i Meksyku zadecydowały, że obozy muszą być zlikwidowane, a ci uchodźcy, którzy jeszcze nie byli rozmieszczeni, znaleźli się na łasce meksykańskiego rządu bez prawa stałego pobytu. Z likwidacją obozu "Santa Rosa" — War Relief Services — NCWC oraz American Relief for Poland zajęły się intensywnie pozostała grupa. Dostarczano fundusze na zapomogi dla tych, którzy nie mogli pracować. Urządzono schronienie dla dzieci, których matki znalazły pracę jako pomocnice domowe w Meksyku. War Relief Services w dalszym ciągu zatrudniał dwóch urzędników opieki, którzy wyszukiwali odpowiednią pracę dla mężczyzn, sprowadzali pomoc lekarską dla chorych i pomagali w rozwiązywaniu niezliczonych problemów uchodźców, którzy nie mieli żadnego prawnego stanu w Meksyku.

Z uchwaleniem Displaced Persons Act, wszyscy ci uchodźcy byli upoważnieni do wjazdu do Stanów Zjednoczonych. Z współudziałem American Relief for Poland i kilku dyrektorów diecezjalnych, znaleziono pomieszczenia i pracę dla prawie wszystkich polskich uchodźców będących w Meksyku. Z końcem 1952 roku reszta grupy — 75 starszych, chorych i kobiety z małymi dziećmi — przybyła do Stanów Zjednoczonych.

Dzieło godne pochwały:

Cały program ratowania Polaków w Santa Rosa pomyślany i przeprowadzony był w praktyce przez niezmordowaną działaczkę pannę Irenę Dalgiewicz, kierowniczkę działu polskiego NCWC—WRS, oraz pod opieką i przy energicznym poparciu ks. Alojzego Wycisła, wicedyrektora NCWC-WRS. Praktycznie pomyślany i skutecznie doprowadzony do końca program zaskarbił dla projektodawców i katolików amerykańskichh szczere uznanie całego narodu polskiego oraz wdzięczność Polaków rozproszonych po świecie.

(C.R.S.)

NA WYCHODŹCZYM SZLAKU — NIEMCY

Radosny dzień wyzwolenia nadszedł wreszcie w miesiącach: marcu, kwietniu i maju 1945 roku, gdy zwycięskie Armie Sprzymierzonych waliły w proch potęgę nazistowskich Niemiec.

Wyzwalający obozy żołnierze zastawali w nich obok żyjących stosy trupów, cuchnące stosy niespalonych ciał, a baraki obozowe przepełnione dogorywającymi, którzy ujrzawszy brzask wolności, nie mieli nigdy zasmakować jej wielkich dobrodziejstw.

Zaczęły powstawać obozy wychodźcze. Bardzo często w opuszczonych magazynach amunicyjnych, czy obozach pojenieckich, gdzie w głębokich lasach, z dala od ludzkich osiedli, odcięte od świata, gdzie często nie było ani światła, ani nawet wody.

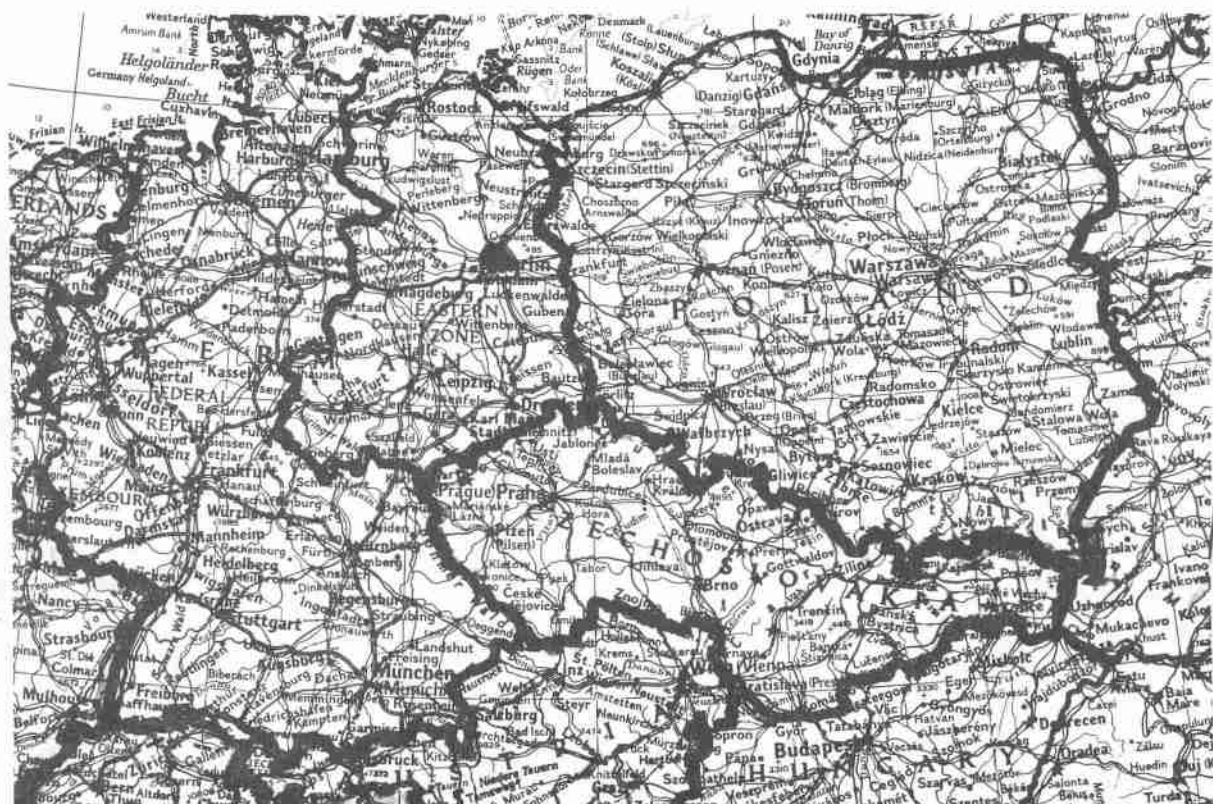
Mijały dni, tygodnie, miesiące i lata, a życie w obozach sнуło się szarym monotonnym szlakiem. Ciężką pracą polskiego wychodźcy zakładano szkoły, parafie i świetlice. Młodzież

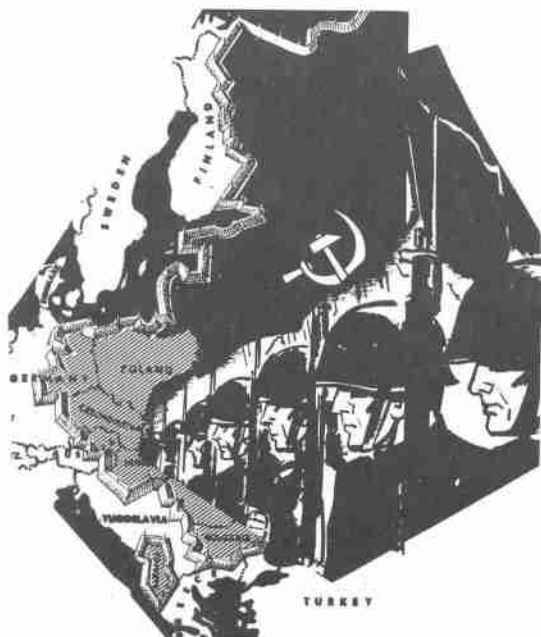
Grupa dzieci szkolnych — Lubeka-IX-1945 r. i Prof. T. Czechowski

skupiała się w różnych organizacjach. Rosły szeregi harcerstwa, sodalicii, kółka ministrantów, akeji katolickiej. Przepiękną kartę pracy wychowawczej zapisało na wychodźstwie Duszpasterstwo i Nauczycielstwo. Wokół nich skupiała się młodzież i dzieci...

O. Henryk Malak

- POLAND - THE NATION in a RUSSIAN ORBIT

- YALTA - the PLACE OF BETRAYAL

GOVERNMENT "READY TO WEAR"

WHAT THEY SAID

"...After the Red Army has beaten the Germans on Russian soil it will enter Polish territory and help to chase the Germans out of Poland and then it will immediately return these lands to the Polish Government."

Marshal J. Stalin to Polish Ambassador T. Romer, February 26, 1943

WHAT THEY DID

Two months after the above-quoted promise had been made, the Soviet Government severed diplomatic relations with the Polish Government.

When the Red Army entered Poland in 1944, the Soviets created a puppet "Polish Provisional Government" composed mostly of Communists, and handed over to this body the whole civil administration. This act was a glaring violation not only of international law, but also of all democratic principles. Communists in Poland never counted more than 2% of the entire population. Therefore, this was typical "minority rule."

In World War II Russia and the U.S. became allies against Germany. Victorious U.S. and Russian troops first met in 1945 on a destroyed bridge in Germany.

POWROT DO OJCZYZNY

The Polish hero, having valiantly served his country, is "welcomed" home by the Lublin government — sponsored by Soviet Russia.

THE RETURN HOME

After the war, a Communist government subservient to Moscow was installed by force and fraud. In 1956, when a workers' rebellion in Poznań threatened to ignite a revolution, the Reds installed a more moderate Communist, Władysław Gomułka.

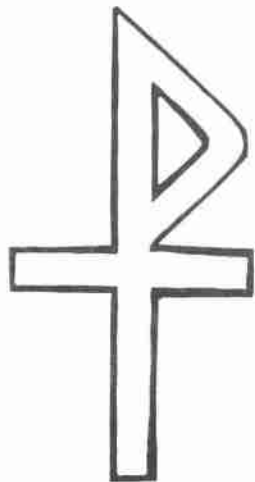
Since 1956 the Gomułka regime has followed a policy of "semi-independence" from Soviet domination.

Z WDZIĘCZNOŚCI NIEWYMOWNEJ TYM, CO —
— PRZYGARNIALI I WYCHOWYWALI ROZRZUCONE PO
ŚWIECIE DZIECI POLSKIE —

Dedykują: *Rycerze Dąbrowskiego*

Dear Mr. Walawender:

The Most Rev. Bishop Wycislo was the head of the Catholic Relief Services, 350 5th Avenue, New York, New York, during World War II.

This agency was directly responsible for processing the applications of the refugee boys and girls to the United States. Directly concerned with processing of the applications for Chłopcy z Polski, was the late Rev. Barnas.

Dear Antoś:

Mrs. Irena Dalgiewicz has reported, by long distance telephone call, that in July, 1945, the U.S. Army bomber on a routine flight had lost control and hit the building where the War Relief Services, now known as the Catholic Relief Services, were located.

Consequently, the records of the boys from India who were brought to the Orchard Lake Schools were destroyed. Mrs. Dalgiewicz serving the Catholic Relief Services for over 25 years, recalls the bringing of approximately seven to eleven boys to the Orchard Lake Schools from Germany....

In that crash, eleven people devoted to helping the war refugees were also killed.

Edward J. Wajda, M.D.
National President

Dr. Edward J. Wajda
National President
Knights of Dabrowski
3147 Logan Square
Chicago, Illinois 60647

October 28, 1970

Dear Dr. Wajda:

As we informed you previously, all our records pertaining to the bringing in of thirty-one Polish boys from India, have been destroyed when the U.S. bomber hit our office in 1945.

However, we are inclined to feel that the formal request was probably made by Father Pluta.

There must have been some correspondence with the Orchard Lake Seminary regarding this, and we wonder whether these files are still available.

Our agency, which was then known as War Relief Services - N.C.W.C., was extremely active in all the aspects of the needs of the Polish Refugees. Welfare centers were set up in India, Egypt, Mid-East, Lebanon, Uganda, Tanzania, Kenya, Germany and France, wherever there were Polish Refugees.. In addition, our agency aided the refugees in coming to the United States, Canada and South American countries. Altogether, about 150,000 of the refugees were brought into the U.S.

Along with a group of thirty-one boys, the Bishop's Agency has been instrumental in bringing in fifty girls from India, an entire orphanage from Mexico and about 600 orphans from Africa.

We hope this information will be helpful to you.

Sincerely yours,

Edward E. Swanstrom
Titular Bishop of Arba
Executive Director

Nasza Świećlica

BIULETYN WYDANY W WNETRZNY
AMERYKANSKA
SŁUŻBA POMOCY KATOLICKIEJ POLAKOM

KS. ALOJZY WYCISŁO, DYREKTOR SEKCJI POLSKIEJ WRS—NCWC w towarzystwie p. George GILLESPIE, przewodniczącego Stowarzyszenia św. Wincentego a' Paulo, i p. Johna FITZPATRICK, sekretarza tegoż stowarzyszenia, przyglądają się załadunkowi towarów na okręt do Polski.

Rev. Alojzy Wycisło, Director of the Polish Section of WRS — NCWC in company of Mr. George Gillespie, Chairman of the Association of St. Vincent a' Paulo, and Mr. John Fitzpatrick, Secretary to the said Association, inspect the loading of first need commodities destined for Poland.

J. E. KS. KARDYNAŁ SAPIEHA, KS. PRALAT PĘKALA, DYREKTOR CARITAS, oraz p. George SZUDY, delegat WRS na Polskę-przy pracy.

The picture shows H. E. Cardinal SAPIEHA, Rev. Prelate PĘKALA, Director of the local association CARITAS, and Mr. George SZUDY, Delegate of the WAR RELIEF SERVICES — NCWC for POLAND — at work.

WAR RELIEF SERVICES — NCWC W PALESTYNI

Praca WRS w Palestynie rozwija się nadal pomysłnie. Dla scharakteryzowania życia świećlicowego przytoczymy wyjątek ze sprawozdania kierowniczki świećlicy przy IV JGM za mc grudzień 1946 roku: „W dniu 6 grudnia wzięli na salę „Święty Mikołaj” z bardzo dużym workiem podarków i rozdali uczniom paczki ze słodyczami.

Kadra zaś otrzymała ładnie wykonane przez uczniów drobniaki z dołączonym wierszykiem humorystycznym, podkreślającym charakterystyczną stronę każdego z nauczycieli, wychowawców czy innej osoby z personelu szkolnego. Tak np. szef szkoły, który nosi brodę, otrzymał wielkie z blachy wykonane nożyczki z odpowiednim wierszem, sanitariusz — ogromną strzykawkę; profesor geografii — mały globus z doprawionymi uszami i okularami, kierownik nauczania — obtrzymane świadectwo, dowódca kompanii — wielki złoty medal. Było dużo śmiechu, gdyż wierszyki głośno odczytał „Święty Mikołaj”.

Wszelkie uroczystości znajdują swój wyraz w życiu świećlicy WRS.

WAR RELIEF SERVICES — NCWC W INDIACH

Trzy lata upływa od chwili zapoczątkowania pracy WRS-NCWC dla Polaków w Indiach. Sza ona w dwu kierunkach: popieranie i subwencjonowanie istniejących już polskich instytucji i zakładanie własnych placówek.

Pomoc w postaci kompletnie wyposażonych gabinetów...żyki i różnych innych przyrządów otrzymały: gimnazjum w Valivade i szkoły powszechne w Valivade, Karachi, Jamnagarze i Panchgani.

Dalszą pomoc otrzymał PCK w Bombaju, który z funduszy WRS-NCWC stworzył szpital polski. Z pomocy tej wreszcie korzystało harcerstwo otrzymując sprzęt obozowy.

W r. 1945 wysłała WRS na swój koszt 31 chłopców polskich z Indii do Ameryki zaopatrując ich całkowicie na drogę.

Niezależnie od tej pomocy, prowadzi WRS-NCWC swoje własne placówki, a samodzielna na prace uwewnętrznia się w pierwszym rzędzie w akcji

W Ł A D Z E

NATIONAL CATHOLIC WELFARE CONFERENCE U. S. A.

WAR RELIEF SERVICES U. S. A.

J. Em. Ks. Kardynał Samuel STRITCH
Arcybiskup Chicago
Przewodniczący

J. Eks. Ks. John G. MURRAY
Arcybiskup w St. Paul
Wiceprzewodniczący

J. Em. Ks. Kardynał Francis SPELLMAN
Arcybiskup Nowego Yorku
Sekretarz

J. Eks. Ks. Biskup John M. GANNOU
Biskup w Erie
Skarbnik

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

J. E. Ks. Arcybiskup Joseph E. RUMMEL
Arcybiskup Nowego Orleanu

J. E. Ks. Arcybiskup John J. MITTY
Arcybiskup w San Francisco

J. E. Ks. Arcybiskup Richard J. CUSHING
Arcybiskup Bostonu

J. E. Ks. Arcybiskup James H. RYAN
Arcybiskup w Omaha

J. E. Ks. Biskup John F. HOLL
Biskup w Fort Wayne

J. E. Ks. Biskup Karl J. ALTER
Biskup Toledo

WAR RELIEF SERVICES

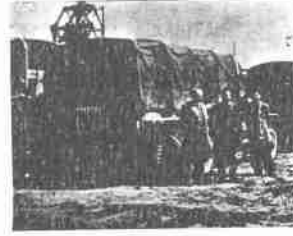
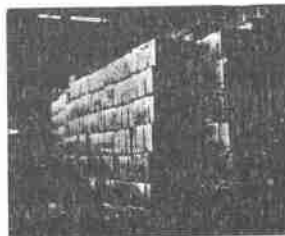
Ksiądz Pralat Patrick O' BOYLE
Gł. Dyrektor Wykonawczy

Ksiądz Edward SWANSTROM

Z-ca Gł. Dyrektora Wykonawczego i Sekretarz

Ksiądz Alojzy WYCISŁO

Z-ca Gł. Dyrektora Wykonawczego Działu Polskiego

Towary WRS-NCWC w Gdyni. Samochody WRS-NCWC pod flagą amerykańską i WRS rozwożą towary po Polsce. Na terenie Polski WRS-NCWC współpracuje ściśle z krajowym związkiem CARITAS. Wszystkie nadesłane towary są rozdzielane za pośrednictwem CARITAS. WRS-NCWC goods, stores in Gdynia. War Relief Services — NCWC vehicles under American and WAR RELIEF SERVICES flag transport goods all over POLAND.

WAR RELIEF SERVICES - NATIONAL CATHOLIC WELFARE CONFERENCE

MOST REV. EDWARD MOONEY. ARCHBISHOP OF DETROIT

CHAIRMAN. BOARD OF TRUSTEES

NATIONAL HEADQUARTERS
1312, MASSACHUSETTS AV.; N.W.
WASHINGTON, D.C.

LONDON, ENGLAND
2, DEVONIA RD.
N. 1.

CAIRO, EGYPT
17, SHAGARET EL DORR
ZAMALEK

REPLY :
ST. MARY'S HIGH SCHOOL
BOMBAY 10 (INDIA)

Nr. 105/44.

Bombay, May 20, 1944.

His Excellency

The Most Reverend Edward Mooney, Archbishop of Detroit,
Chairman of the Board of Trustees of WRS - NCWC.,
1312 Massachusetts Avenue, N.W.
WASHINGTON, D.C. in U.S.A.

Your Grace:

With the permission of my Military Bishop, I am inquiring about the possibility of placing Polish war-orphans (boys) in the Schools at Orchard Lake in Michigan, in Your Excellency's Archdiocese.

As Rector of the Polish Catholic Mission in India, I received from the Polish Military Bishop the assignment to take care of the 6000 Polish Catholics in India, who were saved from Russia after the deportation in 1939 and 1940. Among them are many orphan-children. Many of them were also placed in Palestine, Egypt, Africa and Mexico.

Here in India we were able to organize for these children Elementary Schools in every settlement and one Central High School in Valivade-Kolhapur. Among these children we have a certain number of good and intelligent boys who show certain marks of vocation to the Priesthood. I do not need to say that it would be impossible for us to organize our own Seminary or place these boys in a local Seminary, because, from Your Excellency's personal experience, Your Grace knows the situation in India much better than I do. Bishops and Priests still speak about the splendid work for the Church Your Excellency has done in India during the years as Apostolic Delegate in India.

Anxious to provide for the future of the children placed into my care I am kindly asking Your Excellency if it would be possible with the help of WAR RELIEF SERVICE - NATIONAL CATHOLIC WELFARE CONFERENCE in Washington to:

1. place Polish Boys - willing to study for the Priesthood - at the Polish Seminary in Orchard Lake, Michigan,
2. obtain American Immigration Visas from the State Department in Washington,
3. defray all expenses - including Tuition and Board at Orchard Lake - from the funds of WRS - NCWC.

Any help Your Grace could give to these good and intelligent orphan-boys, saved in a miraculous way by the Polish Army after the deportation to Siberia will be very highly appreciated by the Polish Military Archbishop, by the undersigned Rector of the Polish Catholic Mission in India and by all children placed into his care who are imploring God Almighty to make their dreams a reality.

Your Excellency may give the informations concerning this subject to my address in Bombay, given above, or to my Ecclesiastical Superior, The Most Rev. Archbishop Joseph Gawlina, Rubens Hotel-Buckingham Palace Road, LONDON, S.W.1. England.

With sentiments of highest esteem and sincerest gratitude,

I have the honour to remain,

Your Excellency's humble servant in Christ,

/Rev. Father Kazimierz J. Bobrowski, Ph.D./
Rector of the Polish Catholic Mission in India.
Director of WRS - NCWC.

**THE RECTOR
OF THE
POLISH CATHOLIC MISSION
IN INDIA**

ST. MARY'S HIGH SCHOOL

BOMBAY, 10.

L.Dz. 106/44.

dn. 10 maja 1944

Jego Ekscelencja

Najprzewielebniejszy Ksiądz Arcybiskup Józef Gawlina,

Biskup Polowy Wojsk Polskich

Rubens Hotel - Buckingham Palace Road

L O N D O N, S.W.1. - ENGLAND.

Ekscelencjo.

Najprzewielebniejszy Księżu Arcybiskupie.

Doniósł mi Ks. Prałat Reginek z Jerozolimy, że Pan Minister Stańczyk oraz jego koledzy w Londynie nie mają zrozumienia dla projektów, które im przedstawiłem, celem zabezpieczenia przyszłości naszych polskich dzieci uratowanych z takim wielkim trudem po deportacji na Syberię. Słyszałem, że kpili oni sobie z mego twierdzenia, że na mocy moich obliczeń dla nas dorosłych niema widoków na rychły powrót do Kraju i dlatego należy całą naszą energię skoncentrować na jaknajlepszem wychowaniu naszej młodzieży, którą w tym celu należałoby przenieść do Kraju, gdzie normalne życie i wychowanie jest jeszcze możliwe.

Skoro dla tych spraw w Londynie nie mają ani czasu ani zrozumienia, zwróciłem się ze zgodą Waszej Ekscelencji do J.E. Arcybiskupa Mooney w Ameryce. Przy niniejszym załączam odpis tego listu, który równocześnie wysyłam do U.S.A.

Uprzejmie proszę Waszą Ekscelencję o łaskawe poparcie moich planów, gdyby w tej sprawie przyszło jakiegokolwiek zapytanie z Washingtonu.

Wszyscy Księża Kapelani w Indiach, z którymi na ten temat rozmawiałem, zgadzają się całkowicie na moje plany, celem umieszczenia naszych dzieci uratowanych z Rosji w Orchard Lake lub w jakichkolwiek innych szkołach w Stanach Zjednoczonych lub w Kanadzie. Życzliwe ustosunkowanie się Waszej Ekscelencji do tej sprawy jest dla nas wszystkich zachętą do dalszych wysiłków.

Z wyrazami winnej czci oraz synowskiego przywiązania pozostaję, Waszej Ekscelencji

Oddany sługa w Chrystusie

Ks. Kazimierz Bobrowski

Rektor

POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ
w INDIACH

Jerozolima, dnia 23. 9. 1944.

Przewielebny Księżu Rektorz,

Z polecenia J.Excylencji Ks.Biskupa Polowego przesyłam odpis telegramu Arcyb.Mooney'ego odnośnie studiów przygotowawczych do teologii w Orchard Lake.

Proszę przeprowadzić ankietę w odpowiednich osiedlach i aby nie przeciągać sprawy proszę porozumieć się z K.Przełatem Ready, którego adres podaję.

O wynikach ankiety proszę mnie szczegółowo powiadomić aby z swej strony mógł zdać relację J.Excylencji Ks.Biskupowi.

Adres: Rt.Rev.Michael J.READY, 1312 Massachusetts Avenue,
WASHINGTON, D. C.

Życząc Wam powodzenia w pracy i błogo-
wienstwa Bożego

Oddany w Chrystusie Panu

Ks.Przełt Tomasz Reginek
Wikariusz Generalny

ODPIS DEPEZSY

J E X BISKUP POLOWY

ARCHBISHOP MOONEY REQUESTS WE CONSULT YOU ABOUT STUDENTS FOR ORCHARD LAKE / PLAN PRESENTED BY FATHER BOBROWSKI HOPEFUL / PLEASE CABLE US GEOGRAPHIC LOCATION RESPECTIVE AMERICAN CONSULATES AND NUMBER OF STUDENTS APPLYING AT EACH / ALSO YOU SHOULD INSTRUCT STUDENTS MAINTAIN CONTACT NEAREST CONSULATE PREPARE PERSONAL BIOGRAPHIC HISTORIES AND SECURE AVAILABLE VISA DOCUMENTS BIRTH POLICE CERTIFICATION / AND RECOMMENDATIONS FROM SUPERIORS / WASHINGTON WILL CONTACT CONSUL /

MICHAEL J READY

21 czerwca 1944. Depesza wpłynęła do Bombaju dnia 6 paźdz.
1944 i zapisana jest w dzienniku Polskiej
Misji Katolickiej w Indiach pod Nr. 198.

WAR RELIEF SERVICES - NATIONAL CATHOLIC WELFARE CONFERENCE

MOST REV. EDWARD MOONEY, ARCHBISHOP OF DETROIT
CHAIRMAN. BOARD OF TRUSTEES

NATIONAL HEADQUARTERS
1312 MASSACHUSETTS AVENUE
WASHINGTON, D.C.

LONDON, ENGLAND
2, DEVONIA RD.
N. 1.

CAIRO, EGYPT
17, BHAGARET EL DORR
ZAMALEK

REPLY
ST. MARY'S HIGH SCHOOL
BOMBAY 10 (INDIA)

October 27, 1944.

Mr. Litewski
Consul General
Bombay, India.

Dear Sir:

This is to inform you that the Rev. Father K. Bobrowski, Rector of the Polish Catholic Mission in India, is our representative for India. We have given him the authority to handle all our affairs in that country.

Any cooperation and courtesy shown the Rev. Father Bobrowski will be deeply appreciated by this organization.

Yours truly,

A.J. Wycislo
Field Director.

C O P Y

NATIONAL CATHOLIC WELFARE CONFERENCE

Right Rev. Michael Ready
General Secretary

National Headquarters
1312 Massachusetts Avenue, N.W.
Washington, D.C.

Very Rev. Msgr. J. Carroll, S.T.D.
Assistant General Secretary

November 1, 1944

Dear Father Bobrowski:

I have received your kind letter of October the ninth and have given the matter of the Polish students to come to the Seminary at Orchard Lake careful study. In reply may I say that the government regulations require that students admitted as such be at least 15 years of age. The usual requirements also is that persons under 16 years of age must have the special consent of their parents or of someone qualified to act as their parents before visas may be granted.

With regard to the minimum of education, they should have completed their elementary schooling and be ready to take up secondary studies.

The students will need to have to present to the Consuls the following documents:

1. Valid Polish passports
2. Since you stated that the boys, having been deported to Russia, have neither birth nor police certificates, the Consuls would be able to waive these requirements. If possible, however, statements should be obtained from the nearest Polish representative covering to as great an extent as possible the facts concerning their births and good conduct. They should, it would seem, at least be able to obtain statements from the police where they are at present to the effect that there is nothing against them.

With regard to the passage for the students, we would need to have full details concerning each boy. Apparently the boys are very well situated as far as transportation is concerned since they would leave from Bombay.

We have checked with the Immigration Service and find that St. Cyril and Methodius Seminary at Orchard Lake is already approved to receive foreign students.

We assume that you, as soon as the students have been chosen, will cable the geographic location of the American Consulates at which the boys will appear and the number of students appearing at each Consulate, so that the necessary forms may be sent to the Consul for the students to supply the biographical data required.

Archbishop Mooney is fully conversant with this proposal. In fact the Archbishop had endorsed it to the fullest extent and has directed us at N.C.W.C. to give the utmost aid in arranging for the students coming to the United States.

Trusting that the above will be of help to you, and with every good wish for success in this important work, I remain

Very sincerely yours,

/-/ Michael J. Ready
General Secretary

The Rev. Casimir Bobrowski, Rector
Polish Catholic Mission in India,
St. Mary's High School,
Bombay 10, India.

WAR RELIEF SERVICES - NATIONAL CATHOLIC WELFARE CONFERENCE

MOST REV. EDWARD MOONEY, ARCHBISHOP OF DETROIT
CHAIRMAN, BOARD OF TRUSTEES

NATIONAL HEADQUARTERS
1812 NASSAU STREET, A.V. (N.W.)
WASHINGTON, D.C.

LONDON, ENGLAND
2, DEVONIA RD.
N. 1.

CAIRO, EGYPT
17, SHAGANET EL DOKKI
ZAMALEK

REPLY:
ST. MARY'S HIGH SCHOOL
BOMBAY 18 (INDIA)

Nr. 617/45

Bombaj, dnia 5 lipca 1945.

Przewielebny
Ksiądz Dyrektor A. WYCIŚLÓ
Dyrektor Generalny WRS-NOWC na Wschód
Shagaret El Durr 17, - Zamalek
K A I R - Egipt.

Przewielebny Księżu Dyrektorsze:

Nawiązując do swego pisma z dnia 29 marca br. Nr. 340/45 ponawiam swą prośbę o zaopiekowanie się przez WRS-NOWC Sierotami Polakimi w Indiach. Jest ich w tej chwili 600.

Gdy legalne władze tracą prawo opieki nad sierotami po poległych i umierających Polakach, trzecie im zapewnić prawną - moralną i materialną opiekę, aby nie wpadły w ręce niezawisłych opiekunów, którzy będą się z wielką natarczywością narzucali.

Proponuję następujące rozwiązanie:

1. legalne adopcowanie wszystkich lub części naszych sierót przez WRS - NOWC, lub za jej pośrednictwem przez Rodziny Katolików Amerykańskich;
2. pozostawienie uślnych sterców, celem przewiezienia ich do Stanów lub do Kanady.

Jestem pewien, że Katolicy Amerykańscy będą mogli w ten sposób zaopiekować się garstką naszych dzieci.

Proszę także przynaglić sprawę wysłania 45 chłopców z Indii do Seminarium Duchownego w Orchard Lake; po wysłaniu listu chłopców oraz ich szczegółów personalnych nie mam od Magr. Ready żadnej odpowiedzi.

Proszę sprawę tę uważać jako bardzo ważną i bardzo pilną, a swą przychylną odpowiedź proszę mi zakomunikować telefonicznie.

Złączę jaknajserdeczniejsze pozdrowienia.

Oddany w Chryśtusie

Ks. Kazimierz Bobrowski
Rektor
POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ
w INDIACH

OFFICE

THE FOREIGN SERVICE

OF THE

UNITED STATES OF AMERICA

AMERICAN CONSULATE

Bombay, India, November 30, 1944.

The Reverend C. Bobrowski,
Delegate of the Polish Military Bishop,
Rector of the Polish Catholic Mission in India,
St. Mary's High School,
Bombay 10.

Sir:

Reference is made to your call at this Consulate this morning regarding visas as students for seventy-five Polish orphan boys.

The information you now have on each boy is nearly sufficient for the BC application forms and it is believed that the only supplementary information you will need to obtain is the names and addresses of the brothers, sisters and mothers of the boys.

There is a possibility that when visas are authorized for these boys they may be visas as visitors for which birth certificates or documents in lieu thereof will not be required. It is suggested, therefore, that you take no further action regarding the evidence of birth of the boys until you hear further from this Consulate.

In view of the comparatively large size of this party, it is believed that it would be preferable for the Consulate in Karachi to issue the necessary visas to the boys who are in that city. However, you may have the Department of State send the authorization to this Consulate, and we will be glad to inform the Consul in Karachi.

If for any reason it would be preferable or more convenient for those now in Karachi to apply for their visas in Bombay, they can of course obtain their visas here, but as you were informed this morning, it takes about an hour to issue each visa and if this office has to issue all of the visas for this party, it might take several weeks.

Very truly yours,

For the Consul in Charge:

/-/ George D. LaMont
American Consul

Copy to:
American Consulate, Karachi.

Sprawozdanie Ks. Bobrowskiego

(Ze starań o wyjazd chłopców polskich z Indii do Seminarium Duchownego w Orchard Lake, Michigan U.S.A.)

(Kopia z 12 września 1945 roku—Bombaj, Indie)

Dnia 6 października 1944 otrzymałem odpis depeszy J.E. Ks. Arcybiskupa Mooney do J.E. Ks. Biskupa Gawliny w sprawie możliwości wyjazdu chłopców polskich do Seminarium Duchownego w Ameryce. Tego samego dnia pismem Ks. Prałata Reginka otrzymałem polecenie, aby przeprowadzić ankietę wśród polskich Osiedli w Indiach, ilu chłopców jest gotowych na wyjazd celem przygotowania się do stanu duchownego do pracy po wojnie w Polsce. Ks. Prałat Reginek, Wikariusz Generalny J.E. Ks. Biskupa Polowego polecił mi także, abym dla zyskania na czasie wszedł w osobisty bezpośredni kontakt z Konsulatem Amerykańskim w Bombaju, oraz z Monsiorem Ready w Waszyngtonie.

Natychmiast rozesłałem okólnik do wszystkich Księżów Kapelanów w Indiach z prośbą o wybranie odpowiednich kandydatów ze swoich Osiedli; zwróciłem się także pisemnie i osobiście do Konsulatu Amerykańskiego w Bombaju z zapytaniem, jakie formalności trzeba wypełnić, aby uzyskać wizę amerykańską; zwróciłem się także natychmiast do Msgr. Ready w Waszyngtonie z zapytaniem, jakie warunki (wykształcenie — wiek) są wymagane do przyjęcia do Seminarium Duchownego w Orchard Lake.

Na okólnik rozesłany do Księżów Kapelanów, którego odpis posłałem także do wiadomości naszym polskim placówkom w Indiach (Konsulat Generalny R.P. w Bombaju, Delegatura MP i OS w Bombaju, Delegatura WR i OP w Bombaju) — otrzymałem zrazu 75 zgłoszeń.

Na pismo do Msgr. Ready otrzymałem w styczniu 1945 odpowiedź z podaniem warunków. Minimum wieku zostało ustalone na lat 15; wobec tego z 75 zgłoszonych kandydatów pozostało tylko 41; podałem natychmiast telegraficznie ilość gotowych do wyjazdu kandydatów, a listem lotniczym podałem imienny spis, oraz wszystkie szczegóły, które zdołałem zebrać o każdym z kandydatów.

W lutym dla 41 zgłoszonych chłopców rozpoznałem starania o wystawienie polskich paszportów.

Gdy do lipca 1945 nie miałem żadnej odpowiedzi z Ameryki na moje pismo, wysłałem de-

peszę z zapytaniem, czy wyjazd do Ameryki jest nadal aktualny. Otrzymałem dnia 7 sierpnia br. następującą depeszę:

“State Department authorised by Airgram American Consul Bombay issue 41 visas Polish Seminarians. Cook Agency cabling Bombay Representative report transportation facilities suggesting troop class reservation financing complete here. If larger group secures visas and transportation cable me for depositing additional costs.”

— Monsignor Howard Carroll —

Zwróciłem się natychmiast do Konsulatu Generalnego R.P. w Bombaju o śpieszne wystawienie paszportów, o które prosiłem już przed sześciu miesiącami. Napotkałem na wiele trudności. Choć formularze paszportowe były przez każdego chłopca według otrzymanych z Konsulatu wskazówek poprawnie wypełnione, Konsulat zażądał dodatkowych dokumentów od każdego z chłopców; podanie miejsca, gdzie przebywają rodzice; ten warunek został spełniony, zażądano pozwoleń rodziców dla każdego chłopca; gdy te pozwolenia dostarczyłem, wysunięta została trudność, że nie wszystkie pozwolenia brzmią jednakowo i że nie ze wszystkich pozwoleń wynika, że rodzice pozwalają chłopcom na wyjazd do Ameryki celem wstąpienia do Seminarium Duchownego. Z tych i różnych innych trudności natury formalnej, wysuwanych kolejno przez urzędników i polecenia samego p. Litewskiego przekonałem się, że p. Litewski chce jak największe czynić trudności chłopcom; chce wyjazd jak najbardziej opóźnić lub nawet go uniemożliwić. Spełniłem jednak wszelkie kolejne zadania naszych władz, aby przez to nie narażać chłopców naszych na długie czekanie. Trudno jednak zapomnieć osławionego “urzędolonia”. Okazało się potem, że paszporty polskie nie są wcale potrzebne i że trud poświęcony na ich zdobycie był daremny.

Dnia 20 sierpnia otrzymałem zawiadomienie z Konsulatu Amerykańskiego w Bombaju, że zapowiadzana depesza Msgr. Howard Carroll, do Konsulatu nadeszła. W kilku długich konferencjach z Konsulem Amerykańskim omówiliśmy i ustalono sposób postępowania przy udzieleniu wiz i przy załatwieniu wszystkich formalności z tym związanych.

Chłopcy ze wszystkich Osiedli muszą przyjechać do Bombaju i stawić się przed wyjazdem

osobiście w Konsulacie Amerykańskim. Konsulat Amerykański może załatwić codziennie tylko pięciu chłopców.

Zawiadomiłem Księża Kapelanów, podzieliłem wszystkich chłopców na grupy po pięciu i kolejno każdego dnia zorganizowałem ich przyjazd z Osiedli do Bombaju w tygodniu od 3 do 8 września.

Każdy z chłopców musiał przedłożyć w Konsulacie Amerykańskim metrykę urodzenia w dwu egzemplarzach, pozwolenie rodziców, oraz siedem fotografii.

Dlatego, że nasi chłopcy zasadniczo metryk urodzenia nie mają uzgodniłem z Konsulem Amerykańskim, że zamiast metryki dostarczę akt znania podpisany wobec Księdza Kapelana i dwu świadków. Ten zastępczy dokument spisany w Osiedlach po polsku został przeze mnie za zgodą Konsulatu Amerykańskiego przetłumaczony na język angielski.

Jednolitą formułą pozwolenia rodzicielskiego po angielsku ustaliłem z Konsulem Amerykańskim i gotowe formularze rozesłałem do Osiedli do podpisania przez rodziców i opiekunów w obecności Księdza Kapelana i świadków. Wzór tych dokumentów załączam.

Fotografie, które trudno było zrobić w Osiedlu, zostały zrobione w Bombaju natychmiast po przyjeździe chłopców.

W tygodniu od 3 do 8 września wszyscy chłopcy przyjechali do Bombaju. Bilety kolejowe opłaciła Agencja Cook w Bombaju, z której Dyrektorem miałem na ten temat cały szereg konferencji.

Chłopcy zamieszkali częściowo w St. Mary's High School, częściowo w Polskim Domu Katolickim (Placówka WRS-NCWC).

Każda grupa chłopców (5) przebywała w Bombaju dwa dni; pierwszego dnia zrobiono fotografie i załatwiono w Konsulacie Amerykańskim wszystkie formalności wizowe; drugiego dnia odbyły się badania lekarskie dla kandydatów.

Osobiście byłem przez cały tydzień w Konsulacie Amerykańskim, aby tłumaczyć pytania i odpowiedzi i pomagać przy wypełnianiu formularzy wizowych.

Na dworcu chłopców przyjeżdżających przyjmował p. Goleczyński; on także ich prowadził natychmiast do fotografa i odprowadzał na przygotowane kwatery.

Do lekarza na badania prowadził chłopców p. Bidakowski, który przyjechał z pierwszą grupą chłopców z Osiedla Valivade-Kolhapur ja-

ko opiekun.

Przy pomocy tych Panów w ciągu tygodnia wszystkie formalności zostały sprawnie załatwione.

Dlatego, że na skutek depeszy Arcybiskupa Roberts do Kaira i Waszyngtonu (w maju tuż przed jego wyjazdem z Bombaju) nie mam funduszków na prace WRS-NCWC, z których mógłbym pokryć wszystkie koszty związane z wysłaniem chłopców do Ameryki, dlatego, że tutejsze placówki polskie odmówiły udzielenia jakiegokolwiek pomocy na wyjazd chłopców do Ameryki, dlatego, że nie posiadam także osobistych swych oszczędności, gdyż wszystko wydałem na prace świetlicowe wobec wstrzymania dopływu gotówki, aby nie likwidować rozpoczętej pracy, dlatego, że od trzech miesięcy jestem pozbawiony poborów i wszelkich środków do życia, byłem zmuszony na opłacenie pobytu chłopców w Bombaju zaciągnąć pożyczkę u Ojców Jezuitów w sumie RS 1.800. — Z tej sumy opłaciłem wizy amerykańskie po RS 33. — 12 (10.-Dol.) za wizę na jednego chłopca, badanie lekarskie po RS 10. — od chłopca, fotografie RS 220. — dla wszystkich chłopców, oraz utrzymanie i przejazdu w Bombaju.

Po załatwieniu formalności wizowych chłopcy wrócili do Osiedli. Chłopcy z Karachi załatwiają formalności wizowe w Konsulacie Amerykańskim w Karachi. Księdzu Jankowskiemu posłałem odpowiednie wskazówki, wszystkie dokumenty, oraz RS 500. — na opłatę wiz, lekarza i inne wydatki. Z Karachi wyjeżdża ogółem 8 chłopców. Było ich więcej, ale w kwietniu odchodził z Karachi transport do Afryki i 10 chłopców, którzy się zgłosili do Seminarium Duchownego i dla których przyszły imienne wizy wyjechało z rodzicami do Afryki. Gdybym wiedział na terenie którego Konsulatu Amerykańskiego ci chłopcy w Afryce przebywają, mógłbym poprosić tutejszy Konsulat Amerykański, aby przesłał do tamtejszego Konsulatu Amerykańskiego nazwiska chłopców, dla których State Department w Washingtonie wydał tutejszemu Konsulatowi polecenie wydania wiz.

Obecnie mam cały szereg konferencji z Dyrektorem Agencji Cook, celem przygotowania przejazdu do Ameryki. Wypełniłem już wnioski, o przyjęcie na statek w czterech egzemplarzach dla każdego kandydata. Jak zostałem poinformowany wyjazd ma nastąpić pod koniec bieżącego miesiąca; dokładna data jednak jeszcze nie jest ustalona. Dowiem się o niej na kilka dni przed wyjazdem, aby ściągnąć wszystkich

chłopców z Osiedli do Bombaju, postarać się dla nich o wizy wyjazdowe z Indii i zaopatrzyć w odpowiednie ubranie na drogę.

Dlatego, że Delegatura MP i OS odmówiła wszelkiej pomocy przy zaopatrzeniu chłopców w odpowiednie ubranie, czynię w tej chwili starania na własną rękę, aby nasi chłopcy po drodze się nie przeziębili i nie rozchorowali. Dzieci pod względem ubraniowym są bardzo skromnie zaopatrzone; posiadają tylko ubrania tropikalne, gdyż innych w tutejszym klimacie nie potrzeba; mają tylko krótkie drelchowe spodnie i koszulki i to bardzo często dobrze podniszczone. W takim stroju ich przecież wysłać nie można, tymbardziej, że zbliża się zima i po drodze na morzu może być zimno.

Ojcowie Jezuiti, u których mieszkam, postanowili dać na ubranie chłopców pożyczkę; przy ich pomocy i ich wpływach otrzymałem także przydział odpowiednich materiałów po kontrolowanej cenie; ubrania dla chłopców będą uszyte w Osiedlach przy pomocy rodziców i opiekunów naszych, którzy na pokrycie kosztów uszycia na apel Księża kapelanów złożyli odpowiednie ofiary.

W ten sposób mimo braku pomocy i zrozumienia ze strony władz, którym opieka materialna nad naszymi dziećmi została powierzona, a przy pomocy Ojców Jezuitów Hiszpańskich i innych ludzi ofiarnych, chłopcy nasi dobrze zaopatrzeni na drogę wyjadą do Seminarium Duchownego w Ameryce w końcu bieżącego miesiąca.

Oto imienny spis kandydatów, którzy już otrzymali wizy amerykańskie.

Z Osiedla Polskiego VALIVADE-KOLHAPUR:

1. Baranowski Julian, 2. Baniowski Józef, 3. Borkowski Piotr, 4. Dubis Marian, 5. Goleńkowski Ryszard, 6. Gołębiowski Alfred, 7. Je-

zierski Zygmunt, 8. Kamiński Mieczysław, 9. Królik Hilary, 10. Kwiatkowski Kazimierz, 11. Lichodziejewski Czesław, 12. Maksymów Józef, 13. Ramotowski Tadeusz, 14. Rataj Tadeusz, 15. Rękawek Janusz, 16. Skowroński Kazimierz, 17. Sukiennik Mieczysław, 18. Walawender Antoni, 19. Witaszek Zdzisław, 20. Włodkowski Stanisław.

Z Osiedla Dzieci Polskich

BALACHADI-JAMNAGAR:

21. Piekarski Stanisław, 22. Nagrocki Wacław, 23. Jabłoński Julian.

Z Obozu Przejściowego "Country Club" w KARACHI:

24. Baczyński Kazimierz, 25. Derecki Jan, 26. Dołyński Józef, 27. Glejff Robert, 28. Kuś Mieczysław, 29. Swatek Franciszek, 30. Tubielewicz Bogusław, 31. Wajda Edward.

Depesza z dnia 5 września "ACCOMPANY THE BOYS TO ORCHARD LAKE" — Ks. Prałat Reginek polecił Ks. Kazimierzowi Bobrowskiemu odwiedzić wyżej wymienionych 31 chłopców do Ameryki, a Konsul Ameryk. udzielił wizy.

A SUCCESSFUL VOYAGE

1945 — LOG

Calcutta — New York

Departed Calcutta	Oct. 27
Arrived at Colombo	Oct. 30
Departed Colombo	Oct. 31
Passed Socotra Is.	Nov. 4
Entered Red Sea	Nov. 6
Entered Suez Canal	Nov. 9
Departed Port Said	Nov. 9
Passed Malta	Nov. 12
Passed Gibraltar	Nov. 14
Passed Azores Is.	Nov. 17
Docked New York	Nov. 24

*Along ways of peace and prosperity, may the Almighty and merciful Lord lead you,
and may the angel Raphael accompany you on your journey.*

So may you in peace, health, and joy return unto your own.

Itinerarium

PRZYJAZD GRUPY 31 CHŁOPCÓW Z INDII DO AMERYKI

Statek amerykański U.S.S. GENERAL M.B. STEWARD — AP-140, którym wyjechaliśmy z Kalkuty dnia 26 października 1945, przybył do Nowego Yorku dnia 24 listopada rano. Statek wszedł do portu o godz. 10-tej.

Nasza grupa miała wysiadać, według uprzednio ustalonej przez Kapitana Statku kolejności, dopiero po południu o godz. 16-tej. Mieliliśmy wszystko gotowe i czekaliśmy na naszą kolej.

Nagle — zaraz po dobieciu do brzegu — zjawił się na statku Rektor Seminarium Duchownego w Orchard Lake Ks. Szumal wraz z Ks. Kubikiem i przynaglili nas do natychmiastowego wysiadania na ląd. Zmianę kolejności w ustalonym uprzednio porządku wylądowania uzyskali od odpowiednich władz.

Po szybkim załatwieniu formalności celnych i paszportowych wysiadamy na ląd. Na pożegnanie dla załogi statku i dla żołnierzy amerykańskich, z którymi w ciągu miesięcznej podróży dobrze nam było, zaśpiewaliśmy Hymn — „Jeszcze Polska nie zginęła” i „Boże coś Polskę”.

Przygotowanym autobusem przejechaliśmy do Hotelu Mc Alpin, gdzie przygotowany był obiad dla wszystkich chłopców. W ciągu obiadu przemawiał witając przybyłych chłopców, p. Minister STRAKACZ, Ks. Prałat Żadała z Detroit, oraz Ks. Proboszcz Karpiński z Nowego Yorku. Imieniem chłopców odpowiedział Ks. Bobrowski dziękując za miłe, niespodziewane przyjęcie, oraz dziękując tym wszystkim, którzy do przyjazdu chłopców się w jakikolwiek sposób przyczynili.

Po udzieleniu wywiadu przedstawicielom polskiej nowojorskiej prasy, przejechaliśmy autobusem na stację kolejową, do pociągu do Detroit. Nowy York opuściliśmy tego samego dnia.

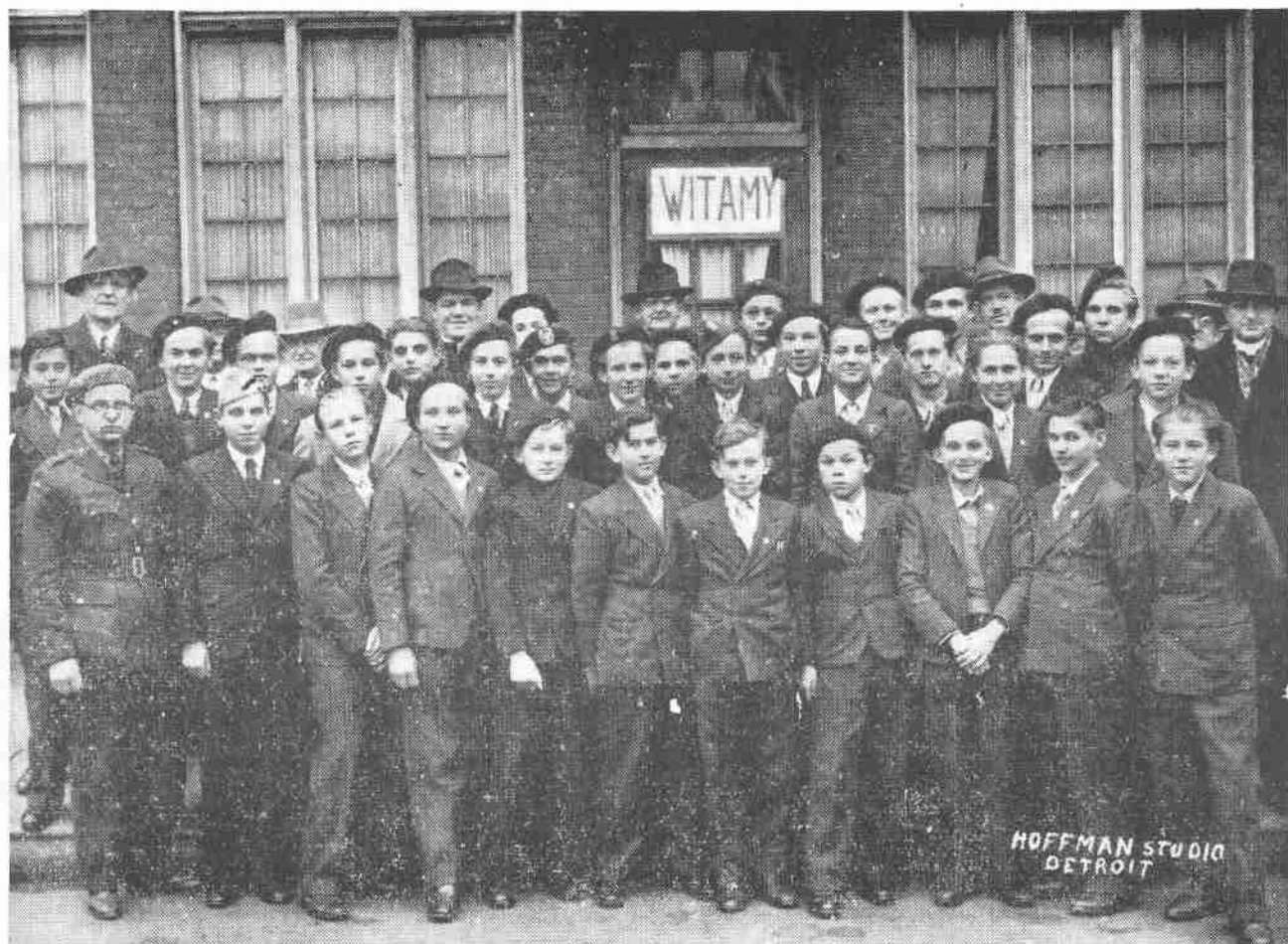
Po całonocnej podróży przybyliśmy do Detroit rano o godz. 7:30. Na dworcu czekało około 200 osób, aby nas powitać. Chłopcy odśpiewali „Jeszcze Polska nie zginęła” i „Boże coś Polskę” i autobusem zostali przewiezieni do Domu Świętej Elżbiety, gdzie odbyło się śniadanie, z udziałem Duchowieństwa miejscowego i przedstawicieli licznych organizacji polskich.

O godz. 10-tej odbyło się uroczyste nabożeństwo z asystą, które celebrował Ks. Prałat Żadała. Kazanie okolicznościowe wygłosił Ks. Bobrowski. Po nabożeństwie w miejscowej szkole kolonia polska w Detroit otoczyła chłopców i zasypywała ich tysiącnymi pytaniami przebiegu podróży, o życiu Polaków w Indiach, o tragicznych przejściach w Rosji. . .

Około południa chłopcy wyjechali autobusem do Orchard Lake, gdzie okrzykami nastąpiło powitanie miejscowych studentów i kleryków.

Zadowoleni i uśmiechnięci zabierają się do nowego życia i starają się dostosować do zmienionych warunków i otoczenia.

Ks. K. Bobrowski

31 chłopców polskich, ewakuowanych z Rosji do Persji, a następnie do Indii, przybyło w ub. niedzielę do Detroit by kształcić się w Seminarium Polskim w Orchard Lake.

APEL KSIĘDZA REKTORA SEMINARIUM POLSKIEGO DO CAŁEJ POLONII

RODACY:

Z pomocą Komitetu Biskupów sprowadziliśmy do naszej szkoły 31 chłopców polskich z obozów uchodźczych w Indiach. Tułali się oni sześć lat po Sybirze i innych częściach Rosji. Dwa lata temu dostali się ci chłopcy przez Persję do obozów polskich w Indiach. Sprowadziliśmy tę gromadkę dzieci do nas, by dać im nie tylko naukę ale i dom ojcowski. Wrócą kiedyś do rodzinnego kraju, by tam zająć miejsce tych, których wróg kulą i głodem wyniszczy.

Zasoby jednak naszej szkoły są za małe, by tego dokonać i dlatego musimy polegać na dobrym i ofiarnym sercu całej Polonii. Wydatki połączone z przyjazdem tych chłopców pokrył Komitet Biskupów, i w dodatku, tego roku chętnie pokryje wydatki najkonieczniejsze, ściśle szkolne. Mamy nadzieję, że Rada Polonii nam dopomoże w zaopatrzeniu ich w odpowiednie ubrania. Do regularnych opłat studenckich, szkoła nasza musi dodawać około 250 dolarów rocznie do każdego studenta tutaj się znajdującego, a razem ta ofiara z naszej stro-

ny wynosi około \$70,000.00 rocznie. Suma ta jest teraz powiększona przez nowo-przybyłych z Indii.

Czy Polonia nam dopomoże wychować tych chłopców? Czy Polonia dopomoże nam sprowadzić i wychować więcej młodzieży polskiej znajdującej się jeszcze w Indiach, w Afryce i innych częściach świata? Ufam, że ta nagła sprawa leży na sercu każdego dobrze myślącego Polaka. Jednak pamiętać musimy, że wydatki będą ogromne — nie setki, lecz tysiące dolarów.

Apeluję więc do wszystkich organizacji, towarzystw, bractw i klubów, by nam dopomogli. Apeluję do serca każdego Polaka. Wysiłci się musimy tak, by sprawa dobrze rozpoczęta nie była zaprzeczona.

Ofiary można złożyć albo na ręce Ks. Prałata Żądaj, proboszcza przy parafii Wniebowzięcia Najś. Maryji Panny w Detroit, Michigan, albo przysłać wprost do Seminarium Polskiego w Orchard Lake, Michigan, na ręce Ks. Rektora Edwarda Szumala, albo we własnej parafii na ręce swego Ks. Proboszcza.

KS. EDWARD SZUMAL,
Rektor Seminarium Polskiego.

*The greatest of adventures
are experienced in the soul of man,
not across oceans or deserts.*

Polscy Studenci

UWAGI REKTORA

Uwagi te piszę, jak mówią, siedząc na walizce. Za godzinę wyjeżdżam z Ks. prałatem. Żądała do Nowego Jorku na spotkanie 31 polskich studentów przybywających z Indii na studia do naszego zakładu. Jeżeli wszystko pójdzie według planów, to przyjedziemy z nimi do Orchard Lake w niedzielę rano, 25 listopada. Studentom towarzyszy w polsce Ks. Kazimierz Bobrowski, rektor katolickiej placówki i w Bombaju. Sprowadzenie tych studentów dokonane było przez Komitet Biskupów i Ligi Katolickiej. Z mnóstwem szczegółów połączonych z aktualnym wylądowaniem zaję się Ks. Józef Kubik.

Witały ich serca. Na stacji w Detroit wyległa dosłownie cała Polonia. Lży w oczach. Płaczą starzy, płaczą niewiasty, płaczą księża. Napatrzyć się nie mogą na te płowe głowy, na te sierotki, na tych cud-

The boys' tribulations started in 1939 when Poland was overrun, first by the Nazis and then by the Russians. They were shunted to Siberia.

wywożono ich z Polski na wschód, było ich w rodzinie po siedem, po osiem, po dziesięć osób. Dziś zostało dwoje, troje najwyżej, czasem tylko ten jeden chłopak. Został za to na chlube rodziny i narodu — dziecko dobrze wychowane, poważne, grzeczne, wszystkich sobie ujmujące.

**ZA PODRÓŻ SZCZĘŚLIWĄ...
DZIĘKI CI BOŻE!**

GATHERED in Assumption Church, they offered fervent prayers for their deliverance from oppression, hate and fear.

W. Pienta

Bruno Kaczmarczyk

W październiku 1946 roku do Orchard Lake przybyła dodatkowa grupa "Chłopców z Polski". Dziesięciu tych młodzieńców przeszło przez koncentracyjne obozy niemieckie.

Z Santa Rosa (Meksyk) przybyli do Orchard Lake: Jan Kramek, Leopold Ciastoń i Zygmunt Nie-tubyć.

Księża: Jerzy Klimas i Kazimierz Krysiak przybyli do Orchard Lake w 1948 r. jako klerycy. Ks. Krysiak z Katowic zabawny dowcipniś i humorysta o czym przemawia Ks. Klimas: — Nie mogę się ze śmiechu powstrzymać, często też muszę oczy z radości ocierać.

Ryszard Kamiński

Ks. P. Sanczenko

Przystępny "RYŚ" — Harcmistrz z Valivade przybył do O.L. w styczniu 1950 r. — Cześć CHŁOPCY! — Cześć Druhu!... Rycerzu!... Doktorze!... Prałacie!...

W latach 1946-50 do Orchard Lake przybywały dodatkowe kadry polskich chłopców — z Niemiec, Islandii, Meksyku, Włoch, Francji, Wielkiej Brytanii, Bliskiego Wschodu. Nie wszyscy z nich korzystali z pomocy Komitetu Biskupów i Ligii Katolickiej. Część z nich zespółiła się z grupą przybyłą z Indii. W latach formacyjnych liczba członków "Koła Chłopców

z Polski" nie przekroczyła cyfry 47. Nie wszyscy chłopcy, tak z grupy oryginalnej, jak i przybyszów późniejszych należą do Rycerzy Dąbrowskiego.

Nie wszyscy zresztą Polacy pojmują i interpretują jednakowo dzieło Księdza Dąbrowskiego. Nie wszyscy więc są zdolni być Rycerzami Jego IMIENIA.

John C. Ray
Law Office — Lafayette Building
Detroit, Michigan 48226

SAGA OF THE DĄBROWSKI KNIGHTS

Due to the generosity of Orchard Lake Seminary and benevolence of Polish refugee organizations and individuals, some 101 young Polish men and boys were admitted to the United States as students in 1945-6 from various countries in Europe and other areas wherever they had been able to escape.

Their admission to the United States as students was indulged in compassionately by the authorities. Under the immigration laws that existed at the time, it was impossible to proceed in the normal, prescribed manner as diplomatic relations with Poland on such matters did not exist. Those who were admitted could not expect any assistance from Poland. They were refugees. Hence, the niceties of the

law's requirements was purposely ignored to meet a desperate situation.

The important thing after admittance was that all of the young men and boys actually should attend school and Orchard Lake Seminary extended itself most generously to provide living quarters, books, tuition, etc. Of course, there was help from the church and Polish individuals, fraternal, social and refugee organizations, but it was Orchard Lake that mothered this brood of confused, worried, homeless refugees and gave them a haven and a hope of a future in this country.

Alas, they could not stay in the United States permanently as students. Under the law, eventually they would have to return to Poland. The prospect of this eventuality was frightening to most of them because of loss of parents and homes due to World War II. Then there also was the fear of the persecutions from the Communist government which ruled Poland after the war.

Congress was pressured to enact laws to enable these refugee displaced persons to set up permanent residence in the United States. The Displaced Persons Act of 1948 was the result. Under this law the gates were opened to many displaced persons who were scattered over the world and living impermanently as wards of refugee organizations in sympathetic host countries until their permanent status could be resolved. The law also provided means for adjusting the status of displaced persons who already were in the United States under temporary expedients and guises, such as students.

To process the 100 odd Polish young men and boys that entered in 1945-6 required a tremendous amount of legal and school administrative detail under the immigration laws. Although the authorities were sympathetic, nevertheless, compliance with the existing laws and regulations was required. This continued until steps could be taken under the Displaced Persons Act of 1948 to make permanent the residence of the group. All in all, the efforts expended in the project were worthwhile as the beneficiaries, in the main, have become fine, grateful additions to the citizenry of the United States and credits to Polonia.

The Msgr. Cendrowski's Account

**Ks. Prałat
Aleksander Cendrowski**

Msgr. Edward Swanstrom and Msgr. Aloysius Wycisło (now Bishops), who were Directors of the American Bishops' Relief in Europe were first to take note of the Boys in the Camp at Karachi, India. These boys were directed by Father Bobrowski. They got in touch with Archbishop Edward Mooney, Archbishop of Detroit, who was President of the American Hierarchy. Cardinal Mooney referred the matter to Bishop Stephen Woznicki, who in turn contacted Msgr. Ladislaus Krzyżosiak, Rector of the Orchard Lake Schools. It was decided to bring the boys to the U.S. under the sponsorship of the American Bishops' Relief. Msgr. Krzyżosiak agreed to give complete care to the boys at Orchard Lake.

In the summer of 1943, Msgr. Krzyżosiak became seriously ill and was forced to resign from his post. Msgr. Edward Szumal was installed as the Rector in October, 1943, and graciously consented to continue the efforts of Msgr. Krzyżosiak to bring the boys to O.L. In early November, 1945, we were notified by Bishop Woznicki and Cardinal Mooney that arrangements were completed and the boys should arrive at the end of the month.

The Board of Directors of the O.L. schools, headed by Mr. John Wysocki, through the efforts of Msgr. Vincent Borkowicz and Msgr. Adalbert Żadała decided to give complete care and education to the boys and leave it up to them into what profession, if any, they wished to enter.

The boys arrived in the U.S. around Thanksgiving, 1945. O.L. prepared itself to give complete care. Bishop Woznicki obtained from the Bishops' Committee a grant of \$100,000.00 for this purpose.

Credit must be given to Msgr. Vincent Borkowicz, Msgr. Adalbert Żadała, Father Ladislaus Krych, Father Simon Kilar, Mr. John Wysocki for their tremendous efforts to assure total education. Mr. John Ray, Assistant U.S. Attorney, sacrificed much time and money (over \$16,000.00) in fees to assure the legal stay in the U.S. for the boys.

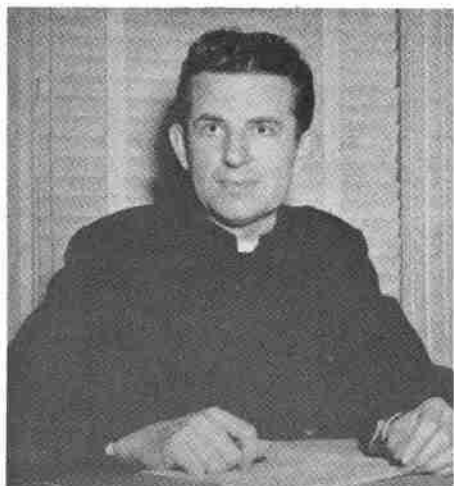
His Eminence Edward Cardinal Mooney
ARCHBISHOP OF DETROIT

1946 — Księża: E. Szumal, K. Bobrowski
W. Krzyżosiak, W. Jasiński, W. Żadała.

**Most Reverend
Stephen S. Woznicki, D.D.**

Ks. Edward Popielarz, proboszcz parafii św. Józefa w Pontiac, były dyrektor Funduszu Chłopców z Polski. Fundusz ten jest dzisiaj rozciągnięty na szeroką skalę krajową pod nazwą Funduszu Przyjaciół Seminarium i przynosi instytucjom naukowym w Orchard Lake poważne zasoby finansowe. Pierwszy apel przyniósł \$18,000. — Z każdym rokiem cyfra rosła, a rok fiskalny 1969-70 przyniósł ponad 158,000 dolarów.

FATHER POPIELARZ MAKES AN OBSERVATION

The Drive was originally started by Msgr. Żądala, in preparation for building up funds in order to keep the newly-come refugee boys to Orchard Lake Schools, to complete their studies. It was a gradual thing, however, the faculty members, the rector, the procurator, as well as many students and Chłopcy z Polski themselves have been cooperating in this fund. There was no automation, whatsoever, at that time and even the envelopes had to be addressed by hand and the stamps placed by hand.

The Drive initially brought in approximately \$18,000 and from year to year, as the methods improved, the Drive kept on increasing. After we acquired enough money to take care of the boys, I saw a chance to broaden the appeal for the whole seminary and of course, the friends were of great help. If it weren't for them, Orchard Lake would collapse. Yes, Chłopcy z Polski were a burden to Orchard Lake, but, at the same time, they were a blessing to this institution which started a new era of appeal for public support to educate young Polish-American boys in all three schools at Orchard Lake.

FRIENDS OF THE O.L. SEMINARY

By far the most important fund raising medium currently in operation at St. Mary's is the "Friends of the Orchard Lake Seminary," which was organized in 1948 and now conducts the all important annual mail drive. In four short years the "Friends," as they are popularly referred to, have grown immeasurably in scope and importance. They have brought not only financial aid, but as their very title suggests, they have also made many new friends for the Orchard Lake Seminary, a friendship which stems from the realization that a Catholic Seminary is in a sense a sweet burden to be carried by each and every Catholic.

Sitting: T. Ramotowski, Filing; and Fr. E. Popielarz, Director.
Standing: J. Sadowski, Circulation; and C. Kwiatkowski, Mailing.

HARCERSTWO-POSTAWA-NOWY OKRES

Wyjazd "Chłopców z Polski" z obozów uchodźczych z Indii do Stanów Zjednoczonych — do jakiegoś legendarnego ORCHARD LAKE — był wielkim wydarzeniem. Cały obóz przeżywał to dogłębnie. To była jakaś wyprawa po złote runo. Mówiło się, że to może przyszedł księża. Wśród nich większość należała do harcerstwa. Należenie do drużyny było wyróżnieniem, wymagało od młodzieńca trzymania się "Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego" i pracy nad sobą. Opuścili chłopcy Indie zorganizowani, jako drużyna harcerską, a opiekunem był ks. Kazimierz Bobrowski kapelan Z.H.P.

Nigdy nie zapomnę chwili wyjazdu z Kolhapuru "Chłopców z Polski". Ogromnie dużo ludzi wraz z władzami obozowymi przybyło pożegnać odjeżdżających. Pamiętam, jak Antek W. wychodzi z pociągu i prosi mnie, abym go dopuścił do przyrzeczenia harcerskiego. Miał wolę służby harcerskiej. Złożył na moje ręce słowa przyrzeczenia: "Mam szczerą wolę służyć Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłuszny Prawu Harcerskiemu". Krzyż harcerski mu wręczyłem i serdecznie uściśnięm.

Z Orchard Lake korespondowało ze mną kilku, ale przede wszystkim Mietek K. informował mnie dokładnie. Kilka listów od harcerzy otrzymałem i każdy był wielką radością. Posyłałem im swe książki harcerskie drukowane w Indiach i instrukcje. Każdy list od "Chłopców z Ameryki" był własnością całego obozu. Podawano wieści z ust do ust.

Pamiętam, że obozem w Valivade wstrząsnęła wieść, że Chłopców z Polski w Orchard Lake każą wziąć tzw. "polskie paszporty" — czyli zdeklarować się, jako obywatele komunistycznej Polski. Działo się to po "rozmachach" w Valivade, kiedy proponowano, aby uchodźcy przyjęli paszporty i wracali do Kraju. Nacisk był bolesny. Było to po Monte Cassino, po Powstaniu Warszawskim i po Jałcie i kiedy wojsko pol-

skie było demobilizowane. Wszyscy pragnęli szybkiego rozwiązania "problemu polskiego" — a w Polsce był stalinizm i prześladowanie. Zażądano od "Chłopców z Polski" przyjęcia paszportu i obywatelstwa. Młodzi chłopcy bardzo to przeżywali, pisząc swoje wrażenia opierając się na ich korespondencji.

Nagle tym chłopcom najzyczliwsi starali się powiedzieć, co jest dla nich dobre i rozsądne. Była to spotęgowana naiwność ludzi dobrych, uczciwych, jednak nierozpoznających znaków czasu. Przeszli ci "Chłopcy z Polski" próbę dojrzałości i przeszli ją celująco.

Teraz, jako Rycerze Księdza Dąbrowskiego jestem pewien, że całą pasją najszlachetniejszą ich życia będzie polskość dojrzała, doświadczona i daj Boże zwycięska.

Nie ukrywam też jeszcze jednej refleksji. W najtrudniejszej chwili w dziejach Seminarium, kiedy brak studentów, nacisk hierarchii i bezmyślność, pewnie niezawiniona, wielu powodowała, że Orchard Lake miał tylko zostać "pomnikiem-nagrobkiem po Polakach", wtedy to czysta intencja wielu kapłanów zdobyła się na uczynek dobry, Chrystusowy, aby przyciągnąć garstkę młodzieńców polskich z Indii i innych szlaków wygnańczych. Bóg wynagrodził, jak zawsze wynagradza za dobry uczynek. Problem przyciągnięcia tej garstki chłopców spowodował, że cała Polonia została zaangażowana do współpracy, że Orchard Lake na swój sposób stał się własnością całej Polonii; powstało Koło Przyjaciół i zaczął się nowy okres dziejów Seminarium Polskiego.

Nie przesadzę, że nigdy dotąd w dziejach naszej Uczelni, tak mała garść ludzi-alumnów nie zrobiła tak wiele, w tak dojrzały sposób i wdzięczny za przyciągnięcie, jak właśnie CHŁOPCY Z POLSKI.

Dość wspomnieć programy telewizyjne w Chicago, rekrutacje studentów i zbliżanie swych znajomych do dzieła Księdza Dąbrowskiego.

Ks. Z. Peszkowski

Przyjaciele Seminarium Polskiego

Drodzy Przyjaciele,

FRIENDS OF THE SEMINARY FINANCIAL REPORT

FISCAL YEAR: July 1, 1969 to June 30, 1970

	1969-1970	1968-1969
Donations Donors		
Total Donors...	17,980	16,140
Total Donations...	\$158,732.93	\$121,069.58

NOTE

The 1969-1970 totals include \$20,868.25 from 1,024 donors for the new Prep Residence.

Dear Fri

Refugee Students' Fund

Orchard Lake Seminary
Orchard Lake, Michigan

November 28, 1947

Dear Friend,

In November of 1945, a group of Polish Refugee Students was brought from war-ravaged Europe to the safety of Orchard Lake. Whenever finances permitted, other groups of these youths found haven here—a haven from the suffering they had experienced, the atrocities they had borne, and the death they had witnessed.

They, however, were not brought here merely to escape the fate of millions of their countrymen. Theirs is a higher, a more noble mission. On their shoulders rests the grave responsibility of someday returning to devastated Poland, as leaders and professional men, for the almost insurmountable task of reconstruction. At Orchard Lake, they are preparing themselves for this work, a preparation that is deadly earnest. They realize only too well the great debt they owe their fellow countrymen for having been spared their privations. During this period of apprenticeship, they will receive the scholastic, religious and physical training necessary to make their work more effective.

The personal and educational maintenance of these Refugee Students entails a large financial expenditure. We are, therefore, appealing to you for assistance by a donation, which will aid us in our efforts. Our benefactors are remembered daily both in Holy Mass and in the boys' morning and evening prayers. Will you give in the Spirit of Christmas—generously?

Sincerely yours,

Edward J. Szaumal
Rt. Rev. Magr. E.J. Szaumal
Rector

If you were the president of a small private school complex and someone offered you \$10,000 to buy an ad, what would you say in it?

The first thing you'd say would be "thank goodness for people like Leo Stein" for footing the bill for this advertisement. Then you'd have to admit that you almost wished you had the money instead. You can think of a dozen places you could use it on campus.

But, Leo Stein wouldn't budge. "Father, you people have been in business for 85 years and nobody's heard of you. You need the advertising more than you need the money."

Orchard Lake, who? I'll have to agree with Leo on this point. Although the Orchard Lake Schools have operated in the Detroit area for 85 years, not too many people have heard of us. Oh, occasionally you meet someone who has: "Yes, of course, you mean that seminary out there." And they're right; there is a seminary out there.

Sort of a small educational conglomerate. Leave the Detroit City Hall, head north for about 40 minutes and you come to beautiful Orchard Lake. On the northeast shore sits "the seminary," the Orchard Lake Schools. About 120 acres. Seventeen buildings. A school with three separate academic programs and institutions: Saints Cyril and Methodius Seminary, Saint Mary's College and Saint Mary's Preparatory.

The schools were founded in Detroit in 1885 to take care of the needs of Polish immigrants by educating young men for the priesthood and the professions. In 1909, the Schools moved to larger quarters at our present location. Since we first opened our doors, more than 12,000 students from almost every state have studied with us, of which more than 2,000 were ordained as priests.

The Polish Notre Dame. I imagine one reason for our relative lack of fame is due to the specialized scope of our service, which is to Polish-Americans. This means we aren't identified with the State of Michigan, or Detroit, or any other specific geographic community.

We are, however, the center of Polish learning and culture for some 10 million Americans of Polish descent. In many ways we are changing and adapting, but basically we've stuck pretty close to our original goal of providing leadership for America through a three-fold cultural formation—Catholic, American and Polish. We're not as famous, but in a real sense we are to Polish-Americans what Notre Dame is to Irish-Americans.

What do we have to offer? Orchard Lake does not claim to be all things to all people. But what we do in our specialized areas of endeavor, we do very well indeed. Here's what our three academic institutions offer:

Saint Mary's Preparatory—a four-year secondary program of pre-college studies in a disciplined, boarding school environment that prepares young men for future study and service.

Saint Mary's College—a four-year liberal arts program offering majors in Theology, Philosophy, Polish and the Communications Arts in a small residential atmosphere of individual attention.

Saints Cyril and Methodius Seminary—a four-year program of graduate studies in Theology which prepares men for the priesthood, the permanent diaconate and lay leadership in the Catholic Church.

Also, Orchard Lake embraces three unique service centers: Center for Polish Studies and Culture, Center for Pastoral Studies, Polish-American Liturgical Center.

We came through a lot together. By ordinary standards, Orchard Lake is small. But what we lack in size we more than make up in service, closeness and devotion. People really care about the place. The faculty. The student body. The alumni. That gallant group of men who annually put on the hundred-dollar-a-plate dinner honoring our Founder, Father Dabrowski. Thousands of friends. Maybe it's because we've had to fight so hard and scramble so long to keep the Schools going.

We've never forgotten those days. That's why we try to make it as easy as possible for every student to attend our schools. At Orchard Lake, students pay less than half the cost of room, board and tuition. For example, the total yearly cost of attending either the Prep School or the College is only \$1,000—which we consider to be one of the biggest educational bargains to be found anywhere.

The point is this, the Orchard Lake Schools have so much to offer that a gentleman like Leo Stein is willing to put up \$10,000 so that I can tell you something about them.

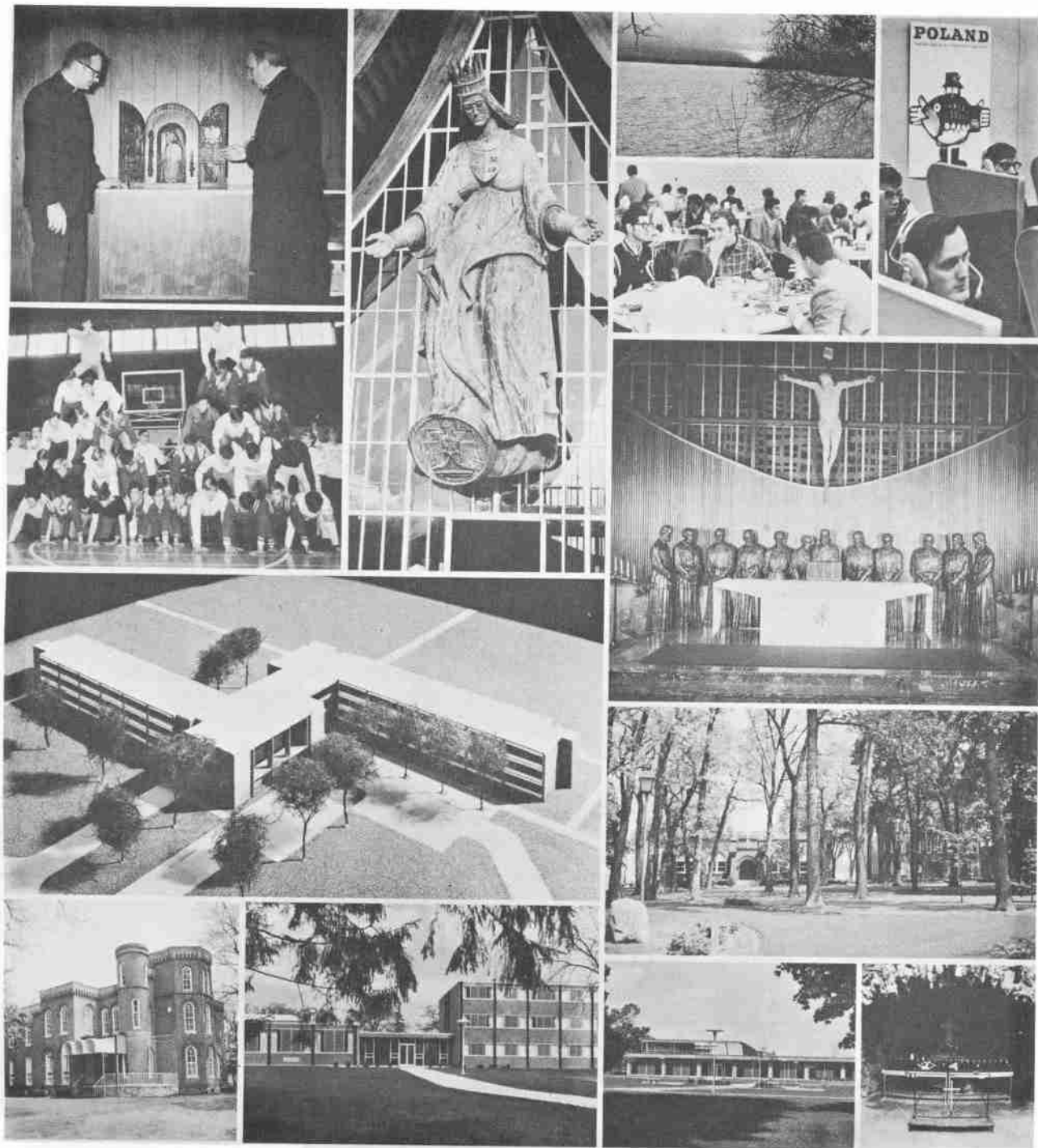
You can get complete information about the Prep School, or College, or Seminary, or the Centers by writing to me, The Very Reverend Walter J. Ziemia, at the **ORCHARD LAKE SCHOOLS, ORCHARD LAKE, MICH.**

A personal postscript:

I'd like to give Leo Stein a small plug in return for the big one he's given us. Leo is a Trustee of the Hebrew Benevolent Society, Oak Park, Michigan. He has been president of the Leo Stein Construction Company, Detroit, and since 1960, under the joint leadership of his two sons, Melvin and David, the company has devoted itself exclusively to the construction and operation of ten Convalescent Centers in the Detroit area:

Nightingale North Center
Sterling Heights, Michigan
Clintonview Center
Mt. Clemens, Michigan
Nightingale East Center
Warren, Michigan
St. Joseph Center
Hamtramck, Michigan
Pine Knoll Center
Taylor, Michigan

Nightingale West Center
Westland, Michigan
Van Buren Center
Belleville, Michigan
New Grace Center
Detroit, Michigan
Frenchtown Center
Monroe, Michigan
Whitmore Lake Center
Whitmore Lake, Michigan

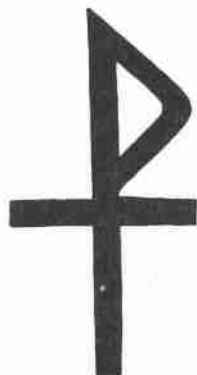

This is Orchard Lake
Service/Courage/Excellence

— TYM, CO SIĘ ZROŚLI Z KORZENIEM RYCERZY DĄ-
BROWSKIEGO I ICH POTOMKOM DLA SZCZEGÓLNEJ
ROZWAGI NA PRZYSZŁOŚĆ —

Dedukują : *Rycerze Dąbrowskiego*

GODŁO MÓWI...

THE O.L. SEAL SPEAKS...

Herb Instytutów w Orchard Lake kryje w sobie tematykę potrójnego uduchowienia:

Srebrny orzeł na krwawej tarczy — godło Polski i Stanów Zjednoczonych — to symbol rycerstwa polskich pionierów na obczyźnie. Orzeł ten na swej walecznej piersi uporczywie dzierży tarczę o poczwórnej treści:

Lilia polna i księga święta, to ksiądz Dąbrowski opuszczający Kraj rodzinny celem ratowania dusz polskich i polskości w Stanach Zjednoczonych.

Cudowna złota korona Pani Jasnogórskiej u-wypukła łączność katolickiej Polonii z katolicką Polską.

Okręt i gwiazda, to zamię nieugiętego Kościoła na burzliwych wodach dziejowych i orędownictwo Gwiazdy Morskiej.

Sucha jabłoń nad jeziorem, to symbol duchowego głodu, egoizmu, wyrzeczenia się, czy też braku świadomości o harmonii trójcy pięknego witrażu kulturalnego.

Na takich osnowach powstały zakłady naukowe w Orchard Lake — szkoła wyższa, kolegium i seminarium.

Ideale b. Chłopców z Polski, ob. Rycerzy Dąbrowskiego, kryją się w tym majestatycznym herbie. Byli wychowankowie tych szkół, których zdobi wspólna dola tułacza, wdzięczność, tęsknota, oraz wspólne i zakorzenione umiłowanie dziedzictwa trzech harmonizujących się kultur, pragną dołożyć ręki do dzieła księdza Dąbrowskiego.

A. Walawender

The harmonious cultivation of Catholic-American-Polish culture is the specific educational aim of St. Mary's Preparatory, St. Mary's College and SS. Cyril and Methodius Seminary. The mystical blend of this harmony is engraved on the chivalrous seal of the Orchard Lake Schools.

Fittingly, the national emblem of both Poland and the United States — a silver eagle — hovers courageously against a sanguine shield as the symbol of the valiant Polish Catholics in America. On its breast it holds a quartered shield:

A lily in an open field and the Holy Scripture commemorate Father Joseph Dąbrowski who left Poland to save Catholicity among the Poles in the United States.

The miraculous golden crown of Our Lady of Częstochowa reminds us of the unity of Catholic Polonia with Catholic Poland.

The sail, the wavy fess and the star are symbolic of the Church on the tempestuous waters of history and Star of the Sea who is the ever watchful guide to Her claimants.

A starved apple tree unveils spiritual thirst, egotism and ignorance of the harmonious cultural trinity.

Ideals of the unique group — the Boys from Poland, and currently — The Knights of Dąbrowski, who cherish the mutual characteristics of war tribulations, gratitude, and yearning, are the inheritors of these unified cultures.

Rev. V. Jasiński

Przyjaźń

Przyjaźń jest przedmiotem ogólnego dążenia i pragnienia serca ludzkiego. Jest wielu ludzi, którzy przyjaciół zupełnie nie mają; miewają tylko znajomych. Są to ludzie przez całe życie samotni — mało szczęśliwi. Przyjaciół wspomagany przez przyjaciela jest mocny jak "miasto warowne". Człowiek bez przyjaciela nie ma w nikim podpory moralnej, a kiedy raz upadnie, nie ma nikogo ktoby mu podał rękę i nie braknie mu takich, którzy spychać go będą w dół.

Z rodziny i w rodzinie powstaje najpiękniejsza i najszlachetniejsza przyjaźń. Atmosfera miłości wzajemnej, nierozdzielnej przywiązania, bezgranicznego zaufania członków rodziny nie da się porównać do innej komórki społeczeństwa ludzkiego.

Przyjaźń, to nie tylko zażyłość — to jest zgodność zapatrywań, umiłowań, ideałów, bezgraniczne zaufanie wzajemne, najgłębsza wiara w wartość moralną i prawość przyjaciela. Przyjaźń, to serdeczne przywiązanie się, życie się szczerze w obcowaniu.

Przyjaźń wyrasta z miłości. Prawdziwego przyjaciela poznajemy w biedzie.

Szkodnikami przyjaźni są podejrzenia, które podcinają przyjaźń w korzeniu. Nie ma zaufania, jeżeli skłania się uszy ku plotkom przeciw przyjacielowi. Bez prawdy nie może być mowy o prawdziwej miłości, zaufaniu i wiary w wartość moralną i prawość przyjaciela. Przyjaźń musi być budowana na prawdziwych zasadach i sprawiedliwości.

Przyjacielowi oddajemy to, co jest najlepsze. Dzielimy się z nim dobrami materialnymi i duchowymi. Dzielimy się z nim myślami, ideami, radościami.

Przyjaciół przyjacielowi przebacza z całego serca i kompletnie. Prawdziwa przyjaźń nie rdzewieje. Czas, praca, cierpienie nie potrafi jej przerwać; — rośnie ona i rozwija się z latami.

Z prawdziwej przyjaźni wypływają dobra, które wzbogacają przyjaciół. Wymiana myśli i uczuć, pogłębienie duszy, ochrona przed egoizmem.

Shczęśliwsi będziemy w życiu, gdy znajdziemy nie jednego tylko przyjaciela, ale całe grono złączone węzłem przyjaźni. Z takich środowisk rodzą się dobroczynne prądy wzbogacające społeczeństwo, kryształizują się charaktery wielkich ludzi i przywódców. Prądy umysłowe i moralne zrodziły się z takich właśnie zżytych ze sobą środowisk.

Środowisko złączone węzłem przyjaźni stworzyliśmy sobie 25 lat temu — "Koło Chłopców z Polski" — obecnie "Rycerze Dąbrowskiego".

Dobroczynny skutek tego środowiska daje się odczuć przede wszystkim wśród nas samych — związani przyjaźnią i ożywieni wspólnymi ideałami łatwiej możemy sobie radzić we wszystkich kłopotach życia.

Obcowanie z przyjaciółmi, dyskusje — wpływają zapładniając na myśl i uczucie. Rodzą się z nich idee, któreby u oddzielnych osób nigdy nie powstały. W środowisku przyjaciół osiąga się pewnego rodzaju wszechstronność. Wysiłek myślowy ludzi, obdarzonych wnikliwym intelektem uzupełniony bywa przez aktywność ludzi czynu. Teoria jest uzupełniona przez znajomość praktyczną i bieżące potrzeby życia.

Skutek ten jest również społeczny. Rycerze Dąbrowskiego pracują dla dobra polonijnego.

Dbajmy o to, aby wytwarzać środowiska złączone przyjaźnią, które wzmacniają strukturę społeczeństwa. Wytwarzajmy w tych środowiskach mocną opinię, z którą każdy z członków musi się liczyć. W ten sposób ułatwimy pracę nad sobą i wytrwanie w naszych zasadach i założeniach naszych postulatów.

M. Sukiennik

Moja Mamo!

Piszę list do Ciebie, piszę go w dzień imienin naszego śp. Ojca, a przypuszczam, że otrzymasz go Mamo na dzień Swoich Imienin.

Trudno i ciężko pisać list do Ciebie, bo tyle to już lat, kiedy Cię pożegnałem, tyle myśli nowych i co najważniejsze ja już jestem starszym.

Twoje Imieniny i Imieniny Naszego Ojca! Pamiętasz Mamo te imieniny na posiołku — ja miałem wtedy 9 lat skończonych. Pani Tola przyniosła skądś trochę maki i były wtedy kluski na kolację. Dziś dopiero rozumiem czemu, jak Ci dałem żółte kwiaty, Tyś Mamo, tak długo płakała. Ja to zrobiłem, bo tak Tatuś robił w Polsce. Wszystko było w Twoje Imieniny śliczne. Tatuś nas wierszyka uczył, tak jak Tyś nas uczyła dla Tatusia. Pamiętasz — i tą skarbonkę z tymi dobrymi uczynkami dla Ciebie i Tatusia. Wisia nie potrzebowała uczyć się wierszyka, ona tylko dygnęła i mówiła — Mamusiu Moja Kochana i rzuciła się na szyję. I ona ta "nasza żabka" ostatni raz złożyła Ci życzenia. Prawda? — że to był nasz aniołek? Ubrałaś ją w tą białą sukienkę i buciki, a niebieskie kokardki na warkoczyczkach, to jakby skrzydełka. Wyglądała, jak nie z tego świata. Ona uleciała do Boga i do naszego Tatusia stamtąd, spod gór Pamiru. Ty zaczęłaś siwieć.

Ostatnie Twoje Imieniny, a przed nimi wiadomość od Wujka Tadka, że nasz Tatuś nie żyje, że zginął w Katyniu, tam gdzie cztery i pół tysiąca oficerów wymordowano — to były imieniny z czarną opaską na rękawie.

Co Ci mam życzyć?

Niech ten list przyjdzie do Ciebie akurat w dniu Twoich Imienin — rano, kiedy wrócisz z kościoła i niech Ci powie to wszystko co trudno w słowach zamknąć.

Wpierw, że tęsknię bardzo i że, nie wiem co bym dał, by Ciebie zobaczyć i osobiście złożyć Ci życzenia, przynieść kwiaty — kwiaty mych uczuć. Jestem daleko od Ciebie i od Polski. Czy mi tu dobrze? Tak, nawet bardzo, ale, czasem tak ciężko, że wyskoczyłbym na brzeg jeziora i nie krzyczał, a wyłbym. Tak mi czasem ciężko.

Uczę się nieźle — będę lepiej, bo i teraz już wiem, że tak trzeba. Czy się dobrze sprawuję? — dobrze, choć to daleko do bardzo dobrze. Wstydu naszemu nazwisku nie zrobiłem, choć i sławy nie przyniosłem.

Żebyś ja mógł wykonać co pragnę! To prawda, że nie mam silnej woli — takiej, jak nasz Tatuś. Pamiętasz Mamo po służbie męczącej, a jednak i po niej pracował. Bądź też pewną, że zawsze wieczorem, kiedy już światła zgaszone za Ojca duszę i Wisi i o Twoje zdrowie Mamo modłę się.

W dzień Twoich Imienin zaraz po Mszy Św. i Komunii najlepsze moje życzenia do Ciebie poprzez tyle lądów i mórz popłyną.

Uśmiechnij się Mamo! Może Bóg pozwoli i za kilka lat zostanę kapłanem. . .

Kochający Cię,

Syn

...“Orchard Lake jest waszym domem... tu się zjeżdżajcie... Orchard Lake spodziewa się od was życzliwej pamięci... O Ojczyźnie — Polsce — nie wolno wam zapominać... Wami się osobliwie cieszę... O do-brodziejach musicie pamiętać w swych modlitwach... Trzymajcie się “Chłopcy” razem... Piszcie pamiętniki i artykuły o sobie, bo macie poza sobą historię...”

Z Ks. Gabalskim i Ks. Krzyżosiakiem Pan Józef Czapski, były wiceminister starobielski, kier. oświatowy II Korpusu i autor: “Na Nieludzkiej Ziemi”.

...“Widzę w wielu z was najlepszy wzór Polaków-Amerykanów; najpiękniejszy obraz dzieci polonijnych; rozumiecie i Polskę i Stany Zjednoczone. — Przybawajcie do Orchard Lake, jak do matczynego domu i budujcie się tym co już jest w tym domu, a zarazem

snujcie jego lepsze i pewniejsze jutro... Nie ukrywam, że każde spotkanie z Kołem Chłopców z Polski to radosne przeżycie, a każda wiadomość o waszych zebraniach, planach, osiągnięciach, upewnia mnie, że życie życiem naszej Szkoły Chrystusowej...”

Ks. Biskup Stefan Woźnicki w 1946 roku. Ks. Prałat Pękała (z kapeluszem) serdecznie przemówił do Chłopców. Dziękował on hierarchii amerykańskiej za pomoc okazaną Polakom podczas wojny.

Kazimierz
Gen. Władysław Sosnkowski, Naczelnny Wódz (po zgonie Gen. Sikorskiego) wśród Chłopców z Polski.

Gen. Tadeusz Bór-Komorowski odwiedził Chłopców z Polski w Orchard Lake dwa lata po bohaterskim zwycięstwie wolnościowym i haniebnym zdradzie KOCHANIEJ STOLICY.

Dr. Edward Wajda with Bishop Ladislaus Rubin, an honorary director of the organization.

GRADUATION

CLASS OF 1947

Leopold Ciastoń

Casimir Kwiatkowski

Thaddeus S. Ramotowski

Stanislaus Włodkowski

Robert
Glejf

CLASS OF 1948

Czesław
Lichodziejewski

Jan
Kramek

Tadeusz
Rataj

Kazimierz
Skowroński ⁷²

Mieczysław
Sukiennik

Andrzej
Walawender

CLASS OF 1949

Joseph S. Baniowski
Molodow, Poland

Julian P. Baranowski
Wicyn, Poland

Jan A. Derecki
Krzemieniec, Poland

Joseph L. Dołżyński
Białystok, Poland

Marion A. Dubis
Zeglece, Poland

Richard J. Goleniowski
Borek, Poland

Julian L. Jabłoński
Sokul, Poland

Sigismund H. Jeziorski
Bortnica, Poland

Meceslaus Kaminski
Nowogrodek, Poland

Anthony T. Kasprzak
Wydarlowo, Poland

Hilary Krolak
Doroslny, Poland

Meceslaus S. Kus
Jangrot, Poland

Casimir R. Kutiuk
Searboro, West Virginia

Henry Michniak
Janow, Poland

Wenceslaus J. Nagrocki
Jauow, Poland

Sigismund S. Nietubyc
Wilno, Poland

Walter A. Pienta
Sieniawka, Poland

John F. Rekawek
Marysim, Poland

Francis Swastek
Przyslawtki, Poland

Boguslaus L. Tubielewicz
Talechany, Poland

Edward J. Wajda
Kniazyce, Poland

Zdzislaus C. Witaszek
Wolkowysk, Poland

Na obchodzie ku czci Gen. Pułaskiego.

New chivalrous members are being initiated at the "Zawisza Czarny" ceremony.

TEMPUS FUGIT

Wakacje — 1946: odnawiamy stare oblicze Alma Mater.

Enclosed is my application for the Knights of Dąbrowski. I think that everything is filled out properly. If there should be anything that I left out, let me know by mail, and I will write back to complete any information.

I now see just what the Knights stand for. It is such a wonderful feeling to know that you are going

to be affiliated with such a wonderful Christian-Polish group. Your club, I think, has in the heart, what many other clubs and organizations lack. Your club has the warmest Polish Love! This is what makes me so proud that I'm Polish. I ask God always to make me proud of my heritage.

Lawrence Joseph Bukaty

In Corpore Sano, Mens Sana

THE CONCERT MUSICAL GROUPS:

Schola Cantorum,
Orchestra,
Prep Glee Club,
Polish Dancers.

Standing: J. Jabłoński, E. Wajda, Rev. J. Bogacz, J. Baniowski, Z. Witaszek.

Kneeling: S. Piekarski, M. Kaminski, S. Włodkowski, R. Glej.

On Też Był Wśród Nas!

SEVERIN TUREL

Pianist, sensational Polish virtuoso, whose extraordinary technical facility has been compared to that of the great Franz Liszt.

Za Przywilej Dzięki Ci, Boże!

Starzec z pewną przyjemnością wraca myślą do lat młodzieńczych. Chwilowo przeżywa na nowo dawne czasy, kiedy błogie chwile przepełnione były miłą zabawą i koleżeństwem, a nawet i niezbyt uciążliwymi obowiązkami. Często wracam do tych dwóch lat spędzonych na "polskim korytarzu". Przypomina mi się ten dzień powitalny. Niedziela — byliśmy na obiedzie, kiedy ktoś krzyknął: "Przyjechali!" Wyglądając z refektarza na to wojsko młodziaków w dziwnych mundurach i kątem położonych czapkach objęła mnie jakaś dziwna trwoga. Nastąpiła chwila nowego obowiązku. Ciekawy byłem, jak to będzie z językiem. Następnie była myśl — co to są za chłopcy! Mówiono o nich, że przejścia wojenne wywarły różne skutki na ich charakterach, że są to młodzi wiekiem, ale dojrzały umysłowo, że to sieroty, które wprost pięścią o życie walczyły.

Pamiętam to pierwsze zapoznanie się — "To Mieciu, tu Kazik, tam Tadek, Jóźko, Rysiu..." Znalazł się nawet Pete, "filozofem" przewany. Chude to wszystko było i zmęczone długą podróżą, ale wesołe. Pamiętam to "Czuj, czuj!" Pamiętam to rozdzielanie świeżego ubrania, kiedy starsi młodszych naprzód wysuwali. Pamiętam tę pierwszą noc, kiedy każdy przyszedł do pokoju, by pożegnać się z prefektem przed spoczynkiem.

Przypominam sobie te marsze rzędem do kaplicy i do jadalni, tego kruka, któregośmy mieli nauczyć rozmawiać, te zacięte gry w nożną i w siatkówkę, te dowcipy kiedyś po raz pierwszy zabrali się do koszykówki — "aleś ty niezgraba!"

A co tu mówić o tych śpiewach na korytarzu i w autobusie, zwłaszcza w powrocie po różnych występach, gdzie was Polonia oglądała, jakby przybyszów z nieznanego świata. Myślą wracam do pierwszej wigilii i do łamania się opłatkiem. Pamiętam te wzajemne szczere łyzy wdzięczności, kiedy dziś spoglądam na ten biały ołtarzyk, któryście ze skromnych funduszków na podarunek złożyli. Pamiętam te jasełka... Pamiętam też okazję przed święczeniami, kiedyście sprawili tego Orła Polskiego... Pamiętam!...

Tak, były to błogie chwile. Trzeba było czasem ukarać, ale wyuczyć można było już wtenczas tę szczerą waszą wdzięczność. Te liczne pogadanki, ta wasza przyjaźń, te wasze bukiety duchowne, te lata z wami zaliczam do najbardziej pożytecznych, do najweselejszych. Jak ten starzec, żałuję tylko, że te lata już minęły, ale zawsze cenić je będę. — "Za ten przywilej dzięki Ci, Boże"...

Ks. J. Gabalski

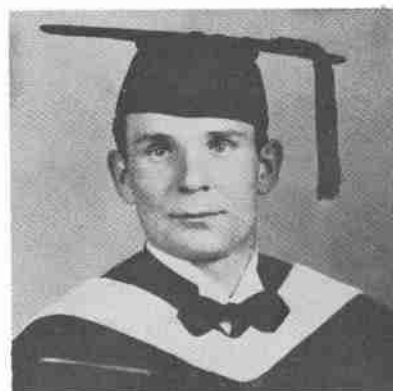
COLLEGE 1952

Casimir J. Skowronski
Klonowo, Poland

Bronislaus J. Kaczmarczyk
Tarnowskie Góry, Poland

Chester A. Lichodziejewski
Słonim, Poland

Thaddeus J. Rataj
Bogucice, Poland

Meceslaus S. Sukiennik
Sienkiewiczze, Poland

Anthony S. Walawender
Mielnica Podolska, Poland

Z Orchard Lake wychodzą duchowni i świeccy krzewiciele o polskim duchu i dlatego fakt ten czyni ośrodek osobliwą instytucją polonijną w Ameryce.

Zakłady te obejmują trzy odrębne instytucje naukowe, tj. gimnazjum przysposabiające młodzieńców do przeróżnych dziedzin studiów uniwersyteckich, czy też kolejalnych; kolegium z czteroletnim zakresem nauk wyzwolonych prowadzi do stopnia bakałarza; seminarium du-

chowne urabia duszpasterzy polonijnych.

Instytucje te mają szereg charakterystycznych cech, a między innymi: język polski, literatura, historia, sztuka, tradycje i obyczaje polskie są z góry nakreśloną częścią studiów dla każdego studenta gimnazjum, kolegium i seminarium. — Studenci zamieszkując w gmachach szkolnych podczas roku szkolnego uczą się życia samodzielnego i społecznego.

A. Walawender

Throughout the centuries, faith in Mary has been a particular Polish trait.

NASZA KRÓLOWA

*Bogarodzico, Panno o niebiańskiej cnocie,
Jasnogórska Gwiazdo, Lechitów Klejnocie.
Narodu Swego Królowo poprzez tysiąclecie,
— Nadziejo i Ostojo błędzących po świecie!
Hożych czterdzieści milionów szermierzy
W drugie tysiąclecie z Tobą bieży
I na straży stoi przy Tobie dozgonnie!
— Wołanie przeto przyjm niezłomnie:
Na nowe, o Pani, nie pozwól ofiary
W Narodzie, co swoje i innych zmył kary.
Donieś Panu Najwyższemu, Nasza Polska Królowo,
Iz przy Nim będziemy i czynem i mową!*

A. Walawender

ART:

Wit Stwos — Piotr Michałowski — Henryk Rodakowski — Juliusz Kossak — Jan Matejko — Aleksander Gierymski — Leon Wyczółkowski — Stanisław Wyspiański — Ksawery Dunikowski

GOVERNMENT:

King Mieszko I — King Bolesław I Chrobry — King Kazimierz III the Great — Queen Jadwiga — King Władysław II Jagiello — King Jan III Sobieski — Prince Adam Jerzy Czartoryski — Józef Piłsudski

HISTORY:

Bl. Wincenty Kadłubek — Jan Długosz — Marcin Kromer — Aleksander Bruckner

LITERATURE:

Mikołaj Rej — Jan Kochanowski — Adam Mickiewicz — Juliusz Słowacki — Zygmunt Krasiński — Józef Ignacy Kraszewski — Cyprian Kamil Norwid — Henryk Sienkiewicz — Stefan Żeromski — Władysław Reymont — Stanisław Wyspiański — Tadeusz Boy Zeleński — Konstanty Ildefons Gałczyński

MILITARY:

Tadeusz Kościuszko — Kazimierz Pułaski — Prince Józef Poniatowski — Władysław Sikorski

MUSIC:

Karol Lipiński — Fryderyk Chopin — Stanisław Moniuszko — Henryk Wieniawski — Edward and Jean de Reszke — Marcelina Sembrich-Kochańska — Ignacy Jan Paderewski — Mieczysław Karłowicz — Wanda Landowska — Leopold Stokowski — Karol Szymanowski — Artur Rubinstein — Witold Lutosławski — Krzysztof Penderecki

RELIGION:

St. Stanisław — St. Jacek Odrowąż — St. Jan Kanty — Paweł Włodkowicz — Piotr Skarga — St. Stanisław Kostka — Stanisław Konarski — Ignacy Krasicki — Hugo Kołłątaj — Cardinal Stefan Wyszyński

SCIENCE:

Mikołaj Kopernik — Jan Heweliusz — Stanisław Staszic — Ignacy Domeyko — Ignacy Łukasiewicz — Benedykt Dybowski — Marie Skłodowska-Curie — Marian Smoluchowski — Wojciech Alojzy Świętosławski — Wacław Sierpiński — Kazimierz Funk — Bronisław Malinowski — Leopold Infeld

THEATRE:

Wojciech Bogusławski — Helena Modjeska — Ludwik Solski — Juliusz Osterwa — Wacław Nijinsky — Stanisław Idzikowski — Leon Woizikowski

Marie
Skłodowska-
Curie

Ignacy
Paderewski

Nicolas
Copernicus

Frederic
Chopin

Stanisław
Moniuszko

Polish writers have kept pace with the writers of Italy, France, Great Britain, Germany and all of Europe.

Wyleć, wyleć, orle
młody. Ponad ziemię,
ponad grody. Wyleć
śmiało i wysoko. I
spoglądnij w świat
szeroko. W. Pol

...Harcerska Dola Radosna...

Żegnam...

— Napawając się resztkami spojrzeń na czar i piękno okolicy, w której spędziłem przeszło sześć lat, wznoszę do góry duszę i obliczam swoje powinności względem tych co mnie tu wychowywali i względem tych co mi chwile umilali.

Krótko, za budowę ducha, za światło jaśniejsze, za serce miłością przesycone i za wszystko dobro otrzymane, jako student i wychowanek, składam Księżom Profesorom i Wychowawcom — Niech Wam Bóg stokroć za to nagrodzi. —

Cóż Wam powiem na pożegnanie Kochani Przyjaciele i Koledzy, z którymi tak długo podzielałem myśli, radość? Cóż Wam dać za wspólną boleść i smutek? Cóż Wam dać za to, że przyłgnąłem do Was, zaufałem Wam, serce przed Wami otwarłem?

Ach, przyjmijcie na zawsze, w dowód za tak wielką miłość, moją pamięć stałą i wierność serdeczną.

Wspomnienia o Was będą moim ożywieniem, natchnieniem i ułatwieniem w pracy.

Antoni Malarz

Their unquestioned loyalty
to the United States came first.
Their naturalization came as a
result of this loyalty
to the adopted country.

Czesław Maziarz

Roman Żarczyński
R. Goleniowski
Leopold Ciastoń
Józef Baniowski

Zygmunt Jeziorski
Antoni Kasprzak
P. Dzendrowski
Wacław Nagrocki

Ryszard Kamiński

Marian Przybylski

Ryszard Dubiel

Robert Glej

Jozef Dołżyński

S. Włodkowski

Ask not what your country can do for you;
ask what you can do for your country.

— J.F. Kennedy

A. Waławender

Władysław Pienta

S. Piekarski

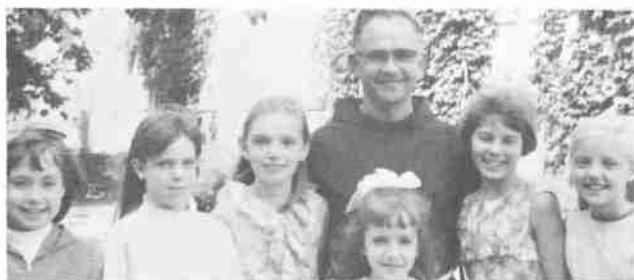
Tadeusz Mizera

Edward Wajda

K. Baczyński

Czym skorupka za młodu nasiąknie,
Tym na starość trąci.
What the shell absorbs in youth,
Of that it will smell in old age.

(Polish proverb)

CHILDREN LEARN WHAT THEY LIVE

If a child lives with criticism,
He learns to condemn.
If a child lives with hostility,
He learns to fight.
If a child lives with ridicule,
He learns to be shy.
If a child lives with shame,
He learns to feel guilty.
If a child lives with tolerance,
He learns to be patient.
If a child lives with encouragement,
He learns confidence.
If a child lives with praise,
He learns to appreciate.
If a child lives with fairness,
He learns justice.
If a child lives with security,
He learns to have faith.
If a child lives with approval,
He learns to like himself.
If a child lives with acceptance and friendship,
He learns to find love in the world.

Ordinandi

Mr. & Mrs. Adam B. Mycek of 7718 Neckel Avenue, Detroit, were happy to announce the ordination to the Holy Priesthood of Rev. Bruno L. Kaczmarczyk, an "adopted Priest", at St. Mary's Cathedral in Saginaw, Michigan, on June 2, 1956 by the Most Rev. Stephen S. Woźnicki, Bishop of Saginaw. Father Kaczmarczyk was one of five "displaced persons", sponsored and helped by the Adam Myceks to the Holy Priesthood.

O księdzu marzyła całe życie. Nawet, gdy wdową została marzyć nie przestawała i jak Sara sędziwa, "przeciw nadziei w nadzieję wierzyć." I ma go dziś. Ma "swego księdza," pani P. ze stanu New York. Kazika wybrała sobie z pomiędzy wielu innych kleryków "na wychowanie" owa zacna Polka. Gdy Koło Przyjaciół Seminarium Polskiego skierowało swój roczny apel o pomoc do szlachetnych serc Polaków w Ameryce, pani P. odpowiedziała ofiarnym czynem. Podłogi szorowała w biurach — od ust sobie odejmowała, aby opłacić jego wykształcenie w Orchard Lake.

KNIGHTS OF DABROWSKI
(Formerly K. Ch. P. Fraternity of Orchard Lake)
sponsor balls and dinners to aid the Schools
financially, form committees to sell tickets and
provide transportation to the Founder's Dinner, and try
to educate the Polonia about the Orchard Lake
Schools.

Budujemy przyszłość Polonii wspól-
ną pracą i pomocą materialną.

Doceniamy Dobre i Szlachetne Serca.

Chester Sawko, a Chicago industrialist, receives the first annual Founder's Award from the Koło Chłopców z Polski Fraternity at a banquet in April. Dr. Edward Wajda, the Koło's national president, and Fr. Walter Ziemba, OL Rector, assist in the presentation.

KNIGHTS GIVE AWARD — Robert Lewandowski, a Chicago radio-TV personality receives the Founder's Award from the Knights of Dąbrowski. Casey Baczynski (on the left), Fr. Walter Ziemba, and Dr. Edward Wajda National Knights President.

Pani Genowefa Ciupka — skromna, nie szukająca rozgłosu pokorna niewiasta, włączyła się w nurt pracy i życia Rycerzy Dąbrowskiego. W miarę swoich sił i możliwości, systematycznie dokłada cegiełkę po cegiełce do wielkiego pomnika polskości na ziemi amerykańskiej.

Ksiądz Prałat Wincenty Borkowicz jest krzewicielem tego wszystkiego czym był i co kochał Ksiądz Józef Dąbrowski.

Na Nasze Dwudziestopięcio-lecie

Cieszę się, że w roku jubileuszowym mam zaszczyt wygłosić kilka słów do braci i siostr, których potężne wstrząsy wywołane wojną rzuciły na wolną ziemię Washingtona; a jest to o tyle miłszy moment dla mnie, bo jestem najmłodszym i ostatnim, wyświęconym na kapłana z oryginalnej grupy "Chłopców z Polski".

Jest piękny zwyczaj w rodzinach chrześcijańskich, podyktowany potrzebą serca, że obchodzi się każdego roku dzień urodzin matki, albo dzień jej imienin. Cała rodzina gromadzi się w tym dniu; wszystkie dzieci przybywają nawet z odległych miejsc do domu rodzinnego, by ogrzać się ciepłem uczucia mateczynego.

I my przybyliśmy do naszej Alma Mater, naszej przybranej dobrej Matki, nie po to, aby obchodzić jej urodziny, lecz by w jej obecności cieszyć się obchodem 25-cio lecia naszego narodzenia — przybycia w jej serdeczne progi. Dziś sięjszy nasz udział w dziękczynnej Mszy Św., uświetniony obecnością przybyłych na tę uroczystość, ma szczególnie serdeczny i podniosły charakter.

Swoimi gorącymi modlitwami, które płyną z wdzięczności serce i z ust w dniu dzisiejszym, pragniemy na pierwszym miejscu za wszystkie dobrodziejstwa i dobrodziejów złożyć nasze gorące podziękowanie Panu Bogu. Módlmy się również za wszystkich zmarłych profesorów, by Bóg łaskawy wynagrodził ich szczęściem wiecznym za ich pracę, za poświęcenia, za wszystko, co pożytecznego uczynili, niosąc pokój i dobro.

W tej bardzo niezwyklej chwili zwracam się do wszystkich z prośbą, wzywając was do współpracy. Wieleście zrobili! Trzeba to dziś uroczysto stwierdzić, ale jeszcze wiele mamy do zrobienia. Nie wolno nam spocząć na laurach.

Święty Paweł dowiedziawszy się od Tymoteusza, że u Tessaloniczan kwitnęła wiara i miłość, pochwalił ich gorliwość i przy tej okazji dał im takie wskazanie: "Dlatego cieszcie się wzajemnie i budujcie jeden drugiego, jako to już czynicie".

I wy cieszcie się z obecnego stanu, lecz nadal drugiego pomagajcie, słowem i przykładem pociągajcie w kipiący wir życia towarzyskiego, jakoście ogólnie dotychczas to czynili. A więc drogą, na której obecnie jesteście, dalej

macie kroczyć. Zaś programem szczegółowym niech będą inne słowa tegoż samego Apostoła: "Bądźcie w pilności nie leniwi, duchem pałający, Panu służący."

"W pilności nie leniwi." Nie ustawajcie dobrze czynić. Pocieszajcie ludzi małego serca i przyjmujcie niemocnych. Patrzcie, aby kto złem na złe nie oddawał i zawsze co dobre naśladujcie. Zresztą, co macie robić i jak na przyszłość postępować, wskazują wam ustawy, uchwały waszych zebrań i wyłaniające się potrzeby dnia.

"Bądźcie duchem pałający". W dalszym ciągu niech zapal nie ustaje i ducha nie gaście! Bez ducha ochoczego niewiele byście dokonali.

Weselcie się nadzieją doczekania jeszcze większych owoców swej pracy, radujcie się nadzieją zapłaty wiecznej. To niech wzmacnia siłę woli i dodaje cierpliwości w utrapieniach, których z pewnością nie unikniecie.

W swojej pracy zawsze i wszędzie bądźcie: "Panu służący". Szerzenie chwały Bożej, służenie chwale Bożej, służenie Maryi i odwiecznym ideałom Jej Syna, to cel naszej organizacji, oraz naszego osobistego życia.

Świat dzisiejszy zalany jest słowem, tonie w powodzi słowa: drukowanego, wypowiadanego i mechanicznie mnożonego bez końca przez miliony urządzeń radiowych, telewizyjnych i kinowych. Ludzie mają dość tych słów, czekają na czyny. O przykład wpływający na odnowienie życia rodzinnego i społecznego zwraca się teraz do wszystkich wyznawców Kościoła Katolickiego Sobór Powszechny.

Patrząc na was wydaje mi się, że widzę przed sobą "zwartą kolumnę w pełnym ducha rynsztunku do działania i świętego boju uszykowaną". I nie mylę się, bo organizacja wasza jest zdolna i odpowiednio przysposobiona. Jesteście dziś organizacją, która siłą dotychczasowego rozpędu może trwale iść naprzód. Drogę postępu i pracy macie dokładnie wytyczoną i dobrze znaną. Kroczeie tą drogą! Kroczeie, aż dopóki nie usłyszycie: "Pójdźcie błogosławieni, osiągnijcie Królestwo niebieskie dla was od założenia świata przygotowane. Byliście wierni w małych rzeczach, a oto teraz bądźcie postawieni nad wielkimi" ...

Ks. M. Kamiński

THE DETROIT NEWS

The Rt. Rev. Msgr. Valerius Jasinski, professor of dogmatic theology, says, the schools "help educate American boys of Polish background so they can create in their souls what is best in American, Polish and Catholic Culture."

Msgr. Jasinski sees America not as a "melting pot" but as "a symphony."

"We reject the 'melting pot' — it never existed — but harmonizing, blending as in a symphony can be accomplished only if each element retains its own characteristics but makes its own contribution to a symmetrical whole."

"The idea of harmonizing the three cultures — American, Polish and Catholic — are based on church teachings and American ideals of respect for the individual."

The schools were founded originally in 1885 in Detroit by Fr. Joseph Dąbrowski at a time when there were few Polish-speaking priests to care for an estimated million people.

DZIENNIK CHICAGOSKI

Rycerze Dąbrowskiego

Istnieje i działa już 25 lat organizacja, która skupiła nowoprzybyłych, a zarówno ideami i celami, którym służy, jak i poważnymi osiągnięciami wyróżnia się wyjątkowo silnie w tej wielkiej masie organizacji nowoprzybyłych.

Dawne "Koło Chłopców z Polski", które powstało 25 lat temu jako środowisko polskich, młodych wygnańców, uzyskując poparcie, opiekę i wykształcenie dzięki m.in. pomocy Zakładów Naukowych w Orchard Lake, Mich., przekształciło się na Rycerzy Dąbrowskiego. I właśnie Rycerze obchodzili ostatnio w Chicago 25-lecie istnienia jako grona, służącego pięknym hasłom.

Ci młodzi ludzie, gdy los wojenny rzucił ich na amerykańską ziemię, mogli przecież rozpuścić się bez śladu. Mogli urządzić się w nowych warunkach, zrywając więzy pochodzenia i odczuwania po polsku. Mogli oderwać się od całości polonijnego życia zbiorowego, dbając tylko o własne sprawy i własne in-

teresy. A przecież nie poszli tą drogą. Skupili się, istnieją jako zorganizowane środowisko i pracują wspólnie, spłacając dług wdzięczności — tak jest, dług wdzięczności.

Jakież cele mają Rycerze Dąbrowskiego?

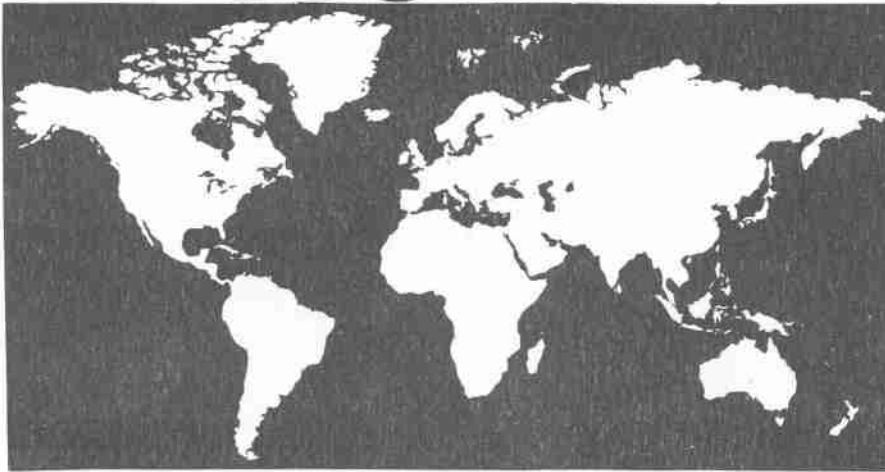
1) Popieranie Zakładów Naukowych w Orchard Lake, Mich., 2) Niesienie pomocy finansowej studentom polskiego pochodzenia, zasługującym na taką pomoc, 3) Branie udziału w życiu polsko-amerykańskim, 4) Krzewienie ideałów Założyciela Orchard Lake, ks. Józefa Dąbrowskiego, który znalazł drogę do związania dziedzictwa narodu polskiego z amerykańszmem.

Gratulujemy Rycerzom Dąbrowskiego wytrwałej, ofiarnej, godnej uznania pracy na rzecz Polonii, bo przez Zakłady Naukowe, którym oni pomagają, odnosi korzyści cała nasza społeczność. I życzymy prezesowi krajowemu Rycerzy Dąbrowskiego, dr. Edwardowi J. Wajdzie, aby organizacja ta odnosiła coraz większe sukcesy w realizowaniu pięknych założeń ideowych.

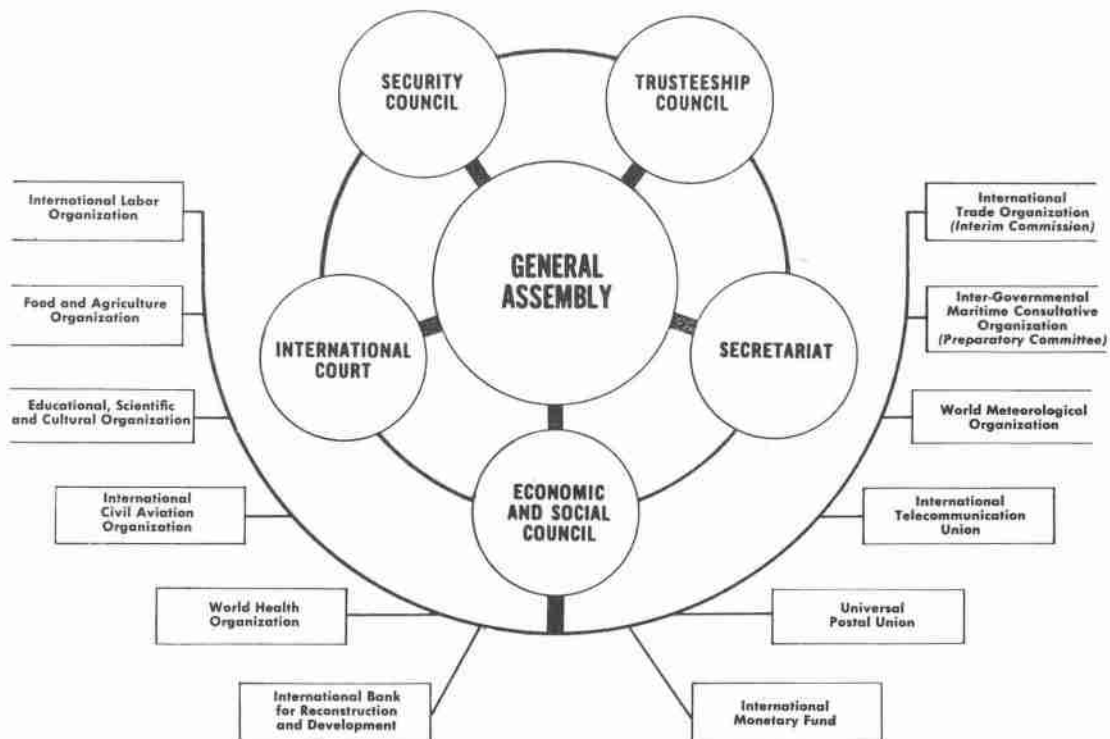

AT FR. DĄBROWSKI'S GRAVE — From the left: Fr. Zdzislaus Peszkowski, Fr. Joseph Kubik, Hamtramck Mayor Joseph Grzecki, Walter Gajewski, Fr. Stanley Milewski, Cardinal Wojtyła, Bishop Stephen Wesoly, Fr. Ziemia.

THE World

1945 - 1970

THE UNITED NATIONS PLAN
- A Multilateral not Unilateral -
EFFORT

Part Two

THE KNIGHTS OF DĄBROWSKI comprise individuals from
all walks of life:

physical and spiritual;
ordained and laity;
employers and employees;
common and influential;
gifted and ordinary;
leaders and the led;
professionals and non-professionals.

J O I N U S !
W JEDNOŚCI SIŁA

In Memoriam

Ś.P. KS. TADEUSZOWI RAMOTOWSKIEMU

1928 — 1968

*Przyjm do Raju Wielki Boże duszę sługi Swego,
drogiego nam Ks. Tadeusza Ramotowskiego, któ-
regoś w Swej Niepojętej Mądrości powołał przed
Tron Wieczysty.*

*Matko Boska Częstochowska, Królowo Polski,
módl się za niego do Syna Swego Jednorodzonego
i uproś mu zbawienie wieczne!*

Rycerze Dąbrowskiego

Dnia 29 września 1968 roku odszedł z tego świata Ks. Tadeusz Ramotowski, Chłopiec z Polski — Rycerz Dąbrowskiego, napęniając serca nasze i szerokiego grona przyjaciół niewymownym żalem. Śmierć jego nastąpiła nagle po ataku serca na plebani w Św. Jadwigi w Toledo, Ohio, gdzie od dnia święceń kapłańskich przez okres trzynastu lat pełnił funkcję wikariusza. Na terenie parafii zajmował się specjalnie młodzieżą, prowadząc działy młodzieżowe w zakresie religii, kultury i wychowania fizycznego, a w diecezji Toledo spełniał rolę doradcy od spraw małżeńskich.

Śp. Ks. Ramotowski urodził się 12 maja 1928 roku w Chojnowku, pow. Grajewo, woj. białostockie, gdzie ojciec jego, Władysław był rolnikiem. Tam Tadeusz ukończył cztery klasy szkoły powszechnej przed II Wojną Światową, a klasę piątą podczas okupacji sowieckiej.

W kwietniu 1941 roku Rosjanie aresztują jego ojca, a w dwa miesiące później resztę rodziny. Młody Tadeusz został przymusowo wywieziony z matką i rodzeństwem na Sybir, w okolice Omska. Na mocy amnestii Polsko-Sowieckiej, zawartej umową między Gen. Sikorskim i Stalinem, Ks. Ramotowski opuszcza Sybir późną jesienią tegoż roku, i przez Samarow, Tiumeń, Turyńsk, Świerłowski, Czelabińsk, Taszkient, Farganę, Groczakowo i Krasnowodzk przedostaje się do Persji w jesieni 1942.

Przez następny rok przechodzi przez polskie ośrodki uchodźcze w Pahlevi, Teheranie i Ahwazie na terenie Iranu, gdzie się odżywił i rozpoczął naukę. Jesienią 1943 roku dostaje się do polskich obozów w Karachi i Valivade w Indii i pozostaje tu przez następne dwa lata. Kończy szkołę powszechną i dwie klasy gimnazjalne. W listopadzie z grupą Chłopców z Polski udaje się do Ameryki.

Do szkół polskich w Orchard Lake przybywa 25 listopada 1945. Po ukończeniu gimnazjum w 1947 idzie za głosem powołania i wstępuje do seminarium; studia filozofii kończy w 1951, a teologię cztery lata później. Podczas pobytu w Orchard Lake cechowała Ks. Tadeusza pilność w nauce, umiłowanie muzyki klasycznej i gra na skrzypcach; pracował w biurze Przyjaciół Seminarium Polskiego; pakował paczki do Polski w ramach akcji Koła Chłopców z Polski, oraz redagował "Naszą Drogę" — łącznościowe czasopismo tejże organizacji.

Święcenia kapłańskie Ks. Ramotowski otrzymał dnia 28 maja 1955 w katedrze Matki Boskiej Różańcowej w Toledo. Prymicje odprawił następnego dnia w kościele Św. Ludwika, gdzie mistrzem ceremonii był Ks. B. Kaczmarek — jego serdeczny przyjaciel szkolny, a kazanie wygłosił Ks. K. Bobrowski.

Dnia 4 czerwca 1959 roku spełniło się marzenie Ks. Tadeusza, gdy przez okno samolotu ujrzał w nocy kontur oświetlonej Warszawy. Radość opanowała jego duszę, a serce biło jak młotem na widok kolebki rodzeństwa swego — Polski, opowiadał kolegom po powrocie. Toteż choć kochał swój przybrany kraj — Stany Zjednoczone, kochał w nim pracę swą kapłańską, wracał do Polski w miarę możliwości z tęsknotą wygnańca — jako dziecko do "matki". Był tam i w roku Milenium Polski, choć tym razem z bólem serca, bo żegnał po raz ostatni i chował matkę swoją, która powróciła z Rosji do Kraju po wojnie.

Dwa lata później Pan Bóg powołał Ks. Tadeusza Ramotowskiego. Odszedł w tak młodym wieku! Był kapłanem szczerym, ludzkim: cieszył się osiągnięciami, kochał dar Boży — życie, a przykrości tłumaczył naturą ludzką. Dziś, "w mogile ciemnej śpi na wieki..."

In Memoriam

ESTELLE DADEJ

To the Family of Estelle Dadej
The Knights of Dąbrowski
Express Their Deepest Sympathy

ESTELLE DADEJ, a twin with brother Stanley, was born to Catherine and Ignacy Kroll in Chicago, Illinois. She attended Holy Trinity Parochial School, Holy Family Academy High School and completed a business course at the Metropolitan Business College. She worked as a secretary for several years when she met and married Frank Dadej. They were blessed with two children and two grandchildren.

For 16 years, Estelle devoted her time to being a wife and mother. In 1960, she returned to work as secretary for one of the buyers at Montgomery Ward. In 1961 she and Frank toured Europe, with all expenses paid by Montgomery Ward and SAS Airlines, as a result of her winning a contest they sponsored.

Less than a week after their return, Frank suffered a fatal heart attack. Estelle joined the Knights of Dąbrowski and was proud to be a part of this unique organization, where she gave freely of her time and her secretarial skills.

On October 2, 1970 Estelle joined her husband Frank, suffering a fatal heart attack. MAY THEY BOTH REST IN PEACE.

RYCERZE KORONNI

CROWN KNIGHTS

KAZIMIERZ BACZYŃSKI urodził się 10 czerwca 1930 roku w miejscowości Jazłowiec, pow. Buczacz, woj. Tarnopol. 10 lutego 1940 r. wraz z rodzicami, Bronisławem i Emilią z Kuliczkowskich, oraz rodzeństwem został zesłanym przez Rosjan na Sybir, gdzie traci młodszego brata i siostrę.

Po amnestii, przez Uzbekistan i Kirgistan opuszcza Związek Sowiecki, a następnie przez Persję dostaje się do polskiego obozu uchodźczego koło Karachi, w ówczesnych Indiach.

Dnia 25 listopada 1945 roku przybywa do Szkół Polskich w Orchard Lake. Po wyjściu z Orchard Lake udaje się do Chicago, a następnie służy w Armii Amerykańskiej w okresie 1952-54, którą odbywa w Fort Bragg, North Carolina. Po służbie wojskowej powraca do Chicago i pracy zarobkowej. Kończy trzyletni kurs agencji asekuracyjnych "Life Insurance Underwriter Training Council" i zostaje agentem asekuracyjnym (insurance agent).

Kazimierz Baczyński ożenił się z Jadwigą Łopacką. Państwo Baczyńscy mają troje dzieci: Ryszarda, urodzonego 30 lipca 1955; Danusie, urodzoną 30 sierpnia 1956 i Dorotkę, urodzoną 27 stycznia 1960. Ryszard uczęszczał do high school w Alma Mater ojca, w Orchard Lake.

Kazimierz Baczyński był wielokrotnie prezesem Rycerzy Dąbrowskiego na Okręg Chicago.

PETER BORKOWSKI was born in Uzin, Poland, on June 29, 1929. During February 1940 he was deported to Siberia, then went through Polish refugee camps in Persia and India.

In November 1945 he came to Orchard Lake, where he studied till 1949. In 1949 Peter moved to Chicago and started working at Sunbeam Corporation as an inspector. On September 9, 1950 Peter married Teresa Dolata, who was born in Metz, France. They have seven children: Barbara, Peter Jr., Alice, Marie, Paul, Teresa and Frank.

Peter joined International Harvester in March, 1956, where he is working as a supervisor in the machine shop.

LEOPOLD A. CIASTOŃ urodził się 1929 roku w osadzie Przyszań, powiecie Łuckim na Wołyniu. Jest on synem Władysława i Stefanii, z domu Maziarz.

Lata dziecięce do czasu wybuchu wojny w 1939 roku spędza w miejscowości rodzinnej. Wkroczenie wojsk rosyjskich na Kresy Wschodnie przerywa jego naukę w trzeciej klasie i kończy okres beztrudnego dzieciństwa. Sowieci aresztują ojca i wywożą na Sybir. Wkrótce potem, podobny los spotyka resztę rodziny. 10 lutego 1940 roku Poldek z matką i siostrą Janiną w bydłych wagonach zesłanym jest do posiołku Nianda w lasach Archangielskich, między Kotłasem i rzeką Suchaną a morzem Białym.

W roku 1942 na mocy amnestii, Poldek z rodziną przedostaje się przez Kujbyszew na sołhoz w obrębie Taszkientu na Uzbekistanie, gdzie tyfus i głód pochłaniały wygnańców — współtowarzyszy rosyjskiej niewoli. W sierpniu tego roku przedostaje się do Jangi-Jul'u, gdzie tworzy się wojsko polskie, a następnie do Krasnowodzka, skąd udaje się do Pahlewi w Persji. Tam przebywa kilka miesięcy i wszczyna naukę. Z Iranu, Poldek z matką i siostrą przerwani zostali do Karachi, ówczesnych Indii, a obecnie Zachodniego Pakistanu.

W maju 1943 roku Poldek Ciastoń znajduje się w Santa Rosa, w obozie dla polskich uchodźców niedaleko Leon'u i stolicy Meksyku. Po ukończeniu drugiego roku gimnazjum polskiego w Santa Rosa, Poldek opuszcza łacińską Amerykę w marcu 1946 roku i przybywa do Orchard Lake, Michigan, gdzie łączy się z grupą "Chłopców z Polski". W czerwcu 1947 kończy gimnazjum mariackie i opuszcza Orchard Lake.

Matka i siostra jego po krótkim pobycie w

Detroit przenoszą się do Meadville, Pennsylvania. Ojciec Poldka po amnestii wstępuje do wojska polskiego w Jangi-Jul'u i bierze czynny udział w działaniach wojennych Pierwszej Dywizji Pancерnej Generała Maczka, a po umowie jałtańskiej przedostaje się do Wielkiej Brytanii. W roku 1949 przyjeżdża do Meadville, Pennsylvania. Tu nastąpiło radosne złączenie się rodziny po długich latach rozłąki i tułaczki. Ojciec zmarł 1958 roku.

W roku 1949 Poldek kończy dwuroczny kurs techniczny w Kolegium Związkowym w Cambridge Springs, Pennsylvania, i powraca do Michigan w poszukiwaniu pracy zarobkowej. Tu uzupełnia wymagania praktyczne swego zawodu technicznego.

W marcu 1952 roku powołany został do służby wojskowej. Po przeszkoleniu wojskowym w Fort Meade, Maryland, i po ukończeniu specjalnego kursu pierwszej pomocy w Camp Pickett, Virginia, zostaje przydzielony do działu medycznego przy głównej kwaterze Siódmej Dywizji Armii Amerykańskiej w okolicach Wiesbaden'u w Zachodnich Niemczech. W marcu 1954 powraca do życia cywilnego i pracy zawodowej w przedsiębiorstwie JO-Han w Detroit. Tu po roku czasu urabia sobie pełne zaufanie i awansuje, co pomaga mu w torowaniu drogi dla wielu przyjezdnych rodaków szukających pracy i swobodnego otoczenia, o które Poldek gorliwie zabiega.

5 października 1957 roku zawiera związek małżeński z dyplomowaną pielęgniarką Krystyną Jasińską, rodem z Warszawy. Obecnie państwo Ciastonowie mieszkają w Warren, Michigan, i cieszą się trojgiem dzieci: jedynastoletnim Jasiem, dziesięcioletnią Marysią i trzyletnim Edziem.

Leopold Ciastoń należy do Placówki 7-mej, Lwów, Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej; do Rycerzy Dąbrowskiego, byłego "Koła Chłopców z Polski", gdzie piastował urząd prezesa Okręgu Detroit; do Związku Narodowego Polskiego, który staje się centrum jego szerokiej działalności społecznej. W Gminie 122 piastuje szereg urzędów: sekretarz, wiceprezes i kilkakrotny prezes Sekcji Młodzieżowej; wiceprezes Grupy 1264 Jana Zamoyskiego; dyrektor Gminy 122 przez dziewięć lat, wiceprezes Gminy 122 cztery lata, poseł na sejmy Ż.N.P. — trzykrotnie, a obecnie prezes Gminy 122 Ż.N.P. Rodzina państwa Ciastonów jest stu procentową rodziną związkową.

JAN A. DERECKI urodził się 20 października 1930 roku w Kurhanach na Wołyniu, gdzie spędził dzieciństwo i pierwsze lata szkolne. Ojciec jego, Albin, był osadnikiem, a matka, Maria z Kryńskich, nauczycielką.

W czasie wojny, 10 lutego 1940 roku z rodzicami i najmłodszą z trzech sióstr, zostaje zesłany w głąb Rosji, w okolice północnego Uralu. Po ogłoszeniu amnestii Polsko-Sowieckiej wraz z rodziną przedostaje się do Uzbekistanu w rejonie Karakul, gdzie tworzy się armia polska. Tu wstępuje do junaków. Po dwuletnim pobycie opuszcza Sowiety udając się do Persji.

W Persji przechodzi przez skupiska polskie w Pahlewi, Teheranie, Isfahanie i Ahwazie. W Teheranie, jako małoletni zostaje zwolniony z junaków i łączy się z matką i siostrą. Ojciec w tym czasie służy w armii polskiej. Po roku wyjeżdża z Iranu do Karachi, obecnie Pakistan, gdzie udziela się w harcerstwie polskim, kończy szkołę powszechną i rozpoczyna gimnazjum. Po trzech latach pobytu w Indii rozstaje się z matką i z grupą 33 chłopców polskich udaje się na studia do Stanów Zjednoczonych.

24 listopada 1945 roku przybywa do Nowego Yorku, a w dzień później do Polskich Zakładów Naukowych w Orchard Lake, Michigan. Tu pozostaje przez następne cztery lata; w roku 1949 kończy gimnazjum, a w rok później opuszcza Orchard Lake udając się na wyższe studia w Lawrence Institute of Technology, w Detroit. W czerwcu 1955 roku kończy studia inżynierii lądowo-wodnej (B.S.C.E.). Obecnie jest inżynierem zawodowym (P.E.) i pracuje jako "Senior Scientist" w Lake Survey Center, NOAA, Dept. of Commerce.

W roku 1954 zostaje obywatelem amerykańskim, a w latach 1956-58 odbywa służbę wojskową (Army). Podczas lata 1959 roku odwiedza rodzinę w Polsce, dokąd powróciła do Lublina po wojnie.

28 października 1961 roku poślubia Krystynę Maziarz z Chicago, rodem z Wołynia, która przechodziła podobne koleje losu zsyłki na Sybir, obozy uchodźcze w Persji, Indii i Afryce, a po wojnie dostała się do Anglii, skąd w roku 1958 przybyła do Ameryki. Obecnie pp. Dereccy mają dwoje dzieci; ośmioletnią Basię i siedmioletniego Marka.

Jan Derecki był kilkakrotnie krajowym prezesem i sekretarzem Koła Chłopców z Polski, obecnych Rycerzy Dąbrowskiego, oraz współredaktorem Naszej Drogi. Należy do organizacji zawodowych NSPE, MSPE, IAGLR. Cała rodzina należy do Z.N.P.

JOSEPH W. DOŁŻYNSKI was born to Joseph and Jadwiga (Prus) on April 11, 1930 in Białystok, Poland, where he spent his childhood and began elementary education.

On April 20, 1940 Joseph and his parents were deported by Russians to Siberia. Following the Sikorski-Stalin agreement and resulting amnesty, they were able to leave the Soviet Union in 1942. His father joined the Polish Army (II Corps), while Joseph and his mother found refuge in the Polish refugee centers, first in Pahlevi and Teheran in Iran, and later in Karachi, India (present West Pakistan). There Joseph continued his education in the Polish refugee schools.

Joseph came to the United States on November 24, 1945 to attend Polish Schools at Orchard Lake, Michigan, where he graduated from high school in 1949. He moved to Pontiac, Michigan and began his employment with the Pontiac Motors Division of G.M.

During 1950-53 he fulfilled his military obligation, serving with the 82 Airborne Division in the United States. After military service he returned to Pontiac and his civilian employment.

Joseph married Mary A. Łopacka from Chicago, Illinois, who was also deported by Russians to Siberia, where she lost her parents. She came to the United States in 1946, going through Polish orphanages in Persia, India and Mexico. Mr. & Mrs. Dolzynski have three sons: Joseph, born July 14, 1954; Julian, born October 25, 1956, and Edmund, born February 2, 1962. John, following his father's footsteps started attending St. Mary's High School at Orchard Lake.

Mr. & Mrs. Dolzynski are both members of P.N.A. Lodge 2776 in Pontiac, where Joseph served as recording secretary and Mary is a vice-president.

ADOLF R. DUBIEL urodził się 1 sierpnia 1929 roku Jósefowi i Zofii, z domu Kruczak, w Sabniowie, pow. Jasło, woj. Rzeszów. Tam ukończył szkołę powszechną i gimnazjum w Jaśle.

Pod koniec wojny, 15 września 1944 roku został wywieziony do Rosenberg w Niemczech, gdzie spędził sześć miesięcy w obozie przymusowej pracy. Po wojnie powrócił do stron rodzinnych w Polsce.

Do Stanów Zjednoczonych przybył 16 grudnia 1948 roku i zamieszkał wraz z rodziną w Detroit. Z biegiem czasu uczęszcza na Walsh Institute of Accounting, a następnie na Lawrence Institute of Technology (4 lata). W pierwszych latach pobytu w Ameryce wstępuje do Koła Chłopców z Polski, obecnych Rycerzy Dąbrowskiego i zostaje członkiem Z. P. R. K.

Podczas dłuższych wakacji w Polsce poślubia Lucynę Dacył, absolwentkę Akademii Medycznej, Wydziału Farmaceutycznego w Krakowie. Pp. Dubiel zamieszkują w Hamtramck i mają troje dzieci: Andrzeja, urodzonego 20 marca 1959; Marka, urodzonego 9 grudnia 1963, oraz Renatę, urodzoną 11 lutego 1967 roku.

Matka p. Dubiela zmarła nagle w roku 1962, a ojciec jest na wakacjach w Polsce.

MARIAN DUBIS, syn Jana i Filomeny (Trybus), urodził się 21 czerwca 1928 roku w Zeglecach, pow. Krosno, woj. Lwowskie.

Dnia 10 lutego 1940 został zesłany wraz z rodziną w okolice Swierdłowska, na Uralu, do przymusowej pracy w lasach. Tu umiera ojciec w roku 1941. Po ogłoszeniu amnestii polsko-sowieckiej rodzina udaje się do Kermene w południowej Azji Sowieckiej, gdzie Marian wstąpił do junaków.

W roku 1942 opuszcza Związek Sowiecki i trafia do Pahlevi, a następnie do Teheranu w Persji. Tu łączy się z rodziną i zostaje przeniesiony do Karachii, a potem do Valivade koło Kolhapur w Indii, gdzie rozpoczyna gimnazjum.

24 listopada 1945 przybył wraz z grupą "Chłopców z Polski" do Stanów Zjednoczonych na studia w Orchard Lake, Michigan. W 1949 kończy gimnazjum, a w 1950 opuszcza Orchard Lake i osiedla się w pobliskim Pontiac. Tu rozpoczyna pracę zarobkową i poślubia Janinę Łaba, która również przechodziła zsyłkę do Rosji, a następnie przez polskie obozy uchodźcze w Persji, Indii i Meksyku dostała się do Stanów Zjednoczonych.

Państwo Dubis obecnie zamieszkują w Lake Orion, Michigan i mają czworo dzieci: Stanisław, urodzony 1 maja 1952, obecnie student w Oakland Community College; Barbara, urodzona 31 grudnia 1955; Maria, urodzona 29 stycznia 1959 i Helena, urodzona 29 stycznia 1961. W roku 1958 Marian otwiera własną stację gazolinową, a w kilka lat po tym zostaje współwłaścicielem R. & M. Motors (Renault dealership) ze szwagrem, Ryszardem Siring w Pontiac, Michigan.

JÓZEF GAŁUSZKA urodził się w Meaux, Francji, 4 listopada 1925 roku. Rodzice jego, Józef i Rozalia, z domu Sidorowicz, przed II Wojną Światową mieszkali we Wschodniej Polsce.

10 lutego 1940 roku zostali zesłani przez Rosjan w okolice Archangielska. Następnie w drodze z północy na południe Związku Radzieckiego, młody Józef, przewędrował większą część Azji Sowieckiej (Kazakstan, Uzbekistan, Kirgistan, Syberię, Turkistan). Przez Taszkient i Ałma-Atę dotarł w okolice jeziora Bajkał, koło Irkucka, po czym w drodze powrotnej na zachód przez Krasnowodzki opuścił Sowiety pod koniec roku 1942 i wyjechał do Pahlavi w Iranie.

W Iranie wstępuje do wojska polskiego, służąc w 3 Dywizji S.K. w okresie 1943-47. Z wojskiem przechodzi przez Iran, Irak, Syrię, Palestynę, Egipt, Libię i całą kampanię we Włoszech. Brał udział w bitwie pod Monte Cassino, w Ankonie i Bolonii. Ojciec służył również w II Korpusie.

Po wojnie dostał się do Anglii skąd wyemigrował do Argentyny, a z Argentyny przyjechał do Stanów Zjednoczonych 30 marca 1955 roku i zamieszkał w Chicago, Illinois. Żoną jego została Stefania Baczyńska, rodem z Polski. Państwo Gałuszka mają dwoje dzieci — córeczkę Krystynę, urodzoną 24 sierpnia 1958 roku i synka Franka, urodzonego 22 czerwca 1962 roku.

ROBERT G. GLEJF urodził się 11 listopada 1929 roku w Brześciu nad Bugiem. Jest synem zawodowego żołnierza (kawalerzysty).

Rezultatem II-giej Wojny Światowej, drogą przez Sybir, Sowiecką Azję Południową, Persję i Indie znajduje się w Ameryce w Orchard Lake w roku 1945.

Po ukończeniu gimnazjum i jednego roku kolegium opuszcza Orchard Lake i rozpoczyna życie samodzielne na terenie Detroit.

W roku 1950 poślubia Zofię Bartosik. Państwo Glejf mają pięcioro dzieci: Krysię, lat 18; Roberta M., lat 16; Monikę, lat 14; Marysię, lat 12; oraz Cyndię, lat 6.

Podczas wojny koreańskiej Robert spędził dwa lata w Marine Corps, służąc w Japonii i Korei. Po powrocie uczęszcza do Kolegium na studia inżynierii, a po graduacji przenosi się do Chicago, Illinois. Obecnie państwo Glejf zamieszkują w Des Plaines, Illinois.

Robert pracuje jako Plant Superintendent of Kinkead Industries Inc. of Chicago, Divison of U.S. Gypsum.

RYSZARD M. GOLENIOWSKI przyszedł na świat dnia 29 września 1929 roku w miejscowości Borek, pow. Kostopol, na Wołyniu. W lutym 1940 roku wraz z rodzicami (Antonim i Wiktorią z Andrzejewskich) i rodzeństwem został wywieziony przez Rosjan na Sybir w okolicach Wołogdy. Po amnestii wraz z rodziną przedostaje się do Uzbekstanu, a następnie do Teheranu w Iranie i Valivade koło Kolhapur w Indii. Ojciec służył w II-gim Korpusie pod dowództwem Gen. Wł. Andersa i brał udział w bitwie pod Monte Cassino. Po wojnie rodzice powrócili do Polski.

Do Stanów Zjednoczonych Ryszard Goleniowski przybył 24 listopada 1945 roku, jako jeden z Chłopców z Polski w Orchard Lake, Michigan. Tam ukończył gimnazjum i kolegium ze stopniem bakałarza. (B.A.) W Kole Chłopców z Polski, obecnie Rycerzy Dąbrowskiego, piastował urząd skarbnika.

Służbę wojskową w armii amerykańskiej odbył w latach 1954-55 na terenie Japonii w Tokio.

Ryszard poślubił Danutę Chomiczką, z zawodu nauczycielkę, w Polsce. Państwo Goleniowscy mają dwie córki: Annę, urodzoną 30 września 1963 i Dorotkę, urodzoną 7 lutego 1967. Obecnie zamieszkują w Dorchester, Mass., gdzie Ryszard pracuje jako "engineering assistant" w Honeywell.

JOHN G. IWAŃSKI urodził się 14 listopada 1937 roku w Dominikowicach, pow. Gorlice, woj. Kraków. Do gimnazjum uczęszczał w Jaśle, w Rzeszowskim, a przeszkolenie wojskowe przeszedł w Legnicy, gdzie uczęszczał na kurs oficerów rezerwy. Jako podchorąży odbył służbę w wojsku polskim (oddziały powietrzno-desantowe) w okresie 1956-59. Brał udział w manewrach wojsk Paktu Warszawskiego.

Ojciec jego, Władysław, członek A.K. został rozstrzelany przez Niemców w Oświęcimiu. Matka, Maria, z domu Maksymowicz, zamieszkuje obecnie w Ameryce.

Pan Iwański przyjechał do Stanów Zjednoczonych w roku 1961 i zamieszkał w Detroit. Pracuje jako elektryk i uczęszcza na Lawrence Institute of Technology (3 lata).

Żoną jego została Krystyna Dubiel, rodem z Jasła. Państwo Iwańscy mają dwoje dzieci: syna Jerzego, urodzonego 9 maja 1963, oraz córeczkę Margaretę, urodzoną 17 marca 1965 roku.

KS. PRAŁAT WALERY JASIŃSKI urodził się w roku 1904 w Koszalinie. Ukończył gimnazjum ośmioklasowe w Katowicach na Śląsku, studiował dwa lata filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, a potem cztery lata teologię na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Został wyświęcony w roku 1928 w Katowicach. Był rok wikarym pod Katowicami. Uczył na Śląsku metod nauczania w seminarium nauczycielskim, w Intytucie Pedagogicznym i wreszcie w Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie, gdzie także był ojcem duchownym. Przez cztery lata w Kurii Biskupiej Katowickiej w referacie szkolnym prowadził wydział szkolnictwa zawodowego. Przed wojną w roku 1939 przybył do Stanów Zjednoczonych, aby się zapoznać z wychowaniem religijno-moralnym w amerykańskich szkołach zawodowych. Gdy wybuch II Wojny Światowej uniemożliwił mu powrót do Polski, został nauczycielem w Zakładach Naukowych Polonii w Orchard Lake. Tu w Seminarium Duchownym wykłada teologię dogmatyczną, ucząc także w High School i Kolegium. Za pracę nauczycielską-wychowawczą Polonii, Papież Jan XXIII za staraniem Ks. Kardynała Wyszyńskiego, mianował go prałatem w roku 1963.

Ma magisterium z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i doktorat teologii z Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. W Ameryce jest członkiem Związku Katolickich Filozofów Amerykańskich, Stowarzyszenia Teologów Amerykańskich, Polish Institute of Arts and Science, Polsko-Amerykańskiego Stowarzyszenia Historycznego. Był prezesem tegoż stowarzyszenia historycznego. Był także prezesem Związku Katolickich Filozofów Amerykańskich na okolicę Windsor i Detroit.

Wydał drukiem prace; o pedagogice i szkole w Polsce — komentarz do Konstytucji Apostolskiej o duszpasterstwie migranckim, do Konstytucji Papieskiej "Munificentissimus Deus". Opracował fazy rozwoju Polonii Amerykańskiej dla VI tomu dużego rzymskiego wydawnictwa naukowego: *Sacrum Poloniae Millennium*. Od roku 1958 jest redaktorem *Sodalisa*, organu fakultetu Seminarium Polskiego w Orchard Lake. (Miesięcznik ten zajmuje się problemami Katolickiej Polonii Amerykańskiej na poziomie absolwentów szkół średnich i wyższych). Ks. Jasiński ściśle współpracuje z Polonijną grupą "Rycerzy Dąbrowskiego", którzy wśród Polonii szerzą ruch połączenia harmonii ideałów polskich, amerykańskich i katolickich.

W roku 1970, na wniosek Ks. Biskupa Rubina, Delegata Ks. Kardynała Wyszyńskiego dla spraw emigracji polskiej, i sekretarza Synodu Episkopatu świata katolickiego, Ks. Prałat Walerian Jasiński został zamianowany, za zgodą Sekretariatu Stanu w Rzymie, członkiem Rady ICMC, Międzynarodowej Katolickiej Komisji dla Spraw Emigracyjnych. Jest pierwszym członkiem Polonii świata w Radzie ICMC.

ZYGMUNT W. JEZIORSKI was born on January 3, 1930 in osada Bortnica, Dubno, Poland. After Russian occupation of Poland, Zygmunt at the age of nine, together with his father, brother and two sisters were forced to leave by boxcar train to live and work at a lumber camp on the Mezen River in Siberia. After two years the family split up in Stalingrad, Russia; the father never to be seen again. Ziggy, along with his younger sister, made their way to Persia and eventually to India through various orphanages. There they joined their older sister and aunt and lived there for a few years.

Zygmunt, along with other Polish boys, left India by ship for America and entered Orchard Lake Schools in 1945, where after high school graduation he studied one year in college. In 1950, during the Korean War, he served with the United States Army, stationed chiefly in Germany. After his discharge in 1952 he assumed employment with the Pontiac Motor Division, Michigan where he remains gainfully employed.

Mary Ann Levicki, a native of Michigan, became his bride September 11, 1954. Together they set up housekeeping in Pontiac and were blessed with four children: Michael, born July 20, 1955; Susan, born July 7, 1957 — both now attending Madison Junior High School; Gerald, born September 11, 1961 and James, born January 24, 1963. The latter two attend McCarroll Elementary School.

Mr. Jeziorski has been serving as treasurer for the Pontiac Local #2776 of the Polish National Alliance for several years. He also has been a past vice-president for the former "Boys from Poland". His wife, Mary Ann has been a cub scout mother, C.C.D. teacher for St. Michael Parish and part-time organist at St. Joseph's Parish. She is also serving her fourth year on the McCarroll School P.T.A. Executive Board. Zygmunt's favorite participating sports are fishing and deer hunting.

MARIAN KAMIŃSKI urodził się 6 sierpnia 1926 w osadzie Bujniewicze, pow. i woj. Nowogródzkie.

10 lutego 1940, wraz z matką i rodzeństwem, został wywieziony przez Rosjan w okolice Archangielska do przymusowej pracy w lasach. Ojciec, Andrzej, został aresztowany wkrótce po wkroczeniu wojsk rosyjskich na ziemie polskie, i zesłany w głąb Rosji, gdzie zmarł w drodze na wolność po ogłoszeniu amnestii polsko-rosyjskiej.

Na mocy amnestii, Marian wraz z rodziną udaje się do Uzbekistanu pod koniec roku 1941, gdzie w Jakubaku wstępuje do junaków. Z junakami przeszedł Persję, Irak, Syrię oraz Palestynę, gdzie uczęszczał do Szkoły Kadetów.

W roku 1943 rozpoczyna służbę wojskową w II Korpusie przechodząc przez Egipt i Włochy, a po wojnie dostaje się do Anglii, gdzie został zwolniony z wojska i pracował jako elektryk na kolei.

Do Stanów Zjednoczonych przybył 10 kwietnia 1952 i osiedlił się w Pontiac, Michigan. Obecnie mieszka z matką w Berkley, Michigan.

KS. MIECZYŚLAW S. KAMIŃSKI, syn Andrzeja i Zofii, z domu Ciasnocha, urodził się 3 stycznia 1930 roku w osadzie Bujniewicze, pow. i woj. Nowogródzkie. Na Kresy Wschodnie rodzice przenieśli się po I Wojnie Światowej. Tu przychodzi na świat czworo dzieci: Henryk, Marian, Emilia (obecnie Jadach) i najmłodszy Mieczysław.

Mietek lata dziecięce spędza w Bujniewiczach i tam rozpoczyna naukę, którą przerwała mu II Wojna Światowa. Krótko po wkroczeniu wojsk rosyjskich ojca aresztowano, a później wywieziono w głąb Rosji. Ojciec po ogłoszeniu amnestii w drodze na wolność ciężko zachorował i zmarł. 10 lutego 1940 resztę rodziny Rosjanie wywieźli do przymusowej ciężkiej pracy w lasach Archangielskich o głodzie,

chłódzie i wszelkim niedostatku. Mietek uczęszczał do szkoły rosyjskiej, a w czasie lata pracował w lesie.

Krótko po amnestii, pod koniec 1941, młody Mietek wyrusza wraz z całą rodziną z posiołka Kubało koło Archangielska, najpierw do Uzbekistanu, gdzie organizuje się Armia Polska. Tam dwaj bracia wstępują do junaków. Potem pod opieką już polską dostaje się do Krasnowodzka, skąd przez morze Kaspijskie dojeżdża do Persji — do Teheranu i Ahwazu, a z końcem 1944 udaje się wraz z matką i siostrą do Indii, do obozu dla polskich uchodźców w Valivade koło Kolhapur.

W listopadzie 1945 przybywa Mietek wraz z grupą chłopców polskich do Stanów Zjednoczonych, do Orchard Lake, Michigan. Tu kończy gimnazjum w 1949 roku, a następnie kolegium Najświętszej Maryi Panny ze stopniem bakałarza (BA) w roku 1954. Idąc za głosem powołania rozpoczyna następnie studia teologii w Polskim Seminarium ŚŚ. Cyryla i Metodego w Orchard Lake. Przeszło sześć lat Orchard Lake było dla Mietka domem rodzinnym. W kwietniu 1952 r. rodzina jego przybyła z Anglii do Pontiac, Mich. i odtąd wakacje swe spędza z nimi.

Po wyświęceniu, 22 czerwca 1958 r. rozpoczyna pracę kapłańską w diecezji London, Ontario. Prymicię odprawia w parafii św. Józefa w Pontiac, Mich. Pierwszą placówką Ks. Mieczysława w Kanadzie to nowo powstająca polska parafia w Chatham, Ontario. Tu prowadzi dodatkowo szkołę języka polskiego, chór, oraz lekcje katechizmu. Po dwóch latach zostaje przeniesiony na parafię angielską do Petrolia, Ont., gdzie obsługuje dwa kościoły misyjne.

We wrześniu 1962 r. Ks. Mieczysław zostaje wikarym w parafii St. Mary's w Woodstock, Ont. Znajduje się tu około 120 rodzin polskich, którym Ks. Kamiński poświęca się specjalnie. Polonia w Woodstock zawdzięcza w wielkiej mierze Ks. Kamińskiemu powstanie polskiej parafii, on bowiem przygotował do tego podwaliny, a w roku 1966 na zlecenie biskupa przeprowadził skutecznie sześciomiesięczną próbę wprowadzenia języka polskiego do Mszy św. i liturgii.

Następnie Ks. Mieczysław jest asystentem dużej parafii terytorialnej w St. Thomas, Ont., a od czerwca 1969 r. w Tillsonburg, Ont.

Ostatnio Ks. Kamiński został mianowany proboszczem w Wingham, Ont. w miejscowości położonej 100 mil na północ od Sarni.

RYSZARD J. KAMIŃSKI urodził się Józefowi i Pelagii, z domu Szlaz, 20 listopada 1929 roku w Słonimiu na Wileńszczyźnie.

Dnia 13 maja 1942 r. zesłany na przymusowe prace do Niemiec, skąd po wojnie dnia 20 grudnia 1946 roku przybył do Stanów Zjednoczonych do New York. Po krótkim pobycie w Lodi, New Jersey, dostał się na studia w Orchard Lake, Michigan, gdzie ukończył St. Mary's High School w roku 1949.

W okresie 1951-52 odbył służbę wojs-

kową w U.S. Army, na Korei w wydziale "Military Intelligence Service", jako lingwista, awansując do stopnia sierżanta.

Dnia 30 czerwca 1956 roku Ryszard poślubił Charlotte Bartkowską, urodzoną w Detroit. Państwo Kamińscy zamieszkują obecnie w Sterling Hts., Michigan, i mają ośmioro dzieci: Bernard, urodzony 27 kwietnia 1957; Carol, 6 lipca 1958; Kenneth, 14 sierpnia 1959; Stephen, 5 listopada 1961; Thomas, 18 grudnia 1963; Teresa, 14 sierpnia 1965; oraz bliźnięta Andrew i Daniel 16 maja 1968.

ANTHONY T. KASPRZAK was born to Franciszek and Stanisława (Samol) on May 19, 1930 in Wydarłowo, in the Poznań region of Poland.

During World War II, in October 1944, he was deported by Germans to forced labor camps near Halle Leipzig, Germany.

On July 16, 1946 he came to the United States to attend the Orchard Lake Schools in Michigan, where he stayed for eight years graduating from High School and the St. Mary's College with a B.A. degree. During this time his mother passed away in 1947.

After his graduation from college, Anthony fulfilled his military obligation, serving in the Army during 1954-55. He was stationed in the United States and France.

Anthony married Margaret Pataky, born in Wilkes Barre, Pennsylvania. They reside in Warren, Michigan, and have five children; Karen, born April 28, 1959; Mark, born April 24, 1960; twins Dennis and Donald, born October 1, 1962 and Diane, born July 31, 1967.

Mr. Kasprzak is a co-owner of the AF-TECH Corporation, a tool and die shop in Warren, Michigan.

PAUL T. KNAPP urodził się Józefowi i Teresie, z domu Mech, 21 grudnia 1906 roku w Chicago, Illinois. Jako młody chłopiec Paul traci swą matkę w roku 1914.

Życie swe spędza w Chicago gdzie kończy McKinley High School i dwuletni kurs buchalterii w Columbia Business College. Paul zatrudniony jest przez REA Express jako "revisor".

Pan Knapp poślubił Stellę Gondela, z Chicago. Państwo Knapp mają dwoje

dzieci: Paul J., urodzony 29 września 1929 roku i Rosemarie, urodzoną 5 września 1932 roku. Córka jest nauczycielką, a syn adwokatem.

Oprócz Rycerzy Dąbrowskiego, Paul Knapp należy do licznych organizacji: ZPRK — gdzie był marszałkiem; jest sekretarzem połączonych osad i prezesem Osady 119; ZNP — gdzie piastuje urząd skarbnika Tow.; Rycerzy Kolumba #361; oraz Tow. Imienia Jezus przy parafii Św. Młodzianków, gdzie jest prezesem.

O. SEBASTIAN M. KUŚ, O.F.M., urodził się 29 lutego 1928 roku we wsi Jangrot, pow. olkuskim, woj. kieleckim (obecnie krakowskim). W roku 1938 przeniósł się wraz z rodzicami na Kresy Wschodnie Polski do woj. tarnopolskiego, gdzie rodzice nabyli działkę. Tu też zastała go II Wojna Światowa i wywóz na Sybir 10 lutego 1940 roku z całą rodziną. Pod koniec 1941 roku opuszcza Syberię z rodzicami i pozostałym rodzeństwem, udając się do Kirgizstanu, skąd przedostaje się do Persji: najprzód do Teheranu, a następnie do Isfahanu, gdzie przebywa przez następne

dwa lata. Z początkiem 1944 roku opuszcza Isfahan wraz z matką i siostrą i udaje się do Indii, gdzie zamieszkuje w tymczasowym obozie dla polskich uchodźców w Karachi. Tu kończy szkołę powszechną i rozpoczyna studia gimnazjalne. W roku 1944 spada na niego bolesny cios: umiera mu matka, zostawiając go samego z dwunastoletnią siostrą. Ojciec bowiem i starszy brat w tym czasie pełnili służbę wojskową w Armii Andersa w Palestynie.

W roku 1945 Sebastian wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych na studia do Orchard Lake, Michigan. Tu przez następne cztery lata kształcił się w Wyższej Szkole Najśw. Maryi Panny. Z ukończeniem studiów klasycznych opuszcza Orchard Lake i wstępuje do nowicjatu OO. Franciszkanów w Pulaski, Wis. Po ukończeniu studiów filozofii i teologii w Seminarium Chrystusa Króla w West Chicago, Illinois, otrzymuje w 1957 roku święcenia kapłańskie z rąk Biskupa Marcina McNamara, Ordynariusza diecezji Joliet, Illinois.

Z ukończeniem piątego roku teologii, O. Sebastian powołany jest w 1959 roku przez przełożonych na stanowisko redaktora *Miesięcznika Franciszkańskiego* w Pulaski, Wis. Stanowisko to, oprócz "week-endowej" pracy duszpasterskiej sprawuje po dzień dzisiejszy.

KS. KAZIMIERZ KWIATKOWSKI urodził się w miejscowości Długokąty, pow. Skierniewice, woj. Warszawskie, 22 lipca 1922 roku.

W okresie II Wojny Światowej wraz z liczną rzeszą Polaków przeszedł zsyłkę na Sybir, służbę wojskową i obozy przejściowe na uchodźctwie. Dnia 10 lutego 1940 roku został wywieziony przez Rosjan do miejscowości Pieszenskoje w okolicach Archangielska na przymusowe prace w lasach, a po uwolnieniu dostaje się do Uzbekstanu. W okresie 1941-42 służy w Polskich Siłach Zbrojnych w Rosji. Przez Krasnowodzk wydostaje się z Rosji i uda-

je się do Teheranu w Iranie, a następnie Valivade w Indii.

W listopadzie 1945 roku przyjeżdża do Zakładów Naukowych w Orchard Lake, wraz z grupą "Chłopców z Polski". Tu kończy gimnazjum i kolegium ze stopniem bakałarza sztuk pięknych (B.A.), następnie przechodzi teologię i otrzymuje święcenia kapłańskie w roku 1955. Podczas pobytu w Orchard Lake jest jednym z założycieli Koła Chłopców z Polski, kilkakrotnym prezesem i redaktorem *Naszej Drogi*. Od roku 1955 należy do ZPRK. Pracę kapłańską prowadzi Ks. Kazimierz na terenie Nowej Anglii, gdzie jest proboszczem parafii Św. Kazimierza w New Bedford, Mass.

FRANK LIESKE was born March 1, 1926 in Gdańsk, Poland. During the German occupation on February 20, 1944 he was forced to leave Poland through Germany and France and came to England in August, 1944.

Mr. Lieske served in the Polish II Corps in Italy from 1944 to 1946. During that time he completed technical high school at the combined local and military institutions. From 1949 to 1950 Frank attended the Chelsea College of Aeronautical Engineering, London, England.

He came to the United States in 1951. After a short time of orientation, he began to attend the Allied Institute of Technology and attended the Illinois Institute of Technology in Chicago, from which he graduated in 1954 with B.S.M.E. At present Frank is employed as a Sr. Design Engineer for the Architectural Firm of Graham, Anderson, Probst and White, Chicago, Illinois.

On September 17, 1956 Frank married Miss Teresa Brzozowska. Teresa was born in Wilno, Poland. She came to the United States in 1951. They have four children: George, born September 21, 1958; Edward, born October 24, 1960; Monica, born May 8, 1962; and Renetta, born on April 26, 1967. The older three children attend Congress Park School.

Ks. JÓZEF LIPKA przyszedł na świat w Strzępiniu w Wielkopolsce, 6 lutego 1900 roku. Uczęszczał do szkoły powszechnej w Zdroju. Z kolei w 1910 roku wstępuje do gimnazjum klasycznego w Grodzisku Wielkopolskim, które kończy w Międzyrzeczu.

W czerwcu 1918 roku zostaje powołany do wojska niemieckiego, ale tylko na krótko. Jeszcze w listopadzie tego samego roku powraca do domu. W tym czasie wybucha Powstanie Poznańskie, któremu oddaje się całkowicie. Od 1919 do 1921 roku pełni służbę wojskową w Armii Polskiej.

Po wojnie polsko-bolszewickiej rozpoczyna studia prawnicze na Uniwersytecie Poznańskim, które kończy z tytułem Magistra Praw.

Od 1923 do 1926 roku pracuje jako aplikant sądowy w Okręgowym Sądzie Apelacyjnym w Katowicach. Przez krótki okres czasu jest asesorem sądowym w Chorzowie i Rybniku. W 1926 roku zostaje mianowany sędzią grodzkim. Nowy swój urząd sprawuje w Chorzowie i w Katowicach.

Z kolei w 1932 r. zostaje wyznaczony na sędziego okręgowego w Katowicach. Pomimo licznych zajęć bierze czynny udział w życiu społecznym i religijnym. Jest członkiem Zarządu Oddziału Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Stowarzyszenia Polskiej Inteligencji Katolickiej. Od 1938 r. piastuje urząd prefekta Sodalicji Mariańskiej Inteligencji Męskiej. Jest również członkiem Rady Okręgowej Caritasu w Katowicach, Związku Oficerów Rezerwy i Koła Wiedzy Religijnej.

W czasie kampanii wrześniowej jest dowódcą pociągu pancernego. Dostaje się do niewoli niemieckiej, w której przebywa do końca wojny. W tym okresie organizuje życie religijne i jest jego duszą na terenie całego obozu oficerskiego.

Po uwolnieniu jest członkiem Komisji Weryfikacyjnej Polskiej Misji Wojskowej, z kolei doradcą prawnym Komendy Obozu Wysiedleńców oraz kierownikiem placówki amerykańskiego War Relief Services N.C.W.C. na terenie okupacji brytyjskiej.

Dnia 12 października 1949 roku przyjeżdża do Stanów Zjednoczonych. Wszędzie daje się poznać jako bardzo czynny katolik. W 1951 roku wstępuje do Seminarium Duchownego ŚŚ. Cyryla i Metodego w Orchard Lake, Michigan, gdzie kończy studia filozofii i teologii. Ksiądz Józef Lipka pełni swoją pracę duszpasterską wśród Polonii Kanadyjskiej, najpierw w Windsor, a obecnie w London, Ontario.

ANTONI J. MALARZ urodził się 5 kwietnia 1933 roku w miejscowości Bończa, pow. Krasnostaw, na Lubelszczyźnie.

Jesienią 1943 roku zostaje wywieziony na przymusowe prace do Niemiec, do Turynгии nad rzeką Łabą. Po wyzwoleniu przeszedł przez liczne obozy wygnańców na terenie Bawarii, gdzie uczęszczał do gimnazjum, należał do harcerstwa polskiego, będąc drużynowym ze stopniem ćwika, oraz spełniał funkcję tłumacza w biurze emigracyjnym (polski, łacina, niemiecki i angielski).

Do Stanów Zjednoczonych przyjechał 21 lipca 1952 roku i osiedlił się w Detroit. Tu rozpoczyna studia w Detroit Institute of Technology i po czterech latach otrzymuje zaświadczenie "Mech. Eng." W roku 1954 wstępuje do Związku Narodowego Polskiego i Sekcji Młodzieżowej przy Gminie 122 ZNP, gdzie był dwukrotnie wiceprezesem. Obecnie jest dyrektorem Gminy 122 ZNP.

W roku 1958 poślubia Lucynę Jezusek, jedną z pierwszych powojennych przybyszy z Polski do Detroit. Pani Lucyna urodziła się w Omsku, Rosji, podczas zsyłki rodziny na Sybir, skąd po wojnie wróciła do Polski. Państwo Malarz zamieszkują obecnie w Warren, Michigan i mają trzy córki: Teresę, urodzoną 15 marca 1961; Barbarę, urodzoną 4 czerwca 1963, oraz Renetę, urodzoną 14 września 1969 roku. Pan Antoś pracuje jako "machine designer" w Time Eng. Co.

Służbę wojskową odbył w okresie 1957-59 w Fort Campbell, Kentucky. Ojciec jego, Marcin, oficer wojska polskiego, zginął krótko po wojnie koło Lublina podczas napadów band ukraińskich. Matka, Czesława, z domu Laskowska, zamieszkuje obecnie w Rosenheim, w Niemczech Zachodnich, a w tym roku odwiedziła pp. Malarz w Ameryce.

FRANK P. MARCINKOWSKI was born in Poland July 11, 1930. During World War II he was deported with his family to Germany to forced labor camps, where he worked on the farms. After the war Frank came to the U.S.A. and became U.S. citizen in 1956.

Frank married Grace Boyer and they have two children: Frank Jr., born April 4, 1954 and Pamela, born March 18, 1960.

Frank attended Kelly (evening) High School, from which he graduated in 1967. He also attended Chicago Vocational Training School (meat cutters).

Initially he was employed as a brick layer but presently works as meat manager and cutter.

CHESTER MAZIARZ urodził się 1 lutego 1941 roku na wygnaniu w Solwiczegodzku, w okolicach Archangielska, w Rosji. Rodzice i rodzeństwo Czesława zostali wywiezieni z Polski na Sybir 10 lutego 1940 roku. Na mocy amnestii Polsko-Sowieckiej rodzina przedostała się do Uzbekistanu, a następnie przez Persję do Afryki do obozu polskiego Tengeru w Tanganice. Ojciec w tym czasie służył w Drugim Korpusie Armii Polskiej. Po wojnie Czesław wraz z rodziną dostaje się do Anglii, by połączyć się z ojcem, a w roku 1956 przyjeżdża do Stanów Zjednoczonych i osiedla się w Chicago, Illinois. Tu kończy szkołę średnią, dwuletnie kolegium Wright Junior College i kurs IBM Computers. Następnie przechodzi szkołę zawodową i zostaje przedstawicielem giełdy nowojorskiej (account executive).

We wrześniu, 1964 roku Czesław Maziarz poślubia Lillian Roguszcza, która również urodziła się na wygnaniu w Niemczech. Państwo Maziarz mają synka Marka, który urodził się 15 listopada 1967 roku.

Czesław przeszedł służbę wojskową w U.S. Army w 1962 roku, jest członkiem Chicago Society of Toastmasters Int. i "Wisła" Sports Club, a obecnie jest sekretarzem krajowym Rycerzy Dąbrowskiego. Żona Lillian, jest obecnie stenografistką sądową (court reporter).

FRANK J. MIZERA urodził się 15 marca 1928 roku w osadzie Czarnołozy, pow. Koczeryńce, woj. Tarnopolskie.

Dnia 10 lutego 1940 roku został wywieziony przez Rosjan razem z rodzicami, bratem Tadeuszem i siostrą Genią na Sybir do Kirowskiej "obłasti", gdzie mając tylko 12 lat pracował w lasach, ścinając zimą i spławiając wiosną drzewa.

Rosję opuścił w 1942 roku z miejscowości Krasnowodzk do Persji i przez Irak do Palestyny, gdzie ukończył gimnazjum w junackiej Szkole Kadetów. Podczas pobytu w Palestynie zwiedził Jerozolimę, Betlejem i Nazaret. W 1947 roku przybył do Anglii, gdzie zdobywa stypendium do Guildford Technical College na dwa lata i otrzymuje dyplom kreślarza.

Do Stanów Zjednoczonych przyjechał w 1954 roku i po kilku tygodniach zaczął pracę w Sinclair and Valentine, gdzie nadal pracuje jako "foreman".

W roku 1960 poślubił pannę Karolę Rosenbaum. Karola urodziła się w miejscowości Wołcze, pow. Turka, woj. Lwowskie. W 1942 roku została wywieziona z rodziną do Niemiec, a w roku 1953 z całą rodziną przybyła do Kanady.

Państwo Mizerowie mają trzech synów: Ryszard, urodzony 27 lutego, 1962; Marek, urodzony 19 sierpnia 1964 i Robert, urodzony 28 lipca 1969.

Pan Mizera jest prezesem Rycerzy Dąbrowskiego na Okręg Chicago.

TADEUSZ B. MIZERA urodził się 23 października 1929 roku w Czarnołożach, pow. Kopczyńce, w Tarnopolskim. Tadeusz, syn Stanisława i Tekli (Banas), ma starszego brata Franka i siostrę Gienię.

Dnia 10 lutego 1940 roku Rosjanie wywieźli całą rodzinę w głąb Rosji do pracy w lasach, na posesję Skaczok w okolicy Kirowa. Tadeusz opuścił Rosję w roku 1942 jako junak, przechodząc przez skupiska polskie w Persji, Iraku i Palestynie, gdzie kończy Szkołę Kadetów. Następnie przebywa w Egipcie i Anglii.

Do Stanów Zjednoczonych przybył w roku 1951 i zamieszkał w Chicago. Tu poślubia Marię Skuratowicz, rodem ze Smolina, która również przechodziła zsyłkę i tułaczkę podczas wojny. Państwo Mizerowie mają troje dzieci: syna Krzysztofa, urodzonego 25 stycznia 1957, oraz córeczki — Barbara z 29 listopada 1959 i Dianę z 28 maja 1967 roku.

Tadeusz Mizera przeszedł służbę wojskową 1952-54, w Fort Bragg, North Carolina.

WALLACE J. NAGROCKI was born to Władysław and Paulina (Mazurek) on June 8, 1928 in Mniszek, Lublin region of Poland.

On February 10, 1940 Wallace and his family were deported to the Archangelsk region of Northern Russia. After the outbreak of Russian war with Germany, they were allowed to leave Arctic Russia and found their way to the Central Asiatic Republics of the Soviet Union (Kazakhstan, Uzbekistan, Kirgistan), where the Polish Army (II Corps) was being formed. There, his father joined the Second Corps and in 1942 they managed to leave the Soviet Union, but not before hardships, hunger and sickness decimated the family. Of the eight member family only Wallace, his father and a sister survived.

Through Persia, Wallace found his way to a Polish orphanage in Jamnagar, India, where he resumed his schooling interrupted by the war.

On November 24, 1945 he came to the United States to continue his studies at Orchard Lake, Michigan, graduating from high school in 1949. His father migrated to South America and lives in Buenos Aires, Argentina.

After graduation Wallace left Orchard Lake and moved to Detroit, where he met his wife, Mary Dubiel, also born in Poland. They were married on February 5, 1951 and have three children: Richard, born June 16, 1953; Teresa, born February 10, 1955; and Sylvia, born August 12, 1957.

Wallace fulfilled his military obligation during 1950-52, being stationed mostly in Germany. There, Sergeant Nagrocki was a tank commander in the Infantry Division.

After his army service Wallace returned to Detroit and began his career in the trucking business, which took him to all parts of the continental United States and neighboring countries as well. He attended Ford Community College in Dearborn and is presently employed as manager at Air & Sea Pak.

KS. PRAŁAT ZDZISŁAW PESZKOWSKI urodził się dnia 23 sierpnia 1918 roku w Sanoku, gdzie spędził dzieciństwo i ukończył gimnazjum. W roku 1938 był w Szkole Podchorążych kawalerii w Grudziądzu. Wojna zastała go w 20 pułku ułanów — brał udział w walkach przeciw Niemcom i bolszewikom. 23 września został wzięty do niewoli sowieckiej i przebywał w obozie w Kozielsku. Jest jednym z nielicznych oficerów polskich, którzy nie zginęli w Katyniu.

Jest następnie w trzonie tworzącej się Armii polskiej w Rosji w I pułku ułanów Krechowieckich. Po wylądowaniu w Persji przechodzi przeszkolenie oficera broni pancernej. W tym czasie zaistniał trudny problem — poza granicami Rosji wraz z wojskiem polskim znalazła się wielka rzesza uchodźców a wśród niej MŁODZIEŻ. Harcmistrz Peszkowski bierze czynny udział w rozwiązaniu tego żywotnego problemu. Wolne chwile poświęca na organizowanie kursów i obozów młodzieży harcerskiej. Zostaje specjalnie wyznaczony z grupą instruktorów do zorganizowania i wychowania młodzieży w Teheranie i Isfahanie w Persji. Specjalnością jego są ZUCHY i kształcenie wodzów zuchowych. W tej dziedzinie specjalne wykształcenie otrzymał w słynnej szkole Harcerskiej w Górach Wielkich, gdzie był instruktorem u słynnego Hm. Aleksandra Kamińskiego. Rozkazem Naczelnego Wodza zostaje odwołany z pułku do Palestyny i Indii, gdzie jest wizytatorem wychowania młodzieży. Poznaje Indie, przyjaźni się z wieloma osobistościami z grona Gandhiego. Młodzież przygotowuje do nowego życia na emigracji. W roku 1946 opuszcza wraz z uchodźcami Indie i przybywa do Anglii. Rozpoczyna studia uniwersyteckie w Oxfordzie w dziedzinie psychologii i języków.

W roku 1950 przybywa do Stanów Zjednoczonych do Orchard Lake, gdzie odbywa studia filozofii i teologii. Zostaje wyświęcony na kapłana w roku 1954; prymicje swe odprawia w Rodzinie Harcerskiej na Trójcowie w Chicago. Zostaje zaangażowany do pracy nauczycielskiej i wychowawczej w Zakładach Naukowych w Orchard Lake.

Równolegle z pracą nauczycielską i wychowawczą studiuje na Uniwersytetach w Detroit, Madison, Londynie oraz na Uniwersytecie Polskim na Obczyźnie. Stopień magistra zdobywa po napisaniu pracy pt. "Sienkiewicz w Ameryce"; w ten sposób spłacił też i dług rodzinny, bowiem żona Sienkiewicza była siostrą babki ks. Peszkowskiego.

Tytuł doktora filozofii uzyskał za opracowanie tezy "Kult Matki Bożej w literaturze polskiej". Ks. Zdzisław Peszkowski jest autorem kilku podręczników harcerskich, wychowawczych, zredagował dwie katalogie: Maryjną i Poezji Religijnej podczas okupacji. Jest również autorem kilku prac z dziedziny historii homiletyki i kultury polskiej oraz zagadnień z językoznawstwa. Ks. Prof. Z. Peszkowski wykłada w Zakładach Naukowych między innymi język polski pastoralny. Jest naczelnym kapelanem Związku Harcerstwa Polskiego w U.S.A.

Dnia 21 października 1970 Ojciec Św. Paweł VI, z inicjatywy Ks. Kardynała Wyszyńskiego, mianował Ks. Dr. Z. Peszkowskiego prałatem. Ukochana jego matka nie doczekała się tej radosnej wiadomości; bo w czasie kiedy jego bulla nominacyjna Papieska została podpisana w Rzymie, Ks. Prałat był na pogrzebie swojej matki w Sanoku, w Polsce.

STANISŁAW W. PIEKARSKI urodził się w Jasienowie, pow. Augustów, woj. Białostockie, 2 stycznia 1930 roku. W lutym 1940 roku zostaje wywieziony przez Rosjan z całą rodziną do "posiołka" Ciurnoczna w obwodzie Archangielskim, a stamtąd do Centralnej Azji Sowieckiej w 1942 roku, gdzie wstępuje do junaków. Przez Jangieul i Aszhabat opuszcza Związek Sowiecki i dostaje się do Mieszedu w Persji, gdzie z powodu młodego wieku przeznaczony zostaje do sierocińca w Jamnagar, Indii.

25 listopada, 1945 roku przybywa na studia do Orchard Lake, a w roku 1947 przenosi się do Kolegium Związkowego w Cambridge Springs, Pa. Tam kończy dwuletni kurs techniczny. Po ukończeniu studiów powraca do Detroit i rozpoczyna pracę zarobkową. Bierze czynny udział w życiu polonijnym, należy do K.S. Biały Orzeł, "International Institute", Filaretów, Sekcji Młodzieżowej i Związku Narodowego Polskiego.

27 grudnia 1952 roku poślubia Amelię Armacką, rodem z Kujaw, która do Ameryki przyjechała w roku 1950, a podczas wojny wraz z rodziną przechodziła obozy przymusowej pracy w Niemczech. W okresie 1953-55 Staszek odbywa służbę wojskową. Państwo Piekarscy mają trzech synów: Bogusława, urodzonego 14 października 1953; Henryka, urodzonego 12 kwietnia 1956 i Tadeusza, urodzonego 8 września 1959. Staszek pracuje w swoim zawodzie, jako "tool and die maker", a Amelia prowadzi własny zakład fryzjerski. Państwo Piekarscy doznają dwóch bolesnych ciosów: w roku 1952 ginie tragicznie w wypadku samochodowym brat Amelii, a w roku 1966 umiera jej ojciec.

Cała rodzina pp. Piekarskich należy do Z.N.P., gdzie Staszek jest Prezesem Gminy 15 i prezesem Grupy 1547. Jest również prezesem Rycerzy Dąbrowskiego na Okręg Detroit. Należy do Klubu Moms and Dads przy Orchard Lake, gdzie Boguś i Heniu uczęszczają do szkoły wyższej.

TADEUSZ

WALTER A. PIENTA was born on July 16, 1929 in Sienio-wice, Eastern Poland.

Orphaned during World War II, Pienta joined the Polish underground. He was captured and spent 19 months in concen-tration and labor camps. Pienta came to the United States after the war as a teen-ager with a third grade education.

Realizing the need for education, he resumed his schooling at the Polish Schools in Orchard Lake. There he was taught English and finished high school.

Walter married Babara Dorowska, originally from Łódź, Po-land. They have three children: Lillian, born in 1954; Ronald, born in 1956 and Kenneth, born in 1960. They presently reside at 6843 Meath Hunt, Troy, Michigan.

Pienta began the long quest for a college degree by taking a few courses while working. The quest was postponed for three years while serving in the army during the Korean War.

Army service, imprisonment in a concentration camp, mar-riage, raising a family and advancing from tool & die appren-ticeship to a department manager slowed down Walter Pienta's pursuit of a college degree but it didn't prevent his achievement of the goal.

Pienta, manager of Chrysler Corp. Engineering Office's tool-ing and certification department, was honored by his employers for having earned a bachelor's degree in business administra-tion at the University of Detroit after 19 years of on-again, off-again study.

Sidney L. Terry, vice-president — engineering, presented Pienta with a certificate of merit. Pienta joined Chrysler in 1958, advancing to department manager in 1965. Currently, he is working on his master's degree in business administration.

JANUSZ REKAWEK was born on June 20, 1929 in Marysin, Nowogródek region, Poland. His parents are Janusz and Maria, maiden name Kalaska.

In the early stages of World War II, on February 10, 1940, Russians deported Janusz and his family to Czurga, Archangielsk region of Arctic Russia, where they performed forced labor as lumbermen.

In 1942 he was able to leave the Soviet Union and through Meshed, Iran, found his way to Polish refugee camp in Jamnagar, India.

Janusz came to the United States on November 24, 1945 with a group of youthful Polish boys from India, eventually known as "Chłopcy z Polski", who were brought to the Orchard Lake Schools in Michigan. There Janusz completed high school in 1949.

He was called to the military service in January and spent the next two years in the Army, being stationed primarily in Germany and France.

After his military service he completed Detroit Trade School (5 years) and became a steam-fitter. Eventually, he became a mechanical contractor and co-owner of the Inter Lakes Mechanical Contractors of Union Lake, Michigan.

Janusz married Elizabeth Merenuk from Pontiac, Michigan. They reside in Clarkston, Michigan, and have six children: Stanley, born August 12, 1955; Jenny, born September 2, 1956; Theresa, born November 13, 1958; Elizabeth, born December 20, 1960; Nancy, born October 3, 1962 and Mary, born October 15, 1966.

JÓZEF RUDNICKI urodził się 3 maja 1927 roku w miejscowości Włodzimierzec, pow. Sarny, na Wołyniu.

W lipcu 1943 roku został wywieziony wraz z rodziną na przymusowe prace do Neustadt w Niemczech. Po wojnie przebywał w polskich obozach uchodźczych, gdzie uczęszczał do szkoły średniej.

Do Stanów Zjednoczonych przyjechał z rodziną 3 maja 1950 roku do Port Austin, Michigan, a w rok później przeniósł się na stałe do Detroit. Tu bierze czynny udział w życiu polonijnym, wstępuje do Związku Narodowego Polskiego i Sekcji Młodzieżowej przy gminie 122 ZNP, gdzie przez kilka lat spełnia urząd prezesa.

19 sierpnia 1961 roku Józef poślubił Krystynę Kaczmarek, rodem z Polski, która również przechodziła zsyłkę na przymusowe prace w Niemczech. Państwo Rudniccy zamieszkują obecnie w St. Clair Shores, Michigan, wraz z trzema córeczkami: siedmioletnią Jasią (Jane), pięcioletnią Basią i dwuletnią Lydią.

Rodzice Józefa, Wincenty i Anna (Zielińska) Rudniccy zamieszkują w Detroit.

KS. PIOTR A. SANCZENKO urodził się dnia 9 marca 1927 roku w Nieświeżu, Polska, gdzie spędził swą młodość. Tam uczęszczał do szkoły powszechnej, którą ukończył w roku 1938 i po egzaminie wstępnym został przyjęty do gimnazjum.

Po wejściu do Polski bolszewików 17 września 1939 roku i przemienieniu gimnazjum na średnią szkołę rosyjską, Piotr dalej kontynuuje naukę. W czasie okupacji niemieckiej uczęszczał z przerwami do tej samej szkoły — uczył się niemieckiego.

Dnia 3 kwietnia 1943 roku podczas łapanki został przymusowo wywieziony na roboty do Niemiec, do Loerrach, Badenia. Tam pracował w cegielni, jako niewolnik. Warunki były okropne. Piotr miał wtedy szesnaście lat.

Wejście wojsk alianckich, tj. francuskich, oswobodziło go z niewoli dnia 24 maja 1945 roku. Po kilku trudnych miesiącach ponieważ udał się do obozu uchodźczego w Muellheim (Bad.), a stamtąd do Liceum w Rottweil nad Neckarem. Po krótkim czasie zostaje przerzucony do Liceum w Schwenningen, gdzie otrzymał świadectwo po ukończeniu matury w 1947. Studia filozofii i teologii rozpoczął na słynnym niemieckim uniwersytecie Ludwigs-Albert, Freiburg Breisgau. Tam też w roku 1950 ukończył filozofię.

W czerwcu 1950 roku opuścił Niemcy, aby w U.S.A. rozpocząć studia teologii w Seminarium Polskim w Orchard Lake, Mich. Tu udziela się w harcerstwie i Sodalicii Mariańskiej.

Święcenia Kapłańskie Ks. Sanczenko otrzymał w roku 1954 i rozpoczął pracę kapłańską w diecezji London, Ontario, w Kanadzie. Przez osiem lat był wikarym w polskiej parafii Matki Boskiej Częstochowskiej w London, Ont., a następnie przez dwa lata w parafii Św. Trójcy w Windsor. W roku 1964 zostaje proboszczem parafii Matki Boskiej Zwycięskiej w Chatham, Ontario.

Matka i rodzeństwo Ks. Piotra zamieszkują w Nieświeżu, na ziemiach zabranych Polsce przez Rosję.

VICTOR J. SAWKO was born in Poland in 1932, came to the United States in 1946, and married in 1956 the former Dorothy Kay Sperandio. They have four children: Vicki Kay, age 13; Carolyn Ann, age 12, Victor A., age 8; and Gregory, age 6.

Dorothy and Victor met at Loyola University in 1955. She graduated from School of Liberal Arts in 1956, and he graduated from the School of Law in 1959.

Occupation: Attorney, Self-employed with office at 2300 Board of Trade Building, Chicago, Illinois 60604, telephone HA-7-0161.

Residence: 214 E. Murray Drive, Wood Dale, Illinois.

**MIECZYSLAW B. SUKIEN-
NIK**, urodził się 22 maja 1928 roku w Sienkiewiczach, w pow. Krzemieniec na Wołyniu w Polsce, gdzie spędził lata wczesnej młodości i uczęszczał do szkoły powszechnej. Dalszą naukę przerwał mu wybuch II Wojny Światowej i zsyłka wraz z całą rodziną do leśnej osady Piszczanka na północnym Uralu, za Kołem Arktycznym. Po amnestii w 1942 roku, uwolniona rodzina wyjeżdża do Turkistanu, w Sowieckiej Centralnej Azji, skąd po krótkim pobycie, rzeką Amu-Darią

przerzuceni zostali do Uzbekistanu w rejonie Karakul.

Gdy Armia Gen. Andersa opuszczała Związek Sowiecki, jako rodzina wojskowa wyjechali przez morze Kaspijskie do Pahlevi w Persji, a po przejściowym tam pobycie do stolicy Iranu, Teheranu. W Teheranie w obozie dla uchodźców kontynuował naukę i był członkiem drużyny harcerskiej.

Po rocznym pobycie w Teheranie przez Ahwaz, Zatokę Perską wyjeżdża wraz z matką i młodszymi siostrami do obozu przejściowego pod Karachi, obecnie Pakistan, a stąd do Valivade-Kolhapur, Indie, gdzie przebywał do roku 1945. W polskiej szkole obozowej ukończył szkołę powszechną i dwa lata gimnazjum im. Marii Curie Skłodowskiej. Kontynuował pracę harcerską, jako zastępowy i przyboczny, równocześnie był prezesem koła ministrantów.

Za staraniem Zakładów Naukowych w Orchard Lake, Mich., zimą 1945 roku pod opieką Ks. Kazimierza Bobrowskiego przyjechał do Ameryki na dalsze studia. W Orchard Lake ukończył High School, College (4 lata) i Teologię (4 lata). Podczas pobytu w Orchard Lake był jednym z założycieli Koła Chłopców z Polski, prezesem tego koła oraz długoletnim redaktorem "Nasza Droga".

Zrezygnowawszy ze święceń kapłańskich w roku 1956 wyjechał do Chicago, gdzie połączył się z rodziną, która w 1951 roku przybyła do Chicago z Anglii. Pracując w Chicago, w międzyczasie ukończył Instytut Technologiczny Laskiego, po czym uczęszczał na Illinois Institute of Technology. Obecnie pracuje jako designer-engineer. Pracując społecznie na terenie Chicago był prezesem chóru im. Paderewskiego, oraz wiceprezesem "Veritasu" Koła Młodych.

Dnia 6 lipca 1963 roku pojął za żonę pannę Pelagię Stefanowicz, przybyłą z Polski.

GOOD LUCK TO THE

KNIGHTS OF DĄBROWSKI
formerly K. CH. P. FRATERNITY
of ORCHARD LAKE

"Let us continue helping the Orchard Lake Schools"

Louis J. Talaga

Eleanor S. Talaga

CHESTER WAJDA was born in Kniazyce, Poland on October 27, 1937. In February of 1940 the family was deported to Russia, where they lived for over two years. In December of 1942, the family made its exodus to Teheran, Iran. During the next three years they lived in Ahwaz, Iran, Karachi and Valivade, India. In 1946 the family came to DuBois, Pennsylvania, where Chet began his grammar school education. Three years later the family moved to Chicago, and in 1953 Chet began his high school studies in Orchard Lake, Michigan. Upon his graduation from Orchard Lake, he attended the University of Illinois and Roosevelt University. In 1963 he fulfilled his military obligation as a paratrooper in the United States Army.

On September 7, 1968 he married the former Maxine F. Jendraszak. Chet's wife, Maxine, was born in Chicago, Illinois. She attended Sacred Heart Grammar School, St. Stanislaus Kostka High School, and St. Mary's of Nazareth School of Nursing. Upon graduation from St. Mary's she worked there for three years and until recently was employed at the University of Illinois Research and Educational Hospitals as a registered surgical nurse.

Presently the Wajda family is residing at 1101 W. 63rd Street in LaGrange, Illinois. Chet is employed at International Harvester Co. On August 30, 1969 they were blessed with a baby boy, Chester John.

EDWARD J. WAJDA urodził się dnia 6 grudnia 1929 roku w Książcach koło Przemyśla. Ojciec Edwarda był rolnikiem i rezerwistą żandarmerii wojskowej.

W lutym 1940 roku został Edward J. Wajda wywieziony do Rosji wraz z matką, dziadkiem Andrzejem Mędrala oraz dwoma braćmi; Czesławem i Wiesławem.

Amnestia w roku 1942 umożliwiła całej rodzinie, oprócz Wiesława, który zmarł w Rosji, wyjazd do Teheranu, a następnie po kilku miesiącach do Karachi w Indiach.

W roku 1945 16-letni Edward zgłasza się na wyjazd do U.S.A. w celu studiowania w zakładach naukowych w Orchard Lake. Po ukończeniu gimnazjum Najświętszej Maryi Panny w Orchard Lake wstępuje na "University of Illinois", najpierw na studia przygotowawcze, gdzie otrzymuje stopień BS (Bachelor of Science), a następnie na tymże uniwersytecie w roku 1956 otrzymuje tytuł doktora medycyny (MD — Doctor of Medicine). Praktykę lekarską (Internship) odbywa w szpitalu SS. Nazaretanek w Chicago.

W roku 1958 żeni się z panną Hanną Kochańską, rodem z Warszawy, która po Powstaniu Warszawskim została wywieziona do Niemiec.

Państwo Wajda mają troje dzieci: córkę Violę, lat 11; oraz synów: Edwarda, lat 10 i Krzysztofa, lat 3.

Dr. Edward J. Wajda rozpoczyna prywatną praktykę lekarską w roku 1960 i prowadzi ją nadal w Chicago.

Dr. Edward J. Wajda jest prezesem Polish Medical Society, od sześciu lat Krajowym Prezesem Rycerzy Dąbrowskiego. Nadto jest członkiem Korporacji Szkół w Orchard Lake, Association of Military Surgeons, Academy of General Practice, oraz Związku Narodowego Polskiego.

ANTONI WALAWENDER, syn Stanisława i Marii (Babiarz), urodził się 28 października 1929 roku. Szkołę podstawową rozpoczął w Mielnicy Podlaskiej nad Dniestrem w powiecie borszczowskim. 10 lutego 1940 roku zostaje deportowany na Sybir — uczastok Kabań w okolicach Barnaulu, gdzie rodzice jego pracują, jako “lesopowalszczyki”.

Na mocy amnestii dwunastoletni Antoś z rodzicami, bratem Józefem, siostrami — Stasią i Zosią, przedostaje się na południe Z.S.R.R., a na kolchozie Dzigirem w leninskiej oblasti (około 120 km. na wschód od Taszkentu) przechodzi głodówkę. 1 września 1942 w Jangi-Jul'u rozstaje się z rodzicami i siostrami i z bratem przez Aszhabad dostaje się do Meshedu (Iran), a w grudniu tego samego roku przyjeżdża do Osiedla Dzieci Polskich w Balachadi koło Jamnagar w Indii, gdzie kończy szkołę podstawową.

Nadszarpnięte zdrowie podciąga na kuracji w Panchgani (ok. 200 km. na południe od Bombaju) i zostaje skierowany do Valivade koło Kolhapur. Tu uczęszcza do gimnazjum ogólnokształcącego im. Marii Curie Skłodowskiej. Po krótkim postoju w Bombaju i Kalkucie dobija do Stanów Zjednoczonych 24 listopada 1945 roku. W Orchard Lake przebywa od 25 listopada 1945 do 12 czerwca 1952 roku kończąc gimnazjum w 1948 roku, a Kolegium N.M.P. cztery lata później z dyplomem bakałarza sztuk pięknych, jako absolwent laiczny. Do czasu poboru do służby wojskowej 10 grudnia 1952 przebywa i pracuje w fabrykach w Reading, Pennsylvania, i Pontiac, Michigan.

Z Korei wraca do Ft. Ord, California, i Ft. Lewis, Washington, w 1954 roku. Pracuje w Fisher Body w Pontiac, Michigan, a wieczorami studiuje najpierw na Wayne State University. Po zdobyciu dyplomu nauczycielskiego w 1958 roku rozpoczyna pracę pedagogiczną w Avondale Jr. High School koło Pontiac. Stopień magistra sztuk pięknych zdobywa na Uniwersytecie Detroickim w 1961 roku. Od września 1962 wykłada historię Stanów Zjednoczonych i geografię świata w Fitzgerald Jr. High School, Warren, Michigan. Nadprogramowo prowadzi kursy języka angielskiego i ustroju państwowego Stanów Zjednoczonych w Fitzgerald High School i East Detroit High School. Prowadzi też wieczorowe kursy języka polskiego w Warren i Hamtramck; uczy przez jakiś czas religii w ramach programu C.C.D. w parafiach św. Marka i św. Kletusa w Warren. Jest związany z szeregiem zawodowych i bratnich organizacji (N.E.A., M.E.A., E.E.A., P.A.H.A., P.A.C., C.C.C., P.L.A.V., P.N.A., C.K.I.S. i inne).

Rodzice jego, których nie widział od trzynastego roku życia zamieszkują obecnie w Łęgowie koło Gdańska. Siostry Stasia Chamerska i Danusia Wrona są również w Polsce, a siostra Zosia i brat Józef w Anglii.

Z żoną Heleną (Lenk) rodem z Lubelszczyzny, którą poślubił w 1957 roku, ma sześcioro dzieci: Krysię, Basię, Rysia, Czesia, Joasię i Danusię.

WACŁAW WIERCINSKI urodził się 20 czerwca 1926 roku w miejscowości Czerniat, pow. Postawy, na Wileńszczyźnie. Tam ukończył szkołę średnią.

W czasie wojny został wywieziony 18 października 1943 roku na przymusowe prace do Muenchen w Niemczech, gdzie pracował przy budowie domów. Po wyzwoleniu osiedlił się w obozie Wildflecken i odbył służbę wojskową w amerykańskich Kompaniach Wartowniczych.

Do Stanów Zjednoczonych przyjechał 20 sierpnia 1950 r. do portu New Orleans. Obecnie zamieszkuje w Hamtramck, Michigan i jest z zawodu ślusarzem. Tu też odeszli z tego świata rodzice Wacka; ojciec Henryk zmarł w roku 1957, a matka Emilia (z domu Pisarska) w roku 1958. Od szeregu lat Wacek jest czynnym członkiem Związku Narodowego Polskiego, a obecnie dyrektorem Gminy 122 Z.N.P.

STANLEY A. WŁODOWSKI was born on November 5, 1927 in Przytuly, in the Warsaw region of Poland. He is the son of Bolesław and Stefania (Galeńska).

During World War II, in April 1941, he and his family were deported by Russians to forced labor camps in the fields of Aktyubinsk region of the Soviet Union's Kazakhstan Republic, where they subsisted in hardships and deprivation. There Stanley lost his mother.

After Hitler attacked Russia, Stanley was allowed to leave the Soviet Union, going through Polish refugee centers, first in Meshed, Iran, then in Jamnagar and Valivade, India.

On November 24, 1945 he came to the United States to study in the Polish Schools in Orchard Lake, Michigan. Here he graduated from High School and completed two years of college. Afterwards, Stanley moved to Chicago, Illinois, where he attended Greek Technical Institute and became a tool and die maker.

On April 21, 1951 Stanley married Eleanore Kocur from Chicago, then spent two years in the Army being stationed in the U.S. and Japan. Mr. & Mrs. Włodkowski have three sons: Stanley, born January 30, 1954; Bill, born July 28, 1955; and Stephen, born February 28, 1958. The two older boys are attending their father's Alma Mater, the St. Mary's High School at Orchard Lake.

Stanley is one of the founding members of the Knights of Dąbrowski (formerly Koło Chłopców z Polski), and belongs to the Alumni Association of Orchard Lake, The Moms and Dads Club of O.L., and Polish National Alliance.

WILHELM WOLF urodził się 11 grudnia 1921 roku we Lwowie, gdzie skończył szkołę powszechną oraz trzyletnią szkołę zawodową mechaniki precyzyjnej. W roku 1938 rozpoczął pracę na kolei, jako pomocnik maszynisty, a w roku 1941 został maszynistą kolejowym.

Rodzice jego, Jakub i Zofia (Stieber) zostali wywiezieni na przymusowe prace do Niemiec (Halle) w roku 1941, skąd po wojnie powrócili do Polski i zamieszkali we Wrocławiu. Oboje obecnie już nie żyją. Ojciec zmarł w 1955, a matka w 1957 roku.

Wilhelm został wywieziony do Niemiec w okolice Frankfurtu w marcu 1943, gdzie do końca wojny pracował na kolei. Z niewoli został uwolniony przez wojska amerykańskie w kwietniu 1945, poczym zamieszkał w obozie uchodźczym w Regensburg w Bawarii. Tam pracował jako kwatermistrz, a 11 lutego 1946 poślubił Marię Romańczuk, rodem z Polski, która również przeszła zsyłkę do obozów pracy w Niemczech.

Państwo Wolf przyjechali do Ameryki 26 kwietnia 1950 i zamieszkali w Detroit, Michigan. Mają dwoje dzieci: 24 letnią córkę Danutę, obecnie Hrabina, oraz 18 letniego syna, Ryszarda, który uczęszcza do Detroit College Business Institute. Pan Wolf pracuje w General Motors.

Od roku 1950 cała rodzina należy do Z.N.P., gdzie Wilhelm jest czynnym członkiem przy Gminie 122. W roku 1957 zostaje dyrektorem Gminy, a przez ostatnich kilka lat wiceprezesem tejże. W roku 1958 był delegatem na Sejm Z.N.P. w Detroit. Poza tym jest członkiem Związku Przyjaciół Żołnierza Polskiego i K.S. Biały Orzeł, gdzie parokrotnie był prezesem; jest również sędzią piłki nożnej.

ROMAN ŻARCZYŃSKI urodził się 8 listopada 1933 roku miejscowości Sarny na Wołyniu. Jest synem Józefa i Narcyzy, z domu Łoś.

W roku 1942 Niemcy wywożą go z rodziną do Manchan. Po wojnie uczęszcza do szkoły polskiej w Niemczech, a następnie służy w Kompanii Wartowniczej w okresie 1949-51.

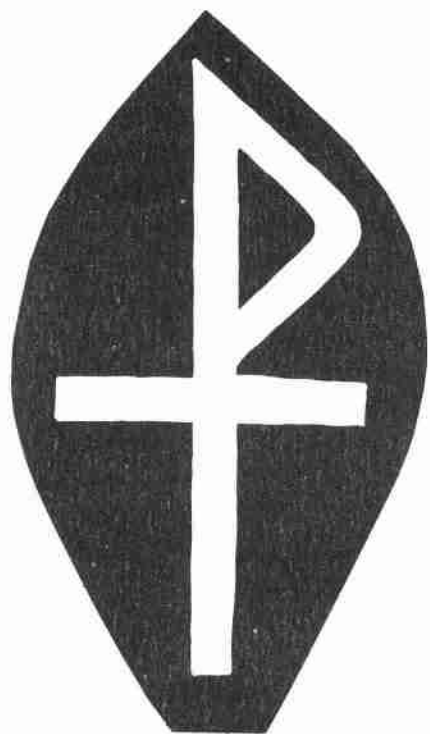
Dnia 3 listopada 1951 roku przybywa wraz z rodziną do Stanów Zjednoczonych i osiedla się w Detroit, Michigan. Tu poślubił Pelagię Zych, która również pochodzi z Polski. Państwo Żarczyńscy mają czworo dzieci. Cała rodzina udziela się w harcerstwie amerykańskim — Boys Scouts, Girls Scouts, Boys Scouts Club i Scout Mothers Club.

Ojciec Romana zmarł w Ameryce w roku 1958.

MR. JÓZEF BANIOWSKI, Sayreville, N.J.
REV. KAZIMIERZ BOBROWSKI, Huntington Beach, Cal.
MR. RICHARD A. DUBIEL, Malden, Missouri
MR. EUGENE GLADOWSKI, Old Bridge, N.J.
MR. JOSEPH GODEK, DuBois, Penn.
REV. BRUNO L. KACZMARCZYK, Saginaw, Mich.
MR. JOSEPH KIELTYKA, Birmingham, Mich.
MR. HILARY KROLIK, San Diego, Cal.
MR. CHESTER LICHODZIEJEWSKI, A.P.O. N. Y. (England)
MR. JOSEPH MAKSYMÓW, Hamtramck, Mich.
REV. MICHAŁ P. PAWELEK, Chicago, Ill.
RT. REV. MSGR. FRANCISZEK PLUTA, London, Ont., Canada
REV. TADEUSZ RATAJ, Alberta, Canada
MOST REV. R. WŁADYSŁAW RUBIN, Rome, Italy (Vatican)
REV. LADISLAUS WOLKO, Spearman, Texas

Rycerze Krzyżowi

Crusader Knights

FRANCISZEK ANDRUSZ urodził się 10 grudnia 1932 we wsi Glinka, koło Mińska na Białorusi. Ojciec jego Antoni, zaginął przed II Wojną Światową, po aresztowaniu i uwięzieniu przez Rosjan w roku 1937. Matka, Albina, z domu Stefiak, mieszka obecnie w Detroit.

W grudniu 1943 cała rodzina wywieziona została na przymusowe prace do Regensburg w Bawarii. Po wojnie Franciszek przebywał w obozach uchodźczych od 1945 do 1951, gdzie uczęszczał do szkoły polskiej, a podczas lat 1949-51 służył w Amerykańskich Kompaniach Wartowniczych.

Do Stanów Zjednoczonych przybył wraz z rodziną 19 lutego, 1951 i osiedlił się w Detroit, Michigan. Jest członkiem Z.N.P. od roku 1951. Należał do Sekcji Młodzieżowej przy Gminie 122, gdzie brał udział w polskich występach kulturalnych (śpiew, taniec, przedstawienia).

Dnia 1 czerwca 1957 ożenił się z Wandą Rudnicką, rodem z Polski, która również przechodziła zsyłkę do Niemiec. Państwo Andrusz mają dwóch synów: Ryszarda, urodzonego 7 lipca 1958 i Henryka, urodzonego 2 grudnia 1962 roku.

PIOTR DZENDROWSKI urodził się 12 lipca 1921 roku w Złaczawie, Polska. W roku 1942 przymusowo został wywieziony do obozu Ulm w Niemczech.

Po wyzwoleniu przez Amerykanów wstąpił do służby wojskowej armii Stanów Zjednoczonych. Po zakończeniu wojny wstąpił do Kompanii Wartowniczej, w której służył przez sześć i pół lat, po czym otrzymał honorowe zwolnienie.

Do Stanów Zjednoczonych przyjechał w 1950 roku. Tu spotkał i poślubił w 1952 roku pannę Eugenię Kochańską, z domu Bator. Brała ona udział w Powstaniu Warszawskim, po którym była wywieziona do Niemiec. Do Ameryki przyjechała w 1951 roku.

Piotr należy do Klubu Łodzian i Klubu Sawanna. Został przyjęty do Rycerzy Dąbrowskiego w październiku 1969 roku.

MARIAN J. PRZYBYLSKI urodził się 28 sierpnia 1933 w Bouillancy, niedaleko Paryża we Francji, gdzie przebywał przez pięć lat. Od piątego do ósmego roku życia zamieszkiwał w Polsce, skąd wraz z rodziną w marcu 1942 roku został wywieziony do Lubeki w Niemczech. Po wojnie, w okresie 1945-50, uczęszczał do gimnazjum polskiego w obozach uchodźczych.

Do Stanów Zjednoczonych Marian przyjechał 24 listopada 1950 i osiedlił się w Detroit, Michigan. Był jednym z pierwszych w grupie założycieli harcerstwa polskiego na terenie Detroit. Był również czynnym w Sekcji Młodzieżowej przy Gminie 122 Z.N.P.

W okresie 1953-55 odbył służbę wojskową w Armii Amerykańskiej, będąc stacjonowanym w Niemczech na terenie Ba-

warii, gdzie też ukończył "Specjalną Szkołę Dowódców Czołgów" na poziomie kolegiatnym w ramach N.A.T.O.

Po wyjściu z wojska studiował inżynierię elektroniki w dziale brodkastów radiowych i telewizyjnych, otrzymując licencję Federal Communication Commission. Bierze również czynny udział w życiu polonijnym w ramach Związku Narodowego Polskiego przy Gminie 122. Przez szereg lat był kasjerem w Grupie Zamoyskiego, a od roku 1961 jest sekretarzem finansowym tejże grupy. Jest jednocześnie organizatorem i przewodniczącym Komitetu Rozwoju Gminy 122. Był posłem na Sejm 34 Z.N.P. w Filadelfii.

Ojciec jego, Michał, zmarł w Detroit 23 lipca 1956, a matka, Antonina z domu Janik, mieszka z Marianem.

TADEUSZ ŚWITALSKI urodził się dnia 21 października 1941 w miejscowości Bełchatów, Polska. W 1964 roku ożenił się z Danielą Retko z Bełchatowa. Z rodziną przybył do U.S. w grudniu 1964 roku.

Państwo Świtalscy mają dwie córeczki: Ilonę i Elżunię. Tadeusz został przyjęty do Rycerzy Dąbrowskiego we wrześniu 1969 roku.

- MR. MICHAEL BALICKI, Chicago, Ill.
MR. LAWRENCE BUKATY, Kansas City, Kan. (Orchard Lake)
MR. JAMES CHOJNOWSKI, Chicago, Ill.
MR. FRANK CIUPKA, Chicago, Ill.
MR. DONALD E. HORKEY, Detroit, Mich. (Orchard Lake)
MR. ZENON KWIATKOWSKI, Chicago, Ill.
MR. MICHAEL MIELCZAREK, Chicago, Ill.
MR. WALTER RAKOCZY, East Chicago, Ind. (Orchard Lake)
MR. EUGENE SIKORA, Detroit, Mich.
MR. JOSEPH SLIWIŃSKI, Des Plaines, Ill.
DR. M. Z. SOKOŁOWSKI, Bloomfield, Mich.
MR. MARIAN WOJSŁAW, Chicago, Ill.

Honorary Members

RYCERZE KORONNI

CROWN KNIGHTS

VERY REVEREND WALTER JOSEPH ZIEMBA

OL's Eighth Rector and President

HONORARY CROWN MEMBER

"Seminarium Polskie w Orchard Lake nikt nie zamknie – ani żaden Rector, ani żaden fakultet, ani Rada Nadzorcza, ani żaden Biskup, Arcybiskup, Hierarchia, żaden Kardynał, ani nawet zapewne sam Papież – tylko Polonia może zamknąć nasze Seminarium – może go zamknąć przez nie przysyłanie swoich synów do szkoły. Możemy mieć wszelkie zasoby, wszelkie pieniądze, fundacje, przepiękne budynki, poparcie, najlepszy fakultet na świecie – możemy wszystko mieć, ale jeżeli tam nie będzie studentów, nie będzie Seminarium. A więc dziś wieczorem mam tylko jedną prośbę do Was – proszę Was o waszych synów, przysyłajcie je do szkół w Orchard Lake. Słowa te już użyłem na początku, powtorzone były przez Ks. Toastmistrza, powtarzane są w Seminarium. Chcę tych słów używać często – nie – zawsze. "Kochajmy się, i kochajmy Seminarium Nasze" bo w tym nasza siła."

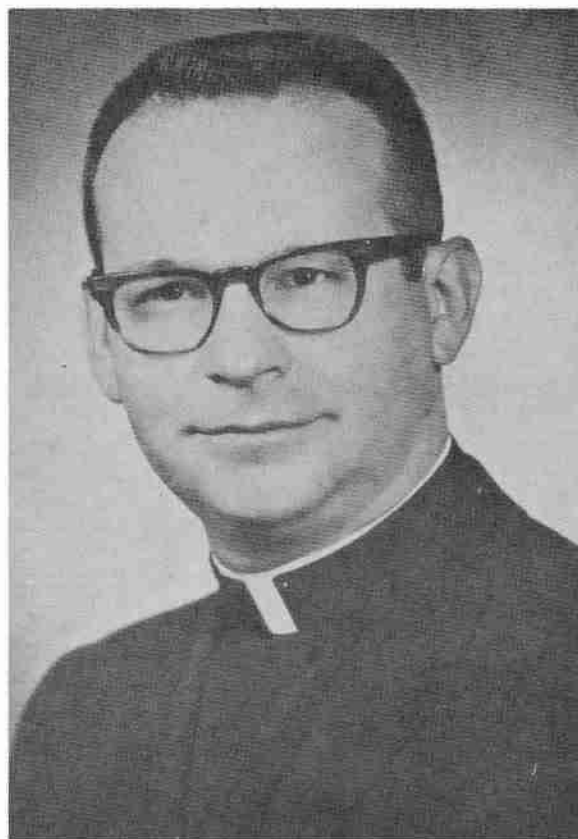
THE VERY REVEREND WALTER JOSEPH ZIEMBA, M.A., A.M.L.S., P.H.D., Rector of SS. Cyril and Methodius Seminary, President of St. Mary's College, Superintendent of St. Mary's Preparatory, Orchard Lake, Michigan.

BORN November 26, 1926, in Detroit; SON OF Thomas (deceased) and Sophia (Sosnowski; living) Ziemba, of Detroit.

EDUCATION – St. Hyacinth's Parish School, Detroit (1932-1940); St. Mary's Preparatory, Orchard Lake (1940-1944), highest honors in graduating class; St. Mary's College, Orchard Lake (1944-1947), Bachelor of Arts, magna cum laude, major in philosophy; Catholic University of America, Washington, D.C., Theological College (1947-1951).

GRADUATE STUDIES – Catholic University of America, Washington, D.C. (1947-1951): Master of Arts, major in English Literature; Thesis: "Gerard Manley Hopkins' Tom's Garland: Upon the Unemployed – An Analysis" . . . University of Notre Dame (Summer, 1948): English . . . University of Michigan, Ann Arbor (1951-1953): Master of Arts in Library Science; elected to Phi Kappa Phi, national honor society, 1954 . . . University of Michigan, Ann Arbor (1958-1966): Doctor of Philosophy, specializing in the administration of higher education; Thesis: "Changes in the Policies and Procedures of the Accrediting Process of the Commission on Colleges and Universities of the North Central Association of Colleges and Secondary Schools, 1909-1958", elected to Phi Delta Kappa national education fraternity, 1961; selected for Phi Beta Kappa, highest national honor society for the acknowledgment of academic excellence, 1963.

ORDAINED June 2, 1951, by the late Edward Cardinal Mooney, Detroit; FIRST SOLEMN MASS June 3, 1951, St. Hyacinth's Parish, Detroit. Since June, 1951, offered daily Mass at St. Hugo of the Hills parish, Bloomfield Hills, Mich. Since September, 1951, weekend assistant at SS. Peter and Paul Parish on Detroit's West Side.

POSITIONS HELD AT ORCHARD LAKE – Associate Professor of English in the College (1951-1968); Teacher of English and Religion in the Preparatory (1951-1956); Librarian (1951-1957); Dean of the College (1957-1968); Director of Publicity (1957-1958); Secretary-General (1957-1958); Executive Secretary of Alumni Association and Editor of Alumnus (1957-1958, National Director, Friends of the Seminary (1957-1968); Secretary, Founder's Day Dinner (1957-1968); Faculty Adviser, Eagle yearbook (1957-1968).

TAUGHT COURSES IN Freshman English, Literary Criticism, The Novel, Philosophy of Education, and Psychology of Education.

MODERATOR of Aquinas Academy (1957-1968) and Skarga Society (1963-1968) of the College.

NATIONAL CHAIRMAN of "Catholic Book Week" of the Catholic Library Association (1957).

MEMBER of the Detroit Archdiocesan Synodal Commission on Education; Detroit Archdiocesan Senate Committee on Continuing Education of the Clergy; Polish Roman Catholic Union; Polish National Alliance; Knights of Columbus; Alhambra; and numerous professional and educational organizations.

SPEAKER AND PREACHER: delivered more than 30 series of Lenten sermons in English and Polish; delivered more than 50 Forty Hours Devotions sermons-series in English and Polish.

**MR. CHESTER S. SAWKO
HONORARY CROWN MEMBER**

The influence of the past, the challenge of the present, and the goals of the future determine in great measure what a man is. Like the members of "Kolo Chłopców z Polski", Chester S. Sawko had his beginnings in Poland. He was born there on January 15, 1930, one of eight children of Zofia and Julian Sawko.

During the holocaust of World War II the Russians invaded Eastern Poland, imprisoning her people. Many were deported to Siberia. Among them was the Julian Sawko family, which endured deportation for over two and a half years. After Germany's attack on Russia they were released. There was no choice about going home, for there was nothing left to go back to; Poland was in the grip of the Hitler's terror. And so, along with many others seeking a new homeland, the family began it's journey from Archangel in the Artic Russia to the Caspian Sea, then to Persia, India, and finally across the Pacific Ocean to Mexico, a temporary home until the end of the war.

As a young student living in the Polish colony created in Mexico, Mr. Sawko met the

girl destined to later become his wife. Her name was Stella Grodzki. She was also born in Poland and with her family deported to Siberia. Following her release, she and her sister joined the orphanage and traveled to Mexico along the same route as the Sawko family. Her mother was forced to remain behind with her husband who became ill and later died.

In 1946, the Julian Sawko family entered the United States and settled in Chicago, Ill. They had traveled nearly half way around the world to a new country and a new way of life.

Mr. Chester Sawko served in the United States Army during the Korean War from 1951 to 1953. His outstanding leadership won him rapid promotions from the rank of Private to Sergeant First Class. As a platoon sergeant he distinguished himself as an able and dedicated soldier. After two years with the Army, he was honorably discharged and returned to civilian life.

In 1953 Mr. Sawko became reacquainted with Stella Grodzki. After a year of courtship they were married on July 10, 1954. They currently reside in West Chicago, Illinois, with their four children: George, Mark, Paul and Julie Ann.

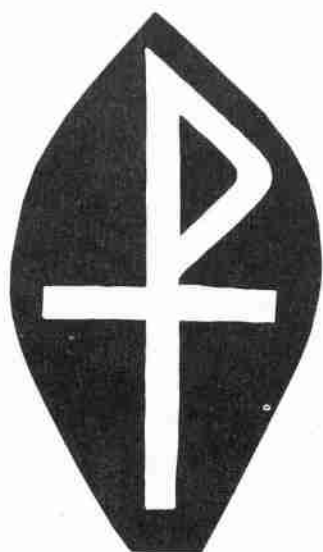
Mr. Sawko is the President and Chief Operating Officer of R.C. Coil Spring Manufacturing Co., Inc. with the office and two plants located in Addison, Illinois.

In addition to being a member of numerous business, fraternal and social organizations, Mr. Sawko is especially devoted to the ideals of Father Dąbrowski and wholeheartedly supports the Orchard Lake Schools, recognizing their unique position in Polonia as the fountain of Polish heritage, language, tradition and culture, for this and future generations of Poles in America. His son George was a student at the St. Mary's Preparatory in Orchard Lake.

In recognition for his wholehearted support of the ideals of Father Dąbrowski, Mr. Sawko was the first recipient of the Knights of Dąbrowski Founders Award, and is presently an honorary board member.

Honorary Members

Rycerze Krzyżowi

Crusader Knights

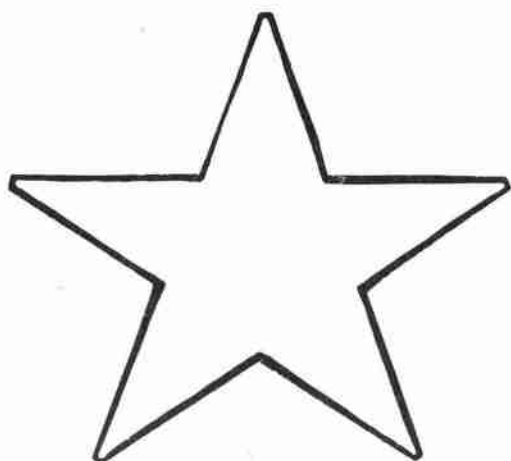

MOST REV. ALFRED L. ABRAMOWICZ, Chicago, Ill.
 MR. & MRS. BRONISŁAW BACZYŃSKI, La Grange, Ill.
 REV. LEONARD F. CHROBOT, Orchard Lake, Mich.
 MR. JOHN CHROMICZ, Chicago, Ill.
 MR. JOHN A. CIEMNIAK, St. Clair Shores, Mich.
 MR. WALTER J. GAJEWSKI, Hamtramck, Mich.
 MR. PETER GEANNOPOULOS, Chicago, Ill.
 MR. STANLEY C. KOBYLAK, Rossford, Ohio
 MR. THOMAS J. KOLDA, Orchard Lake, Mich.
 REV. ANTHONY R. KOSNIK, Orchard Lake, Mich.
 DR. DANIEL P. KOZIE, Chicago, Ill.
 MR. MICHAEL KUZMIN, Cicero, Ill.
 MR. & MRS. S. LELIŃSKI, Chicago, Ill.
 MR. JOSEPH LUCARZ, Niles, Ill.
 MR. JÓZEF LUTEK, Chicago, Ill.
 DR. JOSEPH G. MILEWSKI, Chicago, Ill.
 REV. STANLEY E. MILEWSKI, Orchard Lake, Mich.
 MR. HENRY NIEMCZYK, Arlington Heights, Ill.
 MR. MITCHELL ODROBINA, Hamtramck, Mich.
 REV. EDWARD PAJAK, Chicago, Ill.
 DR. MILDRED J. POLNIASZEK, Chicago, Ill.
 REV. EDWARD A. PRZYBYLSKI, Chicago, Ill.
 MOST REV. FRANCIS F. REH, Saginaw, Mich.
 MR. ALEKSANDER REJNIAK, Northlake, Ill.
 MISS DANIELA SKRZYPCZAK, Chicago, Ill.
 MR. FLORIAN SKRZYPCZAK, Chicago, Ill.
 MR. CASIMIR STOLLAR, Chicago, Ill.
 MR. ANDREW G. STROK, Chicago, Ill.
 REV. MATTHEW J. STRUMSKI, Pawtucket, R.I.
 REV. JOSEPH SWASTEK, Orchard Lake, Mich.
 MISS LUCYNA SZATKOWSKA, Chicago, Ill.
 MR. CASEY SZLAGOWSKI, Chicago, Ill.
 MR. ALOJZY WASKO, Chicago, Ill.
 DR. JANUSZ M. WOJEWNIAK, Park Ridge, Ill.
 MR. JOHN ZAKRZEWSKI, Chicago, Ill.
 MR. STEPHEN P. ZIEMBA, Sr., Orchard Lake, Mich.

Become an ACTIVE or HONORARY MEMBER OF THE
 KNIGHTS OF DĄBROWSKI. (Minimum annual pledge
 is \$10.00).

REQUEST INFORMATION OR APPLY
 KNIGHTS OF DĄBROWSKI

Non-profit organization
 3147 Logan Square
 Chicago, Illinois 60647

TYM, CO MAJĄ SERCA SZCZODRE I CZAS OFIARNY —

Wdzięczni — *Rycerze Dąbrowskiego*

SPONSORS

PATRONS:

BRISTOL LABORATORIES, Div. of Bristol — Myers Co., Syracuse, N.Y.

DR. JAMES P. GLUGLA, Hamtramck, Mich.

HAMTRAMCK LADIES SOCIETY, Grupa 2278 Z.N.P.

ALBERT J. HITZEL, Chicago, Ill.

DR. THADDEUS J. JASIŃSKI, Cicero, Ill.

STEPHANY J. KALISZ, Chicago, Ill.

MR. & MRS. THADDEUS KAMIŃSKI

REV. ROBERT KACZYŃSKI

MR. & MRS. WALTER MOJSIEWICZ, Chicago, Ill.

A. W. NYGREN & ASSOC., INC.

THE PRIME HOUSE — TONY LOUCHIOS, Chicago, Ill.

DR. JOHN J. SKOWRON, Chicago, Ill.

MR. & MRS. JOHN S. WILLEY, Lisle, Ill.

HELEN WITKOWSKI, Southfield, Mich.

JOHN ZAKRZEWSKI, Chicago, Ill.

FRIENDS:

MR. JAN ANDRUSZ, Detroit, Mich.
MR. & MRS. JOHN BANDYNIA, Chicago, Ill.
MR. & MRS. A. BRODZINSKI, Detroit, Mich.
MR. GEORGE BUTTS
CAMPAU BAZAAR, Hamtramck, Mich.
REV. STANLEY DOPAK, Chicago, Ill.
MR. & MRS. JOHN DUSZA
EUGENIA DZIEDZIC
ED'S BARBER SHOP — ED NIEDEK, DETROIT, Mich.
FILIPIAK DRY GOODS, Hamtramck, Mich.
FRANCISCAN FATHERS, New Bedford, Mass.
A. FRIEND
MRS. ANNA GAIK
VICTORIA GOLEMO, Chicago, Ill.
GRUPA HENRYKA SIENKIEWICZA, No. 2049 Z.N.P., Detroit, Mich.
MR. & MRS. MATT GRZENIA, Chicago, Ill.
REV. ANTHONY IWUĆ
KIDDIES FASHION SHOP — HERMAN RUBINS, Chicago, Ill.
ROMAN KOSINSKI JEWELERS, Chicago, Ill.
MR. & MRS. PETER J. KROLL, Chicago, Ill.
MR. & MRS. B. KWAŚNIAK, Chicago, Ill.
MR. & MRS. JOHN LABIAK
MR. & MRS. JOHN F. LACHOWICZ
A. & H. LENK, Detroit, Mich.
REV. STANLEY LIPINSKI
HON. THADDEUS M. MACHROWICZ, U.S. Dist. Judge, Detroit, Mich.
MR. & MRS. J. S. MAJCHER, Detroit, Mich.
HENRYK MAJEWSKI, Detroit, Mich.
MRS. MARY MINIAT
NORTHWESTERN SAVINGS & LOAN ASSOC., Chicago, Ill.
SIGMUND & MARY PAS
MR. & MRS. JAN PIEC & FAMILY, Detroit, Mich.
P.N.A. FRATERNAL INS., — R. SZLENKIER, Organizer, Det., Mich.
PIOTR PORTALSKI, Detroit, Mich.
MR. WILLIAM RACEWICZ
DR. & MRS. JOSEPH M. REPA
MR. & MRS. JOHN SCHINAGEL
JANINA SIDOR, Detroit, Mich.
MR. & MRS. D. SKURSKI, Hamtramck, Mich.
REV. FREDERICK SŁOTA
MR. & MRS. ARTHUR SMOLLEY, Chicago, Ill.
STARSIK CLOTHING, Chicago, Ill.
ANDREW STOFFA & SON JOHN
LUCY SZATKOWSKA, Chicago, Ill.
TOW. WET. ARMII S. STARZYNSKIEGO, Gr. 3050 Z.N.P., Det. Mich.
MR. & MRS. HENRY E. WAGNER
MR. & MRS. WALTER WILKUS
MR. & MRS. T. WITCZAK, Detroit, Mich.
MRS. HELEN ZAHN
MR. & MRS. STANLEY ZAUCHA, Chicago, Ill.
ADAM & NATALIA ZIELIŃSKI

BEST WISHES

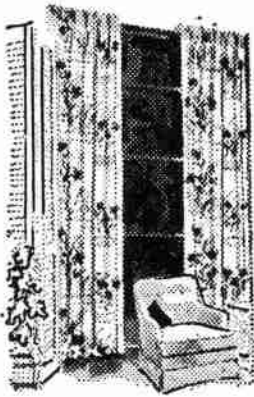
ABC REALTY

4362 N. Milwaukee Avenue
Chicago, Illinois
725-7474

WYROSKI
Thaddeus & Alexander

May Our Blessed Mother continue to bless
and prosper the providential work of the
Knights of Dabrowski in behalf of the Or-
chard Lake Schools.

Most Rev. Alfred L. Abramowicz
Auxiliary Bishop of Chicago
Pastor of Five Holy Martyrs Church

STANLEY
PISULA

CUSTOM MADE DRAPERIES

The finest and lowest possible
prices. Wide Selection of Fabric
& Colors to choose from.

Home Estimates Without Obligation
All Workmanship, Hardware & Installation Guaranteed

ALL HOME INTERIORS

2626 N. Mozart St. • Chicago
CALL WA 5-3193 • EVENINGS CALL HU 9-3230

Phone 678-7637

ALLOYWELD INSPECTION CO.

Welding: Arc-Heliarc, Brazing, Silver & Soft Soldering
Inspection: Magnetic Particle, Pentherant, X-Ray

10045 FRANKLIN AVENUE
FRANKLIN PARK, ILLINOIS 60131

Stanley W. Piecko — Mitchell Wyczasany P.E.

**AMERICAN SPRING & WIRE
SPECIALTY CO.**

816 N. Spaulding Avenue
Chicago, Illinois 60651
VA 6-0800

S.P. Dyba, President

Serving Catholic Institutions with
**INDUSTRIAL VACUUMS
&
FLOOR MAINTENANCE EQUIPMENT**

Branch Offices located in principal
cities throughout the United States
In Detroit call 933-8950

Write for Free Information
at no obligation

**AMERICAN CLEANING EQUIPMENT
CORPORATION**

111 S. Route 53 - Addison, Illinois 60101

JOHN CHROMICZ

BERKSHIRE 7-0140

COMMERCIAL - INDUSTRIAL - RESIDENTIAL WIRING

BLAKE ELECTRIC COMPANY, INC.

5716 WEST DIVERSEY AVE.
CHICAGO, ILLINOIS 60639

486-7294

Byster's

LADIES' & MEN'S FINE CLOTHING

1251-53 MILWAUKEE AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60622

PHONE 366-2600

Beech Pattern & Tool Company
"TOPS IN TOOLS"

19431 MT. ELLIOTT AVENUE
DETROIT, MICHIGAN 48234

Compliments Of

**BRENTWOOD (ACE) HARDWARE CO.,
INC.**

1061 South York Road
Bensenville, Illinois 60106

Tel: 595-0295

The Carousel

"MACOMB COUNTY'S MOST BEAUTIFUL"

35345 GROESBECK HIGHWAY
JUST NORTH OF 15 MILE RD.
MT. CLEMENS, MICHIGAN 48043

an Atmosphere of Friendly Hospitality

SERVING THE FINEST IN
BUSINESSMEN'S LUNCHEONS, DINNERS
COCKTAILS — DANCING
EXCELLENT BANQUET AND MEETING
FACILITIES FOR ALL OCCASIONS.
FOR RESERVATIONS: PHONE 791-2121

UNderhill 7-8949

CASEY SPRING CO.

MANUFACTURERS OF

All Types of Springs and Wire Forms
4630 N. Ronald Street

Casey Sobczak Chicago, Ill. 60656

REV. LEONARD F. CHROBOT

Academic Dean

Saint Mary's College
Orchard Lake, Michigan

CENTRAL-MILWAUKEE LIQUOR CO.

5303 N. Milwaukee Ave.

Chicago, Illinois 60630

SANTO PATERNO & SONS

NE 1-2600

**Thru the Laws of God, the Soul of the
Knights of Dabrowski is a ceremony of Love,
kindness, to Orchard Lake.**

Edward Ciepela

Colonial Funeral Home

6250 N. MILWAUKEE AVENUE

SPRING 4-0366

JOSEPH WOJCIECHOWSKI & SON

CHICAGO, ILL. 60646

OUR OTHER LOCATION

ARMITAGE 6-4630

JOSEPH WOJCIECHOWSKI & SON

Funeral Home

2129 W. WEBSTER AVE.

CHICAGO, ILL. 60647

BEST WISHES TO THE KNIGHTS
OF DABROWSKI IN THEIR
CHARITABLE WORK

COONEY and STENN
ATTORNEYS AT LAW

77 West Washington Street
Chicago, Illinois 60602

CONTINENTAL
HOME STYLE BAKING

Old Fashioned Homemade
European Pastries & Delicious Tortes
Orders For Your Convenience
Candy — Gifts Wholesale

12345 Gallagher
2 Blks. South of
Tel.: FOrest 6-6379 3238 E. Davison
Detroit, Mich. 48212

Props. *J. & H. Szczepkowski*

Compliments of

DISTRICT

Furniture & Appliances

4501—95 So. Pulaski Road

Phone 254-4700

Block - Long Discount Showrooms

Get the District Discount Price!

24838 RYAN ROAD
WARREN MICHIGAN ● 48091

WOOD MODELS PLASTIC DUPLICATIONS
CHECKING FIXTURES & GAGES TOOLING AIDS

Compliments of

WM. DUDEK MFG. CO.

4901 W. Armitage Ave.
Chicago, Ill

F. B. Dudek – E. J. Dudek – John Kuta

Compliments of

**DOUGLAS and LOMASON
COMPANY
Detroit, Michigan**

COMPLIMENTS OF

FAIRBANKS WIRE CORPORATION

39 Commercial Road
Addison, Illinois 60101

With Compliments and Sincere Wishes
to the Knights of Dabrowski
on their 25th Anniversary
from

**THE FAMILY CIRCLE INVESTMENT
CLUB**

Mr. & Mrs. Leopold Ciastoń
Mr. & Mrs. Jan A. Derecki
Miss Urszula Derecka
Mr. & Mrs. Matthew Kielar
Mr. & Mrs. Jacob Lesny
Mr. & Mrs. Lucian Lesny
Mr. & Mrs. Alfred Maziarz
Mr. & Mrs. Chester Maziarz
Mr. & Mrs. Julian Maziarz
Mr. & Mrs. Józef Maziarz
Mr. & Mrs. Michael Roguszcak
Mrs. Stefania Stolarczyk
Mr. & Mrs. Zygmunt Tartik

**Faust Metal Polishing
and
Roto Finishing Co., Inc.**

1657 Carroll Avenue
Chicago, Illinois, 60612
MO 6-3484

Edward Fox

PHOTOGRAPHY

4900 MILWAUKEE AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60630
PHONE: PE 6-0200

Phones 735-7473

735-7474

FLOWERS BY ED

Flowers For All Occasions

Edward Niedzwiedz

4930 S. Pulaski Rd.

Chicago, Ill.

GRATULACJE – OGŁOSZENIE

Polscy Franciszkanie z
Prowincji Wniebowzięcia
Najśw. Maryi Panny

Służący żywym słowem Ludowi Bożemu

Oraz zarząd
Franciszkańskiego
Centra Wydawniczego w
Pulaski, Wisconsin 54162

Prowadzący Apostolstwa Prasy Katolickiej,

Łączą swe życzenia jubileuszowe obfitych łask Bożych dla
Rycerzy Dąbrowskiego w dalszej pracy w polsko-amerykańskim
życiu kulturalnym, społecznym i religijnym.

Widok z lotu ptaka na szkołę, kościół oraz klasztor, i Centrum
Wydawnicze Franciszkanów w Pulaski, Wis., 54162.

Best Wishes

FORMATIVE PRODUCTS COMPANY
Manufacturers of Die Models and Fixtures

1401 Piedmont Road
Troy, Michigan
(I - 75 and Stephenson)

Ed Kartje

Lou Steigerwald

KNIGHTS OF DABROWSKI

"Whoever has a heart full of love always has something to give."

– Pope John XXIII

Attain your goal in life by joining the Knights of Dabrowski.

A FRIEND

GOOD LUCK TO PAUL
FROM
A GOOD FRIEND

FUTURAMIC

TOOL AND
ENGINEERING
COMPANY

23250 PINWOOD
WARREN, MICHIGAN 48091

BILL WARNER
PRESIDENT

OFFICE: JE. 9-2440
SL. 8-2441

GATEWAY CHEVROLET SALES, INC.

5573 MILWAUKEE AVE.
CHICAGO, ILLINOIS 60630

Phone: NE 1-9000

GEANNOPOULOS AND COMPANY

Insurance - Real Estate

3147 Logan Square Chicago, Illinois 60647
EVerlade 4-5000

SERDECZNE ŻYCZENIA

Zarząd Gminy 122 Z.N.P.

Leopold Ciastoń — Prezes

Czesława Piłaska — Wiceprezeska

Wilhelm Wolf — Wiceprezes

Stefania Jachimek — Sekr. protokołowa

Julia Rooks — Sekr. finansowa

Ryszard Wisz — Kasjer

Grunwald Savings and Loan Association

Home Loans

Insured Savings

PRospect 8-8340

8340 South Kedzie Avenue

Chicago, Ill. 60652

WALTER GRZEBIENIAK AND SON

General Contractors

Tuck Pointing

5318 N. Rutherford Ave.

Chicago, Ill. 60656

Masonry Work Done

Walter & Greg

Grzebieniak

Dial 774-7494

Telephones: Chicago 583-4400

Suburban: 967-7400

GUARDIAN METAL SALES, INC.

Over Twenty-Five Years of
Specialized Service

Mill & Warehouse Stocks

Brass - Copper & Phosphor Bronze

Beryllium Copper & Nickel Silver

H.R. Hrp & O. C.R. Sheet Steel

Aluminum — Steel

ACCURATE SLITTING

SPECIALIZING IN NARROW WIDTHS

6116 W. OAKTON ST. — MORTON GROVE, ILL. 60053

(A Suburb of Chicago)

SERDECZNE ŻYCZENIA Z OKAZJI
25 - CIO LECIA
PRZESYŁA ZESPÓŁ ORKIESTRY "HEJNAŁ"

Jan Krzystanek, Dyrektor
Józef Szulgo
Wacław Januszkiewicz
Henry Kołtoń
Józef Kitrys
Wacław Krzystanek

"Kochajmy Piękno Muzyki Polskiej"
Wiwat Rycerze!

Store No. 1

HERMAN'S MEN'S & BOYS'
SPORTSWEAR

4247 So. Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632

We specialize in Boys Slim & Huskies

Store No. 2

JACK'S MEN'S & BOYS' WEAR

3811 W. Chicago Avenue
Phone 826-0302-3

Best Wishes to the K. of D.
on their 25th Anniversary
Compliments of

HOECHST PHARMACEUTICAL COMPANY

David E. Tanner
Sales Representative
8528 W. Rascher
Harwood Heights, Ill.

Congratulations to the K. of D. on
their 25th Anniversary
under the fine leadership of

Dr. Edward J. Wajda

COMPLIMENTS OF

Mr. Albert Hitzell

INDUSTRIAL STEEL & WIRE CO.

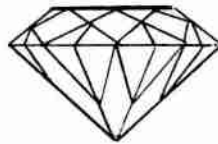
SPRING WIRE SPECIALISTS
Music (Tinned, Bright, Phosphate)
Stainless Steel
MBHD

3559 W. PALMER ST.
CHICAGO, ILL. 60647

Phone (area 312) 772-4848

IRENE'S FOOD MART

854 N. Kildare Ave
Chicago, Ill. 60651
Props. Chester & Irene Jama
CA 7-9291

Jay-Pee Jewelry and Camera

7639 WEST 63RD STREET / ARGO, ILLINOIS 60501
Telephone GL obe 8-4507

Antoni Skuratowicz / Peter J. Skuratowicz

P. C. JEZEWSKI DRUGS

10042 Jos. Campau
Hamtramck, Michigan 48212
TR 2-5898

COMPLIMENTS

OF

JACKSON SPRING & MGF. CO., INC.

ON YOUR 25th YEAR
OUR SINCERE
CONGRATULATIONS

Johnson Steel & Wire Co., Inc.
Worcester — Chicago

MOLDS - PROTOTYPES - ALL AROUND MACHINING

Kirsan Tool Corp.

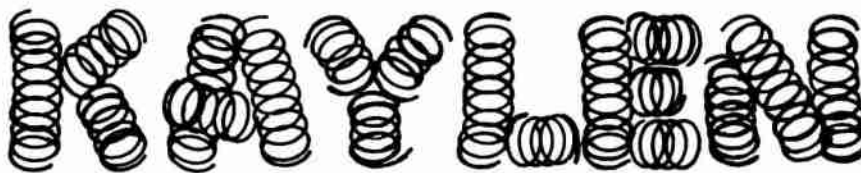
ALEX KIRYKOWICZ

2351 N. St. Louis Avenue
Chicago, Illinois 60647
312/384-3714
312/384-1680

Best Wishes to the
KNIGHTS OF DABROWSKI
on their
25th Anniversary
of
Charitable Activities
from

Dr. & Mrs. M. V. Kaminski
(Oral Surgeon)

3078 N. Milwaukee Avenue
Chicago, Illinois 60618

SPRING & MFG. CO.

4447 W. FULLERTON AVE. CHICAGO, ILL. 60639

(312) 252-5368

In loving memory of
Mr. & Mrs Cornell Kluk
from their daughters:

MRS. VICTORIA SIKORSKI
MRS. ANGELINE KOPALA
MRS. CLARA HITZELL

In loving memory of
Mr. & Mrs. Cornell Kluk
from their daughters:

MRS. VICTORIA SIKORSKI
MRS. ANGELINE KOPALA
MRS. CLARA HITZELL

SERDECZNE ŻYCZENIA POWODZENIA
W PRACY NA NIWIE NARODOWEJ
I SPOŁECZNEJ OD CZŁONKÓW
I ZARZĄDU

Klubu Polaków Santa Rosa

BEST WISHES TO THE
KNIGHTS OF DABROWSKI
ON THEIR 25TH ANNIVARSARY
OF
CHARITABLE WORK
From

Rose and Josephine Kocur

BELMONT 5-1041-1042-1043

LUSTIG'S
MEN'S CLOTHING. JEWELRY
TELEVISION & APPLIANCES

1256 NO. MILWAUKEE AVE.
CHICAGO, ILLINOIS 60622

Komitety Szkółki języka polskiego przy Gminie 143 Związku Narodowego Polskiego. Lekcje odbywają się w każdą sobotę od 10tej rano do 12tej w południe; w Cornell Square Parku — 50ta Ulica i South Wood Ulica, Chicago, Illinois.

Mamy dwie nauczycielki do 1szej i 2giej klasy, co Soboty oprócz świąt.

Komitety Szkółki:

Mec. Stanisław E. Basiński, Założyciel i przew. Szkółki

Maria Szeląg — Wiceprzew.

Ewelina Schiller

Czesław Bara

Ludwik Orawiec

Stanisław Gesiorski — członkowie komitetu

TED KUCZEWSKI

Manager

CENTRAL TRAVEL INC.

4102 Archer Ave.

Tel.: 254-4144

Chicago, Ill. 60632

Casey FUNERAL HOME *Laskowski*

Dignified services for all denominations . . . beautiful surroundings . . .
air conditioned . . . four Chapels . . . ample parking in two lots.

4540-50 W. DIVERSEY AVE. — CHICAGO, ILL. — Phone 777-6300

MAJOR WIRE, INC.

PRECISION REDRAWING
STRAIGHTEN & CUTTING
FORMING & CENTERLESS
GRINDING FROM
0.003" TO 0.250" ALL ALLOYS

MALEC FUNERAL HOMES

834-38 N. Ashland Ave.
421-5800

6000 N. Milwaukee Ave.
774-4100

Chicago, Illinois

PHONE LA 3-2809

MATHEW'S

Supreme Homemade Sausage

MAKERS OF THE FINEST EUROPEAN SAUSAGE

MATH. KAZMIEROWSKI

4328 S. ARCHER AVE.
CHICAGO 32, ILL.

My Sincerest Congratulations
And Good Wishes To
THE KNIGHTS OF DABROWSKI
On Their 25th Anniversary

CHESTER MAZIARZ

Account Executive
at

WEIS, VOISIN & CO., INC.

Established 1927

*Members New York Stock Exchange
Chicago Board of Trade and other Principal Exchanges*

50 West Adams St., — Chicago, Ill. 60603

Telephone: 641-0500

Main Office: 111 Broadway, New York City

POLISH MEDICAL SOCIETY OF CHICAGO

Officers :

Edward Wajda, M.D. — President
Joseph Milewski, M.D. — Vice President
Fabian Ostrowski, M.D. — Rec. Sec.
Henry E. Bielinski, M.D. — Treas.
Casimir Jakubowski, M.D. — Fin. Sec.

Our Society is a chapter of the National Medical and Dental Association of America; which participates in a combined convention once yearly with the National Advocates Society of America.

MYSTIC

TAPE

**1700 WINNETKA AVENUE
NORTHFIELD, ILL. 60093
446 - 4000**

Best Wishes
MEAD JOHNSON LABORATORIES
DANIEL F. KULA

BEST
WISHES
From

CARS

TRUCKS

F O R D

NELSEN - HIRSCHBERG, INC.

5133 Irving Park Road
Chicago, Ill. 60641

Since 1931

Avenue 3-7070

COMPLIMENTS
OF

NEW ENGLAND HIGH CARBON WIRE CORP.
MILLBURY, MASS.
ZIP CODE 01527

2025 JANICE AVE.
MELROSE PARK, ILL. 60140
TEL: 345-5205

Best Wishes
to the
KNIGHTS
OF
DABROWSKI
from

MA 9-1196

NORTH GRACE SUPER SERVICE
BRAKE SERVICE -- MOTOR TUNE UPS

NORTH AVE. AT GRACE ST.

LOMBARD, ILL.

O & G SPRING & WIRE FORMING

4425 W. Division Street
Chicago, Illinois 60651

Phone: (312) 772-9331

STAN IDZIK - PROPRIETOR

Dear Dr. Wajda :

*May the Almighty bless you, your colleagues and associates
in all your present and future endeavors in promoting our rich
and beautiful Polish — Christian culture and history.*

With our respect to the Knights of Dabrowski.

Sincerely yours,

Adam J. Grzegorzewski

Jania Roszak

Wladyslaw Waismann

ORBIT TRAVEL SERVICE

2931 Milwaukee Ave., — Chicago, Illinois

THOMAS J. OBSZARNY
PAINE WEBBER, JACKSON & CURTIS

208 So. La Salle
FI 6-2900 (Stocks & Bonds)

TEL. 337-6771-72

Pasier Products Company
PICKLES
SAUERKRAUT • VINEGAR

MUSTARD, HORSE RADISH, CATSUP,
OLIVES, PICKLE RELISHES, ETC.

1218 N. HALSTED STREET
CHICAGO, ILL., 60622

PHONES
LAFAYETTE 3-4480-4481

AIR CONDITIONED
CHAPELS

EDWARD P. PATKA
Funeral Home
COURTEOUS • DISTINCTIVE SERVICE

4358 S. RICHMOND ST.

CHICAGO, ILL. 60632

OUR 9 POLISH DIRECTORS & OFFICERS
INVITE THE
KNIGHTS OF DABROWSKI
TO OPEN A FREE CHECKING ACCOUNT

Never Pay Service Charges Again

Write all the checks you want — FREE
Make all the deposit you want — FREE
Receive your monthly statement — FREE

Our only requirement is that you maintain a minimum account balance of \$200.00. Should your balance drop below \$200.00 the statement charge would be \$1.00 plus 10¢ per check for that month only.

PARKWAY BANK

&

TRUST COMPANY

Harlem at Lawrence Ave. — 667-8800

Dennis F. Voss... Mitchell P. Kobelinski... Henry Kudlinski
... Walter A. Gryk... Edward J. Kluza... George M. Sloan...
Ted Szywala... Chester R. Wiktorski... Lillian C. Metz.

Pioneer National Title Insurance Company

DU PAGE COUNTY OFFICE

330 NAPERVILLE STREET • WHEATON, ILLINOIS 60187

312-665-4300

BERKSHIRE 7-6400

237-6400

Poterek Funeral Homes.

5247-53 FULLERTON AVENUE

AND

5735-43 FULLERTON AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60639

Want to find out more about
Holiday Magic Distributors?

Please contact

CASIMIR POTYNSKI

7 N. 606 Hawthorne Ln.
Medinah, Illinois 60157

Phone No. 894-4429

P.R.C.U.A.

**POLISH ROMAN CATHOLIC UNION
OF AMERICA**

WOMEN'S DEPT.

Stella M. Nowak — Pres.

Helen Kucharski — Vicepres.

Regina Ocwieja — Sec.

Lorie Rose Gorny — Treas.

3876 SOBIESKI
DETROIT, MI. 48212

Tel. TW 2-6921

MARIAN J. PRZYBYLSKI

*Representative
Fraternal Life Insurance*

POLISH NATIONAL ALLIANCE

1520 West Division Street Chicago, Illinois 60622 312/276-0700

**ORGANIZATOR
&
PRZEWODNICZĄCY
KOMITETU ROZWOJU
GMINY 122 Z.N.P.**

ZAPISZ SIĘ DO RYCERZY DĄBROWSKIEGO. WYRZECZENIE, SŁUŻBA I POŚWIĘCENIE SIĘ DLA INNYCH JEST NASZYM DROGOWSKAZEM. KAŻDY CZŁOWIEK DOBREJ WOLI I SZLACHETNEGO CHARAKTERU MOŻE STAĆ SIĘ CZŁONKIEM ORGANIZACJI RYCERZY DĄBROWSKIEGO.

Przyjaciel

Compliments of

R B

Clothes for the Entire Family
Chicago, Illinois

COMPLIMENTS
OF

DAN ROSTENKOWSKI

Congressman — 8th District
Chicago, Illinois

Best Wishes

R. C. COIL SPRING MGF. CO., INC.

Chester Sawko – President
Mitchell Sawko – Vice President
Victor Sawko – Secretary

Plant 1 — 1772 W. Armitage Court
Addison, Illinois 60101

Plant 2 — 901 South Kay Avenue
Addison, Illinois 60101

543-4200 (312)

BEST WISHES TO
THE KNIGHTS OF DABROWSKI
FROM

Ralph Scheri

James Mueller

READY MANUFACTURING CO., INC.

Tools, Dies, Springs & Wire forms

Experimental work

741 North Michigan
Villa Park, Illinois 60181

Phone: 833-2068 (312)

WITH OUR SINCEREST CONGRATULATIONS
TO THE
KNIGHTS OF DABROWSKI
ON THEIR
25TH ANNIVERSARY

Mr. & Mrs. Michael Roguszcak

SERDECZNE ŻYCZENIA OD SEKCJI MŁODZIEŻOWEJ
Gm. 122 Z.N.P.

Zdzisław Ziemia — Prezes
Grzegorz Kirchner — Wiceprezes
Elżbieta Zdanowska — Wiceprezeska
Dioniza Dołęga — Sekretarz Prot.
Danuta Kalarus — Sek. Fin.
Barbara Szyszko — Skarbnik
Ryszard Szeliga — Marszałek
Władysław Budwail — Kierownik Kulturalno Oświatowy

BEST WISHES

Sinclair and Valentine Company
Division of Martin Marietta Corporation
4101 South Pulaski Road
Chicago, Illinois 60632

Phone: (312) 847-3700

Manufacturers of Printing Ink

COMPLIMENTS OF

Eugene A. Sikora

Attorney At Law

**Member
Wayne County Board
Of Commissioners**

STERLING LABORATORIES, INC.
Electro-Platers

Gold – Silver – Cadmium – Nickel – Zinc
Bright Tin – Copper – Passivating
Chemical Deburring and Polishing
Beryllium Copper Heat Treating
and Finishing
Miniature Parts and Small Lots

4600 North Ronald St.
Harwood Heights, Ill. 60656
Phones 867-6587-8-9

Best Wishes For Continued
Success

Szeklucky Family

NAJLEPSZA POLSKA ORKIESTRA

Tadeusza Sokołowskiego

5003 Fredro

Detroit, Michigan

Phone: FO 6-5456

ŻYCZYMY SUKCESU I ROZWOJU
RYCERZOM DĄBROWSKIEGO

SECURITY FOR SAVINGS
STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND
LOAN ASSOCIATION

Archer & Sacramento Avenues
4192 Archer Ave.

Strongest — Safest — Insured

Assets — \$142,000,000.00 Reserves — \$12,000,000.00

Chartered & Supervised by the U.S. Government

Justin Mackicwich, President

CHARLES G. STEVENS CO.

29 SOUTH JEFFERSON STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60606

PHONE 384-0233

OUR 60TH ANNIVERSARY

"IN THE ♥ OF LOGAN SQUARE"

TERMINAL
RESTAURANT & LOUNGE

GEORGE & SAM KOVATSIS

ENLARGED PRIVATE DINING ROOM FOR ALL OCCASIONS
PIANO BAR - ENTERTAINMENT

2529 N. KEDZIE BOULEVARD

CHICAGO, ILLINOIS

Compliments Of

White Eagle Investment

Club of Chicago, Ill.

"Town Gate" Restaurant

CHARCOAL STEAKS
4801 MILWAUKEE AVE. & LAWRENCE
CHICAGO, ILL. 60630

PHONES
725-9534
736-3803

CONTACT LENS

EYES EXAMINED
GLASSES FITTED

DR. THADDEUS ZAREBA
OPTOMETRIST

PHONE:
CLIFFSIDE 4-6800

4252 ARCHER AVENUE
CHICAGO 32, ILL.

Z OKAZJI 25-LECIA ISTNIENIA, JAKO "RYCERZE
DĄBROWSKIEGO" (DAWNIEJ "KOŁA CHŁOPCÓW Z
POLSKI") SERDECZNE ŻYCENIA PRZESYŁA:

Tow. im. Jana Zamoyskiego, Grupa 1264 Z.N.P.

Wilhelm Wolf — Prezes
Czesław Januszkiewicz — Wiceprezes
Tekla Kieca — Wiceprezeska
Krystyna Tauzik — Sekr. Prot.
M. J. Przybylski — Sekr. Fin.
Jan Andrusz — Kasjer-Skarbnik
Jan Bryk — Marszałek
Józef Chodubski — Odźwierny (Dożywotni)

Honorowi Prezesi: Antoni Senkowski i Tadeusz K. Czechowski

Sto Lat!

**Ksiądz
Władysław Ziemia**

Orchard Lake, Michigan

DANE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI RYCERZY DĄBROWSKIEGO

Organizacja Rycerzy Dąbrowskiego podlega kontroli Departamentu Federalnego — Internal Revenue — który kontroluje ją zarówno pod względem jej istotnej działalności, jak i pod względem finansowym.

Tutaj musimy podać, że:

1. Organizacja Rycerzy Dąbrowskiego nie może być organizacją polityczną, ani działać na polu politycznym.

2. Dochody Rycerzy Dąbrowskiego nie mogą być użyte na cele prywatne żadnego członka Organizacji.

3. Organizacja nie ma prawa zmieniać treści testamentów, ale jest tylko i wyłącznie wykonawcą i administratorem ostatniej woli testatora.

4. Fundusze nie mogą być użyte na żadne inne cele, jak tylko wymienione w "Charter" i Konstytucji.

Najpiękniejszą cechą Rycerzy Dąbrowskiego jest ich etyka rycerska.

1. Rycerze Dąbrowskiego stanowią jedną wielką rodzinę.

2. W myśl zasady — "Wszyscy za jednego i jeden za wszystkich" — w razie potrzeby w obronie jednego członka wszyscy członkowie biorą udział.

3. Działaniem ich kieruje zawsze koleżeńska solidarność.

4. Członkowie, ani Organizacja nigdy nie krytykują działalności innych organizacji.

5. Wierzą głęboko w jedność Polonii i jej rolę, jako wyraziciela spraw polskich.

6. Wśród członków panuje równość, niezależna od stopnia wykształcenia, ani pozycji zawodowej.

7. W pracy społecznej i organizacyjnej panuje duch jedności.

8. Żony są objęte przywilejami, przysługującymi ich mężom, należącym do Organizacji.

W głosowaniu jednak, formalnie prawo złożenia głosu przysługuje tylko jednej stronie z małżeństwa, a więc albo mężowi,

albo żonie. Panie są bardzo mile widziane przy współpracy; ich bowiem czynny udział miał i ma nadal bardzo dodatni wpływ na życie Organizacji. U podłoża wyżej wymienionych cech leży fakt, że wykształcenie, pozycja społeczna, czy polityczna lub też dorobek materialny nie zmieniają charakteru człowieka. Możemy pokusić się nawet o twierdzenie, że raczej pomagają one w lepszym zrozumieniu jednostki, której okoliczności, względnie warunki materialne, czy rodzinne, uniemożliwiły zdobycie wyższego wykształcenia, czy też osiągnięcie sukcesów materialnych.

To podstawowe założenie dominowało w drugiej fazie rozwoju Organizacji i jest nadal ściśle przestrzegane.

Drugim faktem, na którym opiera swoją działalność Organizacja Rycerzy Dąbrowskiego jest założenie, że w każdej jednostce tkwi w mniejszym lub większym stopniu cecha filantropii i charytatywny stosunek do spraw ogólnoludzkich. Czasami tylko brak sposobności uniemożliwia wyzwolenie się tego najpiękniejszego rysu charakteru człowieka.

Członkowie Rycerzy Dąbrowskiego mają za sobą twardą szkołę życia. Dlatego są oni świadomi, że nie wolno im myśleć tylko o sobie i własnych sprawach, że ich obowiązkiem jest coś dać ze siebie innym.

I na tych zasadach Organizacja oparła swoje powstanie. Najlepszym i najpiękniejszym przykładem działacza i filantropa w jednej osobie, wśród Amerykanów polskiego pochodzenia jest postać Ks. Józefa Dąbrowskiego, który całe swoje życie poświęcił sprawie polskiej. Po jego śmierci siedmiu następców i setki tysięcy dobroczyńców prowadzi nadal jego dzieło. Sto lat dobiega i chodzi o to, by idee Ks. Józefa Dąbrowskiego stały się własnością Polonii, by młodzież z niezamożnych rodzin też miała dostęp do nauki i by wyrastała na nowych inteligentnych liderów Polonii. Rycerze Dąbrowskiego te ideały przyjmują i propagują.

Dr. Edward J. Wajda

NASZA DROGA

Czterech nas było!
Tyle to temu lat,
Czy to się komu przysniło,
Że nas rozerwie świat? ...
Czterech nas było!
Pamiętam, jak dziś wierutnie
Tam w Valivade — coś w oczach się zaszklilo ...
W czwartej "A" czterej trutnie!

A były to pyszne czasy,
Gdy Albin najmłodszy, Benjaminek
Maską prostoty się przepasze
I figle stroi dla dziewczynek.
Kto one? My i one to nasza klasa.
Boże, jak to było inaczej:
Tam, tak beztrosko człowiek hasał,
Dziś obowiązek go przytłacza.

Ich było trzydzieści,
A nas: Kazik, Zygmunt, Albin i Józek,
Dziś fakt ten w głowie trudno zmieścić,
Że każdy z nas własny pcha życia wózek.
A tam to razem w każdej biedzie,
W każdej radości, głupocie życia.
Aż raptem coś pękło: Kazik jedzie ...
Uściski dłoni, pełno życzeń ...
Co było robić — los psiajucha
Kazał mu jechać no i koniec,

A ciężko było żegnać druha,
Bo szedł w nieznane pierwszy goniec.
A potem Józek Kuternoga
Zebrał się raptem i do Kraju
Szedł kuć swą przyszłość; w planach Boga
Nieznane drogi. On dziś w Kraju.

Albin i Zygmunt pozostali
Lecz nie na długo, nie na długo ...
Wśród licznej klasy tacy mali.
Życie płynęło wartką strugą.
I ci dwaj w drodze rozdzieleni,
A całą klasę wiatr, jak liście
Rozniósł, rozrzucił, zdarł z zieleni,
Zostały tylko wspomnień kiście.

Świat wspomnień wciąż z dnia na dzień rośnie
I nic go w biegu nie powstrzyma,
A po serdecznej życia wiosnie,
Z wiekiem nadejdzie jesień, zima.
Miejsce przyjaciół co kochałem,
Zajęli inni polscy chłopcy;
Dziś znów sam pnę się na skały
Znów od początku, znów pośród obcych ...

I tak to życie naprzód się toczy,
A na ły nie czas i na sentymenty;
Rzeczywistości spojrzeć trza w oczy,
Bośmy podróżni, wśród burz okręty!

K. Kwiatkowski

O Lord, Thou hast to Poland lent Thy might,
And with a Father's strong, protecting hand
Hast given fame and all its glory bright,
And through long ages saved our fatherland.

We chant at Thy altars our humble strain,
O Lord, make the land of our love free again!
Thou, Holy Lord! Thy wond'rous might we praise,
O may if freedom's blissful sun restore,
On Polish soil the tower of peace upraise
Which foes shall tremble and recoil before!

We chant at Thy altars our humble strain,
O Lord, make the land of our love free again!
O Lord! Who rules o'er all the wide world hath,
At Thy command we raised from dust may be;
If in the future we deserve Thy wrath
Turn us to dust — but let that dust be free!

We chant at Thy altars our humble strain,
O Lord, make the land of our love free again!